

PYTANIA O UNIĘ EUROPEJSKĄ

Vademecum
dla młodzieży

pod redakcją
Tomasza Kamińskiego

Tomasz Kamiński – Uniwersytet Łódzki, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych,
Instytut Studiów Międzynarodowych, Katedra Studiów Azjatyckich, Zakład Azji Wschodniej,
90-131 Łódź, ul. Narutowicza 59a

REDAKTOR INICJUJĄCY

Agnieszka Kałowska

REDAKTOR WYDAWNICTWA UŁ

Dorota Stępień

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Katarzyna Turkowska, Ewa Mikuła

© Copyright by Tomasz Kamiński, Łódź 2018

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2018

Publikacja została dofinansowana przez Unię Europejską w ramach projektu Erasmus+ Jean Monnet
Module „Asia as a Challenge for the European Union”

The European Commission support for the production of this publication does not constitute
an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission
cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Publikacja nie jest przeznaczona do sprzedaży
Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
Wydanie I. W.08521.18.0.K
Ark. wyd. 4,5; ark. druk. 12,25

ISBN 978-83-8142-010-5
e-ISBN 978-83-8142-011-2

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
90-131 Łódź, ul. Lindleya 8
www.wydawnictwo.uni.lodz.pl
e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl
tel. (42) 665 58 63

Spis treści

5 • Wstęp

Część 1. Historia, instytucje i prawo *(Michał Gzik)*

- 8 • Pytanie 1. Jakie były początki Integracji Europejskiej?
- 10 • Pytanie 2. Jak wygląda proces akcesji do Unii Europejskiej?
- 12 • Pytanie 3. Czy członkostwo w Unii Europejskiej jest zagrożeniem dla suwerenności państw?
- 14 • Pytanie 4. Czy prawo unijne jest ważniejsze niż prawo polskie?
- 16 • Pytanie 5. Czy możliwe jest wyjście z Unii Europejskiej?
- 18 • Pytanie 6. Czym jest obywatelstwo europejskie?
- 20 • Pytanie 7. Czym jest Rada Unii Europejskiej?
- 22 • Pytanie 8. Rozporządzenia, dyrektywy, decyzje. Czym różnią się od siebie?
- 24 • Pytanie 9. Czym jest Parlament Europejski?
- 26 • Pytanie 10. Czym jest Komisja Europejska?
- 28 • Pytanie 11. Czym jest Rada Europejska?
- 30 • Pytanie 12. Jakie są funkcje przewodniczącego Rady Europejskiej?
- 32 • Pytanie 13. Co oznacza flaga Unii Europejskiej i kto ją zaprojektował?
- 34 • Pytanie 14. Czym jest Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej?
- 36 • Pytanie 15. Czym jest Europejski Nakaz Aresztowania?
- 38 • Pytanie 16. Czym jest Europejski Trybunał Obrachunkowy?
- 40 • Pytanie 17. Czym jest Eurosystem?

Część 2. Jak Unia Europejska wpływa na moje życie, mój region i mój kraj? *(Paulina Grajeta)*

- 44 • Pytanie 18. Czym jest Fundusz Spójności?
- 46 • Pytanie 19. Czym jest Europejski Fundusz Społeczny?
- 48 • Pytanie 20. Czym jest Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego?

- 50 • Pytanie 21. Czym jest program europejski Erasmus+?
- 52 • Pytanie 22. Czym jest Europass?
- 54 • Pytanie 23. Czy istnieje możliwość wyjazdu do państw członkowskich w celu kształcenia, zdobywania nowych umiejętności i doświadczeń?
- 56 • Pytanie 24. Czym są cztery wolności europejskie i co gwarantują?
- 58 • Pytanie 25. Jak Unia Europejska finansuje rozwój obszarów wiejskich?
- 60 • Pytanie 26. Czy Unia Europejska może zapewnić mi pomoc na start biznesu?
- 62 • Pytanie 27. Czy Unia Europejska wspiera również istniejące firmy?
- 64 • Pytanie 28. Dlaczego powstanie Jednolitego Rynku Cyfrowego jest dla mnie ważne?
- 66 • Pytanie 29. Czym jest Program Horyzont 2020?
- 68 • Pytanie 30. Jak wyglądają moje prawa do świadczeń w ramach zabezpieczenia społecznego na terenie Unii Europejskiej?
- 70 • Pytanie 31. Jak Unia Europejska chroni środowisko, w którym żyję?

Część 3. Unia Europejska w świetle *(Damian Raczkowski, Tomasz Kamiński)*

- 74 • Pytanie 32. Czym jest układ stowarzyszeniowy z Unią Europejską?
- 76 • Pytanie 33. Czy Białoruś ma szansę wejść do Unii Europejskiej?
- 78 • Pytanie 34. Czy Turcja ma szansę zostać państwem członkowskim Unii Europejskiej?
- 80 • Pytanie 35. Czy Ukraina ma szansę na wejście do Unii Europejskiej?
- 82 • Pytanie 36. Jaki jest stosunek Unii Europejskiej do wojny w Donbasie?
- 84 • Pytanie 37. Dlaczego Szwajcaria i Norwegia nie należą do Unii Europejskiej?
- 86 • Pytanie 38. Czym jest umowa handlowa pomiędzy Unią Europejską a Kanadą?
- 88 • Pytanie 39. Czym jest Europol?
- 90 • Pytanie 40. Czy Unia Europejska powinna posiadać własną armię?
- 92 • Pytanie 41. Czy trzeba być członkiem Unii Europejskiej, aby należeć do strefy Schengen?
- 94 • Pytanie 42. Jakie kroki podjęła Unia Europejska, by powstrzymać napływ nielegalnych migrantów?
- 96 • Pytanie 43. Czym jest idea unii energetycznej?

Wstęp

Choć wszyscy jesteśmy obywatelami Unii Europejskiej (UE), tak naprawdę niewiele o niej wiemy. Z mediów docierają informacje o kolejnych „kryzysach w Unii” lub „konfliktach z Unią”. Czasem, kiedy gdzieś idziemy lub jedziemy, naszą uwagę przykuje tablica informacyjna o unijnym dofinansowaniu. Co pięć lat odbywają się wybory do Parlamentu Europejskiego, ale nie bardzo wiadomo, czym się ta instytucja zajmuje... Może jeszcze w szkole usłyszymy garść dat o historii powojennej integracji europejskiej, ale to wszystko jest dalece niewystarczające, żeby zrozumieć, czym jest Unia, po co ona jest, co w niej działa dobrze, a co wymaga zmian.

Gdyby Unii nie było, to trzeba byłoby coś podobnego wymyślić

Jeśli dobrze przyjrzymy się otaczającej nas rzeczywistości, to zobaczymy wiele sfer, w których integracja europejska jest niezbędna i w których trudno wyobrazić sobie życie bez niej. Wolny handel, współpraca sądów, walka z przestępczością, wolność podróżowania i osiedlania się za granicą, możliwość pracy i nauki, gdzie się chce, wspólna dbałość o środowisko naturalne, walka z epidemiami, możliwość korzystania z unijnych stypendiów, dotacji, dopłat... to tylko niektóre elementy integracji, które poprawiają na co dzień jakość naszego życia i nasze bezpieczeństwo. Unia to też europejskie wartości (tj. wolność, równość, demokracja), które dziś są dla nas oczywiste, ale pamiętajmy, że wiele pokoleń Polaków mogło o nich tylko marzyć albo o nie walczyć.

Unia nie jest doskonała. Można narzekać na jej skomplikowaną strukturę, oderwanie od obywateli (w 2013 roku zaledwie 40% Polaków wiedziało, że Parlament Europejski jest wybierany), długi proces decyzyjny, nieskuteczność w obronie swoich wartości, słabość finansową (budżet UE to jedynie 1% PKB wszystkich krajów unijnych), wciąż olbrzymie dysproporcje rozwojowe pomiędzy krajami członkowskimi... W zależności od poglądów i wyznawanych wartości możemy szukać różnych rozwiązań tych problemów. Żeby jednak móc dyskutować o tym, jak Unię zmieniać, to najpierw trzeba ją trochę lepiej poznać.

To książka napisana przez młodych i dla młodych

Podczas prowadzonych przeze mnie warsztatów o UE w szkołach ponadgimnazjalnych trudno było nie zauważyć, że młodzież jest zaintrygowana Unią i stawia wiele ważnych pytań o jej funkcjonowanie, o jej problemy, o jej znaczenie. Dlatego postanowiłem zebrać te pytania i spróbować na nie odpowiedzieć w formie *Vademecum*, czyli krótkiego przewodnika po Unii. Do współpracy zaprosiłem moich studentów z Uniwersytetu Łódzkiego, którzy podczas przedmiotu „Integracja europejska” starali się znaleźć odpowiedzi na te pytania, a potem opisać je w formie przystępnej dla młodzieży.

Okazało się, że przedstawienie skomplikowanej materii unijnej w sposób „lekkostrawny” nie zawsze jest proste, bo nadmierne uproszczenia mogą zakłamywać rzeczywistość i prowadzić czytelników do nieprawdziwych wniosków. Dlatego też pierwotne wersje tekstów były potem przez kilka miesięcy szlifowane przez trójkę wybranych studentów, a na końcu jeszcze przeze mnie. W efekcie powstało *Vademecum* składające się z trzech części: w pierwszej zebrane są pytania dotyczące instytucji unijnych, w drugiej – poszczególnych polityk unijnych i funduszy, a w trzeciej – funkcjonowania Unii w świecie. Mamy nadzieję, że formuła pytań powiązanych z krótką historyjką fabularną ułatwi i uatrakcyjni poznanie meandrów integracji europejskiej.

Vademecum nie opowiada kompleksowo o UE – pytania zostały wybrane przez młodzież i nie obejmują wielu istotnych zagadnień dotyczących funkcjonowania Unii. Gdybym sam pisał tę pracę, pewnie niektóre pytania zadałbym inaczej, niewątpliwie też dodałbym kilka innych. Od początku przyjęliśmy jednak zasadę, że odpowiadamy na te pytania, które padają ze strony młodzieży, a nie na te, które są „ważne” z punktu widzenia nauczyciela akademickiego.

Jak korzystać z *Vademecum*?

Książka jest przeznaczona dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ich nauczycieli. Nie ma charakteru podręcznika, który należy czytać od „deski do deski”. Oczywiście nie jest to zabronione, ale zakładamy, że czytelnik na podstawie *Spisu treści* zidentyfikuje interesujące go pytania i zacznie lekturę właśnie od nich. Czy na nich skończy, czy przeczyta całość, to już jego wybór.

W każdej notce odpowiadającej na zadane pytanie zawarte są odwołania do materiałów pozwalających pogłębić wiedzę w danym temacie. Ideą *Vademecum* nie jest bowiem dogłębna i szczegółowa odpowiedź na postawione pytanie, a jedynie zasygnalizowanie najważniejszych kwestii. I tak niektóre notki wyszły dłuższe niż zakładaliśmy, bo trudno nam było „rozprawić się” z zawiłościami niektórych zagadnień.

Wszystkich zainteresowanych większą ilością informacji na dany temat odsyłamy w pierwszej kolejności do portalu europa.eu oraz do serii bezpłatnych broszur *Zrozumieć Unię Europejską*. W dalszej kolejności zapraszamy na studia na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego, podczas których można zgłębiać wiedzę dotyczącą różnych aspektów funkcjonowania Unii.

Tomasz Kamiński

Część 1

Historia, instytucje i prawo

(Michał Gzik)

Bohaterkami niniejszej części są Karolina i Magda, studentki stosunków międzynarodowych, a zarazem najlepsze przyjaciółki. Dzięki wysokim osiągnięciom w nauce dostały możliwość wyjazdu do Brukseli i Luksemburga, aby zwiedzić najważniejsze instytucje unijne o charakterze ustawodawczym, wykonawczym, sądowym i kontrolnym. W czasie swojej wycieczki przybliżą Wam cele, funkcje i zadania, za które odpowiadają najważniejsze organy Unii Europejskiej.

Abyście mogli lepiej zrozumieć te zagadnienia, obejmujące również materię prawną, na wstępie dziewczęta pokrótce wyjaśnią historyczny proces integracji europejskiej oraz kwestie formalne związane z procesem akcesji i opuszczeniem struktur jednej z największych organizacji międzynarodowych na świecie, jaką jest niewątpliwie Unia Europejska.

Część 1 niniejszej publikacji została napisana na podstawie prac wykonanych przez studentów stosunków międzynarodowych z Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Łódzkiego: Annę Boyko, Piotra Figlusa, Katarzynę Hasior, Milenę Jaworską, Jakuba Kabacińskiego, Karolinę Konfederak, Kacpra Pieprzaka, Macieja Piotrowskiego, Karolinę Smażek i Aleksandrę Wojdę.

Pytanie 1

Jakie były początki Integracji Europejskiej?

Karolina i Magda, studentki drugiego roku stosunków międzynarodowych, od czasów liceum pasjonowały się zagadnieniami z zakresu Unii Europejskiej. Po wzorowo zakończonym pierwszym roku studiów przyjaciółki dostały możliwość kilkudniowego wyjazdu na stypendium do Brukseli i Luksemburga, aby zobaczyć od kuchni, jak funkcjonują instytucje unijne. Udział w warsztatach wymagał jednak wcześniejszego przygotowania. Postanowiły zacząć od początku...

Komu zawdzięczamy zjednoczenie Europy?

<ul style="list-style-type: none">→ Kanclerz Republiki Federalnej Niemiec→ Odegrał niebagatelną rolę w zjednoczeniu Niemiec <p>Konrad Adenauer (1876–1967)</p>	<ul style="list-style-type: none">→ Premier Wielkiej Brytanii→ Jego polityka miała ogromne znaczenie dla wprowadzenia ładu w ogarniętej wojną Europie <p>Winston Churchill (1874–1965)</p>	<ul style="list-style-type: none">→ Włoski polityk, ideolog zjednoczonej Europy→ Współtwórca Rady Europy i Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali <p>Alcide de Gasperi (1888–1954)</p>	<ul style="list-style-type: none">→ Francuski polityk→ Autor planu ekonomicznej odbudowy powojennej Europy <p>Jean Monnet (1888–1973)</p>
<ul style="list-style-type: none">→ Polski działacz→ Sekretarz generalny Ruchu Europejskiego <p>Józef Retinger (1888–1960)</p>	<ul style="list-style-type: none">→ Francuski polityk→ Oświadcznik francusko-niemieckiego pojednania, dzięki któremu mogła powstać Europejska Wspólnota Węgla i Stali <p>Robert Schuman (1886–1963)</p>	<ul style="list-style-type: none">→ Belgijski premier→ Sporządził raport nakreślający ramy wspólnego rynku europejskiego, tzw. „Raport Spaaka”, który wszedł w życie jako traktaty rzymskie <p>Pauli-Henri Spaak (1899–1972)</p>	

Jakie były początki powojennej integracji?

Rok 1951 stanowi symboliczny początek integracji europejskiej. To właśnie wtedy przedstawiciele sześciu państw Europy – Republiki Federalnej Niemiec, Francji, Włoch, Belgii, Holandii i Luksemburga – podpisali dokument tworzący Europejską Wspólnotę Węgla i Stali. Jej głównym celem była współpraca w zakresie strategicznych surowców i koordynacja wspólnych polityk gospodarczych. W 1957 roku te same państwa podpisały traktaty rzymskie, co zaowocowało powstaniem Euratomu i Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej.

Jakie dokumenty były kluczowe dla powstania Unii Europejskiej?

Traktaty rzymskie. Dzięki traktatom rzymskim, obok Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, zaczęły funkcjonować Europejska Wspólnota Gospodarcza oraz Europejska Wspólnota Energii Atomowej. Celem tego przedsięwzięcia było utworzenie unii celnej między członkami Wspólnoty oraz rozwijanie współpracy w ramach energii jądrowej.

Jednolity Akt Europejski. Ta umowa międzynarodowa, zawarta w 1986 roku, odegrała dużą rolę w ustanowieniu rynku wewnętrznego oraz zapoczątkowała prace nad ustanowieniem Unii Gospodarczej i Walutowej. W Jednolitym Akcie Europejskim pojawiła się też koncepcja Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa. Ponadto została utworzona Rada Europejska, a Parlament Europejski otrzymał swoją obecną nazwę.

Traktat z Maastricht. Nie bez powodu tę podpisaną w 1992 roku umowę międzynarodową można uznać za przełomową w historii integracji europejskiej. Dzięki niej została ustanowiona Unia Europejska w dzisiejszym kształcie. Formalnie utworzono Unię Gospodarczą i Walutową, na podstawie planów z 1986 roku. Zdecydowano się również wprowadzić wspólną walutę do powszechnego obiegu w 1999 roku oraz utworzono instytucję obywatelstwa europejskiego.

Jakie było znaczenie traktatu lizbońskiego?

Ta podpisana w 2007 roku umowa przekształciła Unię w jednolitą organizację międzynarodową oraz zrewidowała jej dwie podstawy – Traktat o Unii Europejskiej oraz Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dzięki czemu między innymi został ujednolicony katalog źródeł prawa unijnego. W traktacie lizbońskim sprecyzowano też podział kompetencji między Unią a państwami członkowskimi, który zostanie opisany w jednym z kolejnych rozdziałów (pytanie 3).

Podsumowując, choć początkowo celem procesu integracji było zapobieżenie kolejnej wojnie, to jednak z biegiem lat jednocząca się Europa stawiała się coraz bardziej jednolitym organem politycznym, który wspólnie dba o zapewnienie stabilności gospodarczej, polepszenie standardu życia i dobrobytu wszystkich jej mieszkańców, ochronę środowiska czy prowadzenie wspólnej polityki zagranicznej. W tym celu zostały utworzone instytucje europejskie, wprowadzane jest wspólne prawo i wspólna waluta oraz budowany jest jednolity rynek wewnętrzny.

Dowiedz się więcej

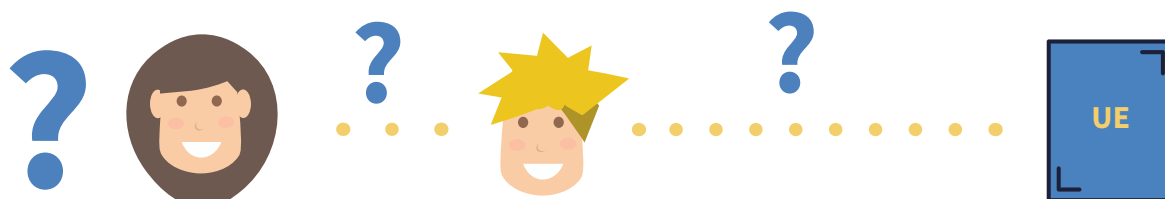
Portal Unii Europejskiej,

https://europa.eu/european-union/about-eu/history_pl.

Pytanie 2

Jak wygląda proces akcesji do Unii Europejskiej?

Kolejną, ale już bardziej skomplikowaną kwestią, którą musiały przygotować dziewczęta, było pytanie, w jaki sposób można zostać państwem członkowskim Unii Europejskiej. Członkami tej organizacji międzynarodowej jest dwadzieścia osiem krajów, obejmujących 500 mln obywateli. Jednak nadal w Europie są państwa, które nie należą do UE. Magda i Karolina musiały odpowiedzieć na pytanie, co w takim razie muszą zrobić te kraje, aby stać się członkami organizacji oraz jak wygląda proces akcesji, czyli przystąpienia?

Jakie kryteria muszą spełnić państwa chcące przystąpić do Unii Europejskiej?

Z jednej strony sprawa jest prosta, gdyż kryteria, które muszą spełnić państwa aspirujące do miana członka Unii Europejskiej, zapisane są po prostu w artykule 49 Traktatu o Unii Europejskiej.

ARTYKUŁ 49 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ (TUE)

Każde państwo europejskie, które szanuje wartości, o których mowa w artykule 2, i zobowiązuje się je wspierać, może złożyć wniosek o członkostwo w Unii. O wniosku tym informuje się Parlament Europejski i parlamenty narodowe. Państwo ubiegające się o członkostwo kieruje swój wniosek do Rady, która stanowi jednomyślnie po zasięgnięciu opinii Komisji oraz po otrzymaniu zgody Parlamentu Europejskiego, udzielonej większością głosów jego członków. Brane są pod uwagę kryteria kwalifikacji uzgodnione przez Radę Europejską.

Warunki przyjęcia i wynikające z tego przyjęcia dostosowania w Traktatach stanowiących podstawę Unii są przedmiotem umowy między Państwami Członkowskimi a państwem ubiegającym się o członkostwo. Umowa ta podlega ratyfikacji przez wszystkie umawiające się państwa, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

ARTYKUŁ 2 TUE

Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

Źródło: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A12012M%2FTXT>

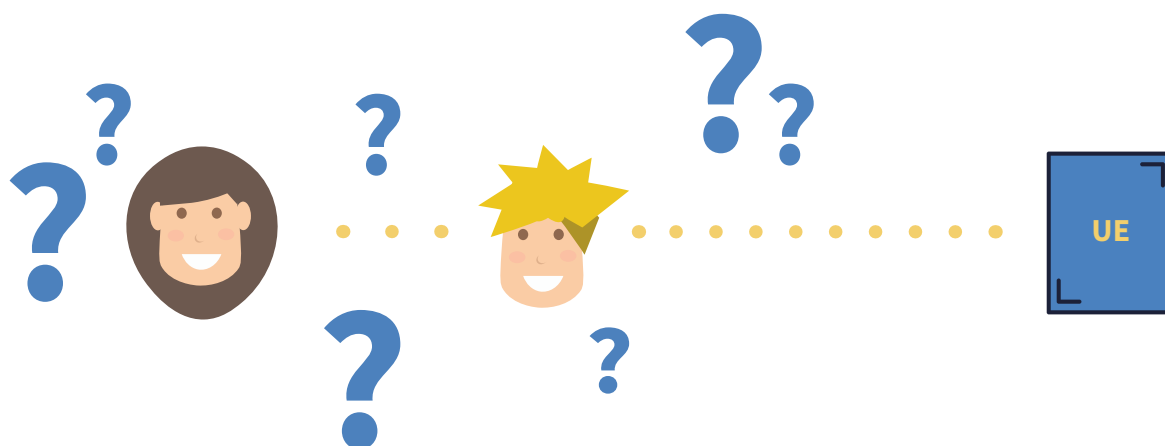
Co to oznacza w praktyce?

Z drugiej strony sprawa jest nieco bardziej skomplikowana, bo państwa aspirujące do członkostwa muszą spełnić tzw. kryteria kopenhaskie, czyli polityczne i ekonomiczne wymogi ustalone podczas szczytu w Kopenhadze w 1993 roku.

Pytanie 3

Czy członkostwo w Unii Europejskiej jest zagrożeniem dla suwerenności państw?

Gdy Karolina z Magdą dowiedziały się już, jak wygląda procedura akcesyjna, zaczęły się zastanawiać, jaki wpływ ma członkostwo w Unii na suwerenność państw. Czy w ogóle możemy jeszcze o niej mówić, skoro cały czas słyszy się o tym, że Unia od Polski czegoś „wymaga”, coś na nas „wymusza”, a w najlepszym razie nam „sugeruje”?

Czy istnieją zasady regulujące zakres suwerenności państw członkowskich?

Unia Europejska jest dobrowolnym związkiem państw. Przystępując do niej, każdy członek podpisuje szereg dokumentów regulujących prawa i obowiązki tegoż państwa względem Unii. Dobrowolnie też zrzeka się na rzecz Unii niektórych kompetencji, które zwykle należą do państw. Relacje Unii Europejskiej z państwem członkowskim w obszarze jego suwerenności są jasno uregulowane przez kilka zasad, które są swego rodzaju kodeksem postępowania dla Unii. Nie ma więc mowy o unijnej samowoli.

ZASADA PRZYZNANIA KOMPETENCJI	ZASADA PODZIAŁU KOMPETENCJI	ZASADA POSZANOWANIA RÓWNOŚCI I TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ PAŃSTW CZŁONKOWSKICH	ZASADA POMOCNICZOŚCI	ZASADA LOJALNEJ WSPÓŁPRACY
Unia może działać tylko w zakresie swoich kompetencji i ma ich tylko tyle, ile powierzyły jej państwa członkowskie. Wszelkie nieprzynane UE kompetencje należą do państw członkowskich.	Pewne kompetencje mogą być wykonywane wyłącznie na poziomie UE, pewne zaś na poziomie krajowym, a inne mogą być wykonywane przez UE lub państwa członkowskie.	UE szanuje równość państw członkowskich, jak również szanuje podstawowe funkcje państwa w zakresie integralności terytorialnej, utrzymania porządku publicznego oraz ochronę bezpieczeństwa narodowego.	UE podejmuje działania tylko w takim zakresie, w jakim cele zamierzonego działania nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie i jeżeli ze względu na rozmiary lub skutki proponowanego działania możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie UE.	UE i państwa członkowskie wzajemnie się szanują i udzielają sobie wzajemnego wsparcia w wykonywaniu zadań wynikających z traktatów.

Z czego w takim razie wynikają spory o zakres niezależności poszczególnych państw w ramach UE?

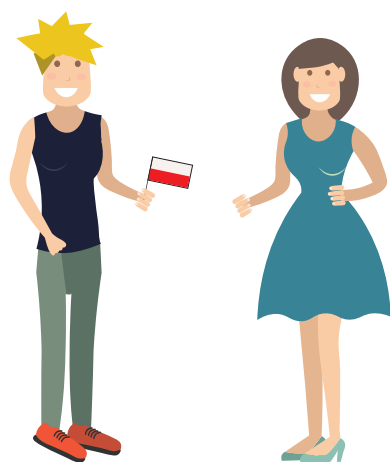
Wiele osób żyjących w Europie sprzeciwia się integracji europejskiej albo sprzeciwia się jej przynajmniej w niektórych obszarach. Nie zgadzają się, żeby zagraniczni politycy współdecydowali o sprawach, które uznają za ważne dla swojego kraju. Ten sprzeciw może wynikać z wyznawanego systemu wartości i dlatego czasem dyskusje o Unii Europejskiej są takie trudne i pełne emocji.

Gdy zapoznajemy się z historią integracji europejskiej, dostrzegamy spory o to, jak ma ona przebiegać. Analizując dwie podstawowe ścierające się idee, widzimy wyraźnie, jak różni się w nich spojrzenie na suwerenność państw członkowskich.

KONCEPCJA FEDERALISTYCZNA	KONCEPCJA KONFEDERACYJNA	KONCEPCJA FUNKCJONALISTYCZNA
Powstanie organizacji, federacji, na rzecz której państwa musiałyby się zrzec części swoich suwerennych praw, oczywiście przy poszanowaniu demokracji i jej zasad.	Konfederacja, czyli związek państw bez zrzekania się przez te państwa części suwerenności. Podstawą jest współpraca międzynarodowa.	Integracja powinna się odbywać w sposób ewolucyjny i zaczynać od współpracy w obszarze gospodarki oraz stopniowo przesuwając suwerenne kompetencje ze szczebli krajowych na wspólnotowe.

Integracja europejska zachodzi więc w cieniu wielkich sporów, efektem czego jest jej bardzo ewolucyjny przebieg. Zaczynała się od budzących najmniej kontrowersji obszarów gospodarczych, żeby potem stopniowo zataczać coraz szersze kręgi.

Podsumowując, każdy członek Unii Europejskiej musi oddać jej część swojej suwerenności, ale robi to nieprzymuszony, na podstawie swojej suwerennej decyzji. W Polsce na przykład była ona wyrażona w ogólnokrajowym referendum. W prawie europejskim są zapisy oraz zasady, które zapewniają o poszanowaniu integralności państw oraz o nieprzekraczaniu przez organy centralne UE swoich uprawnień. Pamiętajmy też, że przekazanie pewnych kompetencji na szczebel ponadnarodowy jest naturalnym elementem uczestnictwa kraju w organizacji międzynarodowej.

Magda i Karolina zdały sobie sprawę, że diabeł nie jest taki straszny, jak go malują, a Unia Europejska, wbrew temu, co sądzą niektóre środowiska, nie jest hegemonem, któremu każde państwo musi być posłuszne. Przyjaciółkom pomógł tekst profesora Stanisława Konopackiego, dotyczący problemu zagrożenia suwerenności państw członkowskich przez Unię Europejską. Dodatkowo skorzystały z podręcznika dla studentów, gdzie w rozdziale pod tytułem *Zasady działania UE* można znaleźć przejrzyste informacje na ten temat.

Dowiedz się więcej

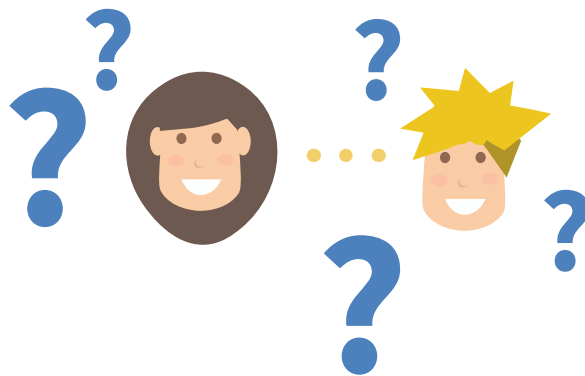
Stanisław Konopacki, *Problem suwerenności w Unii Europejskiej*, „Studia Europejskie” 2008, nr 3, http://www.ce.uw.edu.pl/pliki/pw/3-2008_Konopacki.pdf.

Anna Wyrozumska, Jan Barcz, Maciej Górka, *Instytucje i prawo Unii Europejskiej. Podręcznik dla kierunków prawa, zarządzania i administracji*, Warszawa 2017.

Pytanie 4

Czy prawo unijne jest ważniejsze niż prawo polskie?

Przyjaciółki wiedziały coraz więcej i zadowolone z postępów postanowiły urządzić wieczór filmowy w domu Karoliny, gdzie akurat przebywali jej młodsi bracia Oskar z kolegą Kamilem. Chłopcy spierali się o kwestię poruszoną na lekcji z wiedzy o społeczeństwie, na której analizowali Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej. Chłopcom nie dawało spokoju pytanie o to, które prawo jest ważniejsze – polskie czy europejskie. Oskar upierał się, że polskie, bo w artykule 8 wyraźnie jest zapisane, że „Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej”. Kamil nie był przekonany. Dziewczyny zaproponowały, by odwołać się do „Wujka Google’a”.

Jaka jest relacja między prawem unijnym a prawem polskim?

Z jednej strony prawo unijne ma wyższą rangę niż konstytucja krajowa, co wynika z zasady pierwszeństwa prawa unijnego przed prawem krajowym. Z drugiej strony państwo polskie posiada własne prawo krajowe. Przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej pojawił się więc problem, które prawo stoi wyżej w hierarchii aktów prawnych i które z nich należy stosować jako pierwsze w razie kolizji norm. Nadrzędność Konstytucji RP wydaje się bowiem w sprzeczności z zasadą supremacji prawa Unii Europejskiej.

Polska konstytucja, jako ustawa zasadnicza, jest najważniejszą ustawą w kraju. Jednocześnie artykuł 9 mówi, że „Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego”. Nie ma wątpliwości, że prawodawstwo Unii Europejskiej można zakwalifikować jako prawo międzynarodowe. Artykuł 90 ustęp 1 Konstytucji RP mówi wyraźnie, że „Rzeczpospolita Polska może na podstawie umowy międzynarodowej przekazać organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach”. Tak więc wystarczyło tylko określić, w jakich dziedzinach prawo unijne będzie miało pierwszeństwo nad konstytucją, a w jakich dziedzinach to konstytucja będzie miała prymat.

Polska, jako członek Unii Europejskiej, jest zobowiązana do przestrzegania jej praw, w tym zasad bezpośredniego stosowania rozporządzeń oraz dyrektyw i decyzji, a ponieważ pochodzą one od organów międzynarodowych, to mają one pierwszeństwo nad ustawami, które stoją niżej w hierarchii aktów prawnych obowiązujących w Polsce, zgodnie z artykułem 87 Konstytucji RP.

Jak się okazało, ten problem trapił nie tylko chłopców, lecz także wielu polskich polityków, którzy zwrócili się do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie tej sprawy. Trybunał w maju 2005 roku wydał wyrok, który wyjaśnił sprawę.

Konstytucja uznaje istnienie hierarchii źródeł prawa. W Polsce obowiązują zarówno normy prawa polskiego, jak i unijnego. Jeżeli dojdzie do sprzeczności między nimi, Konstytucja RP w niektórych przypadkach przyznaje pierwszeństwo prawu unijnemu. Uznanie prymatu prawa Unii Europejskiej dotyczy norm, które nie kolidują z konstytucją oraz zostały wydane w granicach kompetencji danych instytucji. Normy konstytucji w dziedzinie praw i wolności jednostki wyznaczają minimalny i nieprzekraczalny próg, który nie może ulec obniżeniu ani zakwestionowaniu na skutek wprowadzenia regulacji unijnych. Wykładnia prawa przyjazna dla prawa Unii Europejskiej nie może prowadzić do rezultatów sprzecznych z brzmieniem norm konstytucyjnych.

Trybunał Konstytucyjny nie uznaje więc możliwości zakwestionowania mocy obowiązującej normy konstytucyjnej przez sam fakt wprowadzenia do systemu prawa europejskiego sprzecznej z nią regulacji wspólnotowej. Państwa członkowskie zachowują prawo do oceny, czy prawodawcze organy unijne, wydając określony akt, działały w ramach kompetencji im przekazanych. Przekroczenie tych ram powoduje, że wydane poza nimi akty nie są objęte zasadą nadrzędności prawa unijnego i wtedy to normy zapisane w konstytucji mają pierwszeństwo.

Sprawa została więc niby wyjaśniona, ale spór chłopców pozostał nierozstrzygnięty. Okazało się, że ta kwestia jest bardziej skomplikowana niż się wydawało.

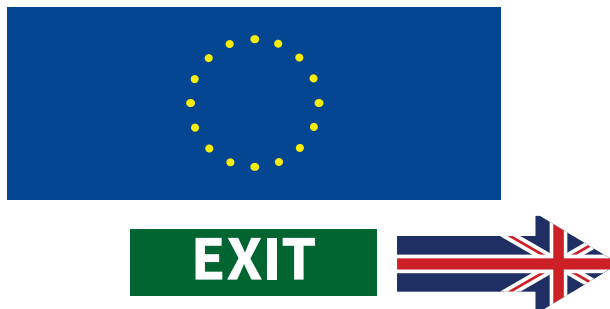
Dowiedz się więcej

Magdalena Brodawka, *Zasada pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej jako przedmiot zainteresowania polskiego Trybunału Konstytucyjnego*, Poznań 2012, <https://repozytorium.amu.edu.pl/handle/10593/13548>.

Pytanie 5

Czy możliwe jest wyjście z Unii Europejskiej?

Następnego dnia, po wspólnym wieczorze filmowym, Magda i Karolina natknęły się w Internecie na kolejne informacje dotyczące opuszczania przez Wielką Brytanię struktur Unii Europejskiej, czyli Brexitu. Przyjaciółki zupełnie nie rozumiały motywów obywateli tego państwa, ale zaciekał je sam proces wyjścia z Unii. Dlaczego to trwa tak długo i czemu jest takie skomplikowane?

Jak dochodzi do wyjścia z Unii Europejskiej?

Istnieją dwie możliwości opuszczenia Unii Europejskiej przez państwo członkowskie: dobrowolna decyzja państwa o wyjściu z organizacji bądź wykluczenie z niej. Pierwszą z tych sytuacji można obserwować na przykładzie Wielkiej Brytanii, natomiast druga jeszcze nigdy nie miała miejsca w historii Unii Europejskiej. W przypadku wystąpienia konieczna jest tylko wola kraju pragnącego wystąpić. Natomiast wykluczenie państwa członkowskiego wymaga zaistnienia szczególnych okoliczności i jednomyślnej zgody wszystkich pozostałych członków.

Państwo członkowskie, które chce wyjść z UE, musi zgłosić taki zamiar Radzie Europejskiej. Następnie rozpoczynają się negocjacje dotyczące warunków wystąpienia i przyszłych stosunków z Unią. Ostatecznie umowa jest zawierana przez Radę większością kwalifikowaną za zgodą Parlamentu Europejskiego. Traktat akcesyjny takiego państwa przestaje obowiązywać. Całą procedurę zwięźle opisuje artykuł 50 TUE.

ARTYKUŁ 50 TUE

1. Każde Państwo Członkowskie może, zgodnie ze swoimi wymogami konstytucyjnymi, podjąć decyzję o wystąpieniu z Unii.
2. Państwo Członkowskie, które podjęło decyzję o wystąpieniu, notyfikuje swój zamiar Radzie Europejskiej. W świetle wytycznych Rady Europejskiej Unia prowadzi negocjacje i zawiera z tym Państwem umowę określającą warunki jego wystąpienia, uwzględniając ramy jego przyszłych stosunków z Unią. Umowę tę negocjuje się zgodnie z artykułem 218 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Jest ona zawierana w imieniu Unii przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

3. Traktaty przestają mieć zastosowanie do tego Państwa od dnia wejścia w życie umowy o wystąpieniu lub, w przypadku jej braku, dwa lata po notyfikacji, o której mowa w ustępie 2, chyba że Rada Europejska w porozumieniu z danym Państwem Członkowskim podejmie jednomyślnie decyzję o przedłużeniu tego okresu.

4. Do celów ustępów 2 i 3 członek Rady Europejskiej i Rady reprezentujący występujące Państwo Członkowskie nie bierze udziału w obradach ani w podejmowaniu decyzji Rady Europejskiej i Rady dotyczących tego Państwa.

Większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera b) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

5. Jeżeli Państwo, które wystąpiło z Unii, zwraca się o ponowne przyjęcie, jego wniosek podlega procedurze, o której mowa w artykule 49.

Źródło: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A12012M%2FTXT>

Jak mogłoby wyglądać wykluczenie z UE?

Wykluczenie państwa członkowskiego nie zostało opisane w Traktacie o Unii Europejskiej, ale prawdopodobnie byłoby możliwe na podstawie innych przepisów prawa międzynarodowego. Konwencja wiedeńska o prawach traktatów przewidywała możliwość wykluczenia państwa w przypadku ciężkiego naruszenia przepisów danej organizacji. Teoretyczne więc, jeśli jakiś kraj będzie w sposób rażący naruszał zasady Unii Europejskiej, pozostałe państwa członkowskie mogą zdecydować o wykluczeniu go ze Wspólnoty.

Na początku Magda i Karolina miały problem ze zrozumieniem tego tematu, ponieważ artykuł 50 TUE jest napisany językiem prawniczym. Jednak po ponownym jego przeczytaniu ustępy artykułu stały się jasne i zrozumiałe. Na jednym z forów internetowych Magda natknęła się też na link do artykułu Pawła Szewczyka, który klarownie tłumaczy proces wychodzenia państwa z Unii Europejskiej.

Dowiedz się więcej

Paweł Szewczyk, *Prawne możliwości wystąpienia, wykluczenia oraz zawieszenia państwa członkowskiego Unii Europejskiej*, „Opolskie Studia Administracyjno-Prawne” 2013, nr 4, s. 19–30.

Pytanie 6

Czym jest obywatelstwo europejskie?

Powoli zbliżał się dzień wyjazdu, więc Magda z Karoliną postanowiły wybrać się na imprezę, aby pożegnać się ze znajomymi. Przyszło wielu ludzi, w tym Weronika z jej nowo poznanym chłopakiem z Turcji – Amirem. Zabawa trwała w najlepsze, dopóki ktoś nie zarzucił Amirowi, że jest z Polką tylko dlatego, żeby szybko się z nią ożenić i uzyskać obywatelstwo europejskie. Chłopak zaczął się tłumaczyć, że to nieprawda i że obywatelstwo Unii Europejskiej nie jest mu do niczego potrzebne. Magda z Karoliną zaczęły ze śmiechem powątpiewać i podpuszczać Weronikę, wykazując zalety posiadania europejskiego paszportu...

Komu przysługuje obywatelstwo europejskie?

Obywatelstwo europejskie posiada każda osoba, która jest obywatelem jednego z państw Unii Europejskiej. Zostało ono wprowadzone na mocy traktatu z Maastricht w 1992 roku i nakłada na każdego obywatela Unii Europejskiej pewne prawa i obowiązki.

Co daje posiadanie obywatelstwa Unii Europejskiej?

- 1. Swoboda przepływu osób.** Prawo swobodnego przepływu osób mówi, że każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich. Poza przemieszczaniem się i zamieszkiwaniem obywatele Unii mają również swobodę poszukiwania zatrudnienia, wykonywania pracy, korzystania z prawa przedsiębiorczości oraz świadczenia usług we wszystkich państwach członkowskich.
- 2. Prawo udziału w wyborach lokalnych.** Prawem obywateli Unii Europejskiej jest możliwość brania udziału w wyborach lokalnych w państwach zamieszkania, których nie są obywatelami. Dotyczy to zarówno czynnego, jak i biernego prawa wyborczego.
- 3. Prawo udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego.** Każdy obywatel Unii Europejskiej ma czynne i bierne prawo wyborcze w wyborach do Parlamentu Europejskiego, niezależnie czy przebywa na terytorium własnego kraju czy innego państwa członkowskiego Unii.

4. Obywatelska inicjatywa ustawodawcza. Obywatele Unii mają prawo zwrócić się do Komisji Europejskiej z propozycją własnej ustawy. Trzeba jednak spełnić najpierw pewien warunek – pod projektem musi podpisać się co najmniej milion obywateli państw członkowskich.

5. Prawo składania petycji. Obywatele Unii Europejskiej mają prawo zwracania się do Parlamentu Europejskiego z petycją w dotyczących ich sprawach objętych zakresem kompetencji Unii.

6. Prawo zwracania się ze skargą do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Te same podmioty, co w przypadku prawa do petycji, mają również prawo zwracania się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich ze skargami w sprawach, dotyczących niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

7. Opieka dyplomatyczna i konsularna. W przypadku, gdy obywatel Unii Europejskiej znajduje się w kraju, w którym jego państwo nie posiada placówki dyplomatycznej, może skorzystać z opieki dyplomatycznej dowolnego innego państwa Unii, które ją w tym kraju posiada, na takich samych warunkach, jak obywatele tego państwa.

8. Dostęp do dokumentów. Każdy obywatel Unii Europejskiej i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę statutową w państwie członkowskim ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii.

OBYWATELSTWO UNII EUROPEJSKIEJ MA CHARAKTER:

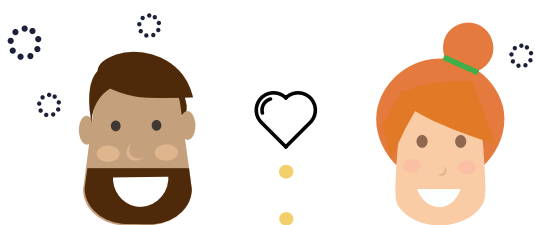
Personalny – łączy ono Unię i obywateli wszystkich państw członkowskich.

Wzajemny – obywatele mają określone prawa, z których mogą korzystać, a także określone obowiązki, z których muszą się wywiązywać.

Dodatkowy – nie zastępuje ono obywatelstwa krajowego, a jedynie stanowi uzupełnienie, rozszerzając je o dalsze elementy.

Zależny – unijne obywatelstwo posiada się, nabywa i traci wraz z obywatelstwem państwa członkowskiego.

Pozorny – nie jest ważne, jakie są kryteria posiadania obywatelstwa krajowego, lecz liczy się tylko fakt ich spełnienia, który jest wystarczający do otrzymania obywatelstwa unijnego.

Rozmowa na temat obywatelstwa sprawiła, że Amir inaczej spojrzał na obywatelstwo europejskie, które rzeczywiście gwarantuje cały szereg praw. Na szczęście Weronika nie spojrzała inaczej na Amira...

Dowiedz się więcej

Portal Unii Europejskiej, *Obywatelstwo UE*,

https://europa.eu/european-union/topics/eu-citizenship_pl.

Pytanie 7

Czym jest Rada Unii Europejskiej?

Wreszcie wyjazd. Podróż autokarem trochę się dłużyła, ale dziewczyny uważały, że i tak mają szczęście, że nie ma kontroli granicznych. Trudno im było sobie wyobrazić, jak wyglądały podróże przed otwarciem granic. Magda i Karolina pierwsze kroki w Brukseli skierowały na słynne frytki. Trochę się zdziwiły, że miejscowi jedzą je z tatarem albo z mulami... Potem zobaczyły słynnego susiającego chłopca i dostojny Grand Platz, ale... trzeba było wracać do hotelu, bo już następnego dnia przewidziane było zwiedzanie Rady Unii Europejskiej.

Czym jest Rada Unii Europejskiej?

Rada Unii Europejskiej, zwana po prostu Radą, ma siedzibę w Brukseli, ale w kwietniu, czerwcu i październiku jej posiedzenia odbywają się także w Luksemburgu. W skład Rady wchodzi jeden minister z każdego państwa członkowskiego, upoważniony do reprezentowania swojego państwa.

Jak wyglądają posiedzenia Rady?

Posiedzenia Rady UE odbywają się w dziesięciu różnych konfiguracjach, w zależności od obszaru polityki, który będzie omawiany. W zależności od tematu kraje członkowskie wysyłają ministra odpowiedzialnego za dany obszar polityki. Na przykład w posiedzeniu Rady dotyczącym środowiska uczestniczą ministrowie środowiska, a dotyczącym spraw gospodarczych i finansowych – ministrowie finansów.

Posiedzeniom Rady przewodniczy minister z państwa członkowskiego, które w danym półroczu sprawuje tzw. prezydencję w Radzie. Wyjątkiem jest Rada do Spraw Zagranicznych, w której biorą udział ministrowie spraw zagranicznych, a której przewodniczy wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

W ramach Rady funkcjonuje COREPER, czyli Komitet Stałych Przedstawicieli, który odpowiada za przygotowanie prac Rady i jest złożony ze stałych przedstawicieli państw członkowskich przebywających na co dzień w Brukseli. To właśnie w tej instytucji zapada większość decyzji, które potem są tylko zatwierdzane przez ministrów na posiedzeniach Rady.

Jakie są funkcje Rady?

Przede wszystkim jest to organ ustawodawczy. Rada wspólnie z Parlamentem Europejskim przyjmuje europejskie akty prawne. Ma też jednak inne funkcje: koordynuje politykę krajów UE, określa kierunki polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE, podpisuje umowy między UE a innymi krajami lub organizacjami międzynarodowymi i przyjmuje wspólnie z Parlamentem Europejskim budżet UE.

GŁÓWNE FUNKCJE RADY UNII EUROPEJSKIEJ			
PRAWODAWCZE	KREACYJNE	KONTROLNE	MIĘDZYNARODOWE
Rada ma pośrednie prawo inicjatywy legislacyjnej.	Ma prawo powoływania wspólnie z Parlamentem Europejskim sądów wyspecjalizowanych zwykłą procedurą ustawodawczą.	W dziedzinie polityki gospodarczej, w przypadku stwierdzenia istnienia nadmiernego deficytu budżetowego w państwie członkowskim, Rada może wezwać Europejski Bank Inwestycyjny do ponownego rozważenia polityki udzielania pożyczek wobec danego państwa.	Rada ma uprawnienia do zawierania w imieniu Unii umów międzynarodowych z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi.
Może zażądać od Komisji Europejskiej przeprowadzenia wszelkich analiz, które uzna za pożądane do realizacji wspólnych celów.	Może zmienić liczbę komisarzy i zwiększyć liczbę rzeczników generalnych w Trybunale Sprawiedliwości.		Jeżeli Rada Europejska opowie się za rozpatrzeniem propozycji zmian w traktatach, przewodniczący Rady zwołuje konferencję przedstawicieli państw członkowskich w celu przyjęcia zmian, jakie mają zostać dokonane.
W ograniczonym zakresie Rada ma prawo modyfikowania niektórych przepisów prawa pierwotnego, ponieważ powierzono jej prawo dokonywania zmian w statutach.	Wspólnie z Parlamentem uchwała regulamin pracowniczy urzędników UE, ustala uposażenia, dodatki i emerytury przewodniczącego Rady Europejskiej.		

Po zwiedzaniu gmachu Rady Unii Europejskiej oraz uczestnictwie w spotkaniu z unijnymi urzędnikami przyjaciółki były zmęczone, ale też podekscytowane. Wszystko, o czym wcześniej czytały na stronie UE, teraz zobaczyły na żywo. A to był dopiero początek ich stypendium...

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Rady Unii Europejskiej,
<http://www.consilium.europa.eu/pl/council-eu/>.

Pytanie 8

Rozporządzenia, dyrektywy, decyzje. Czym różnią się od siebie?

Podczas zwiedzania gmachu Rady Unii Europejskiej, na jednej z prelekcji poruszona została kwestia unijnych aktów prawnych. Padały trudne nazwy: rozporządzenia, dyrektywy, decyzje... Zainteresowane dziewczęta zaczęły zadawać pytania prelegentowi, aby ten wyjaśnił im różnice pomiędzy nimi.

Zarówno rozporządzenia, jak i dyrektywy czy decyzje należą do tzw. prawa wtórnego stanowionego przez Unię Europejską. W przeciwieństwie do prawa pierwotnego, które jest jednogłośnie przyjmowane przez państwa członkowskie w dokumentach o randze traktatów, prawo wtórne jest stanowione przez instytucje unijne na podstawie kompetencji udzielonych im w tychże traktatach. Rozporządzenia, dyrektywy i decyzje mają więc charakter ponadnarodowy i odnoszą się bezpośrednio do każdego państwa członkowskiego.

ROZPORZĄDZENIA	DYREKTYWY	DECYZJE
Skierowane do państw członkowskich lub jednostek.	Skierowane do państw członkowskich.	Skierowane do państw członkowskich, osób fizycznych lub osób prawnych.
Obowiązują bezpośrednio.	Wymagają implementacji.	Obowiązują bezpośrednio podmioty, do których są skierowane.
Wymagają publikacji w Dzienniku Urzędowym UE.	Wymagają publikacji w Dzienniku Urzędowym UE.	Wymagają publikacji w Dzienniku Urzędowym UE albo notyfikacji adresatowi.

Czym są rozporządzenia?

Podstawową cechą charakterystyczną rozporządzeń jest to, że wiążą one w całości, czyli państwa członkowskie są zobowiązane wykonać każdy przepis takiego rozporządzenia. Rozporządzenia są bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach Unii. Oznacza to, że rozporządzenie przyjęte przez instytucje Unii Europejskiej od razu po jego wydaniu obowiązuje w państwie członkowskim, pełnoprawnie w stosunku do innych aktów prawnych wydanych na terenie tego państwa. Takiego rozporządzenia nie trzeba wydawać w formie ustawy krajowej, aby zaczęło ono obowiązywać, więc od momentu wejścia w życie rozporządzenie stanowi część prawa krajowego i od razu jest stosowane. Obowiązkiem każdego państwa członkowskiego jest zapewnienie rozporządzeniom pełnej skuteczności, a więc należy uchylić prawo sprzeczne z rozporządzeniem i w przyszłości nie można przyjmować takiego prawa.

Jak działają dyrektywy?

Dyrektywy również są wiążące dla każdego państwa członkowskiego, ale w odróżnieniu od rozporządzeń, nie obowiązują bezpośrednio, ale wskazują rezultat, który ma być osiągnięty. Pozostawiają więc organom państwowym swobodę wyboru formy i środków wdrożenia ich do prawa krajowego. Kraje członkowskie Unii mają obowiązek wykonania dyrektywy w określonym czasie, wskazanym w przepisach końcowych danej dyrektywy.

W odróżnieniu do rozporządzeń, nie mogą być skierowane do jednostek oraz wiążą w odniesieniu do skutku, który ma być osiągnięty. Co ważniejsze, zobowiązują państwa do odpowiedniej implementacji w prawie krajowym, poprzez ustawy. Jeżeli państwo nie wprowadzi dyrektywy do krajowego porządku prawnego, to można przeciwko niemu złożyć skargę do Unii Europejskiej, co już wielokrotnie się zdarzało.

A co z decyzjami?

Decyzje, w odróżnieniu od rozporządzeń i dyrektyw, są wiążące jedynie dla tych podmiotów, do których są skierowane (może to być np. państwo UE lub pojedyncze przedsiębiorstwo). Mają charakter indywidualny i konkretny, ponieważ mają zastosowanie do konkretnego przypadku. Przykładem decyzji mogą być kary nakładane przez Komisję Europejską na firmy unikające płacenia podatków.

Prelegent wytłumaczył Magdzie i Karolinie znaczenie każdego z najważniejszych aktów prawnych UE, ale polecił też zapoznanie się z ich krótkim opisem na stronie internetowej Unii Europejskiej. Przyjaciółki, wychodząc z budynku Rady, zdążyły się jeszcze pokłócić o znaczenie słowa „implementacja”, ale szybko okazało się, że to po prostu synonim słowa „wdrożenie” tylko w żargonie brukselskim.

Dowiedz się więcej

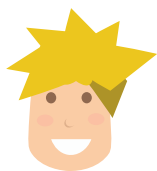
Portal Unii Europejskiej, Rozporządzenia, dyrektywy i inne akty,

https://europa.eu/european-union/eu-law/legal-acts_pl.

Pytanie 9

Czym jest Parlament Europejski?

Kolejnego dnia dziewczęta udały się do Parlamentu Europejskiego. Był piątek, parlamentarzyści rozjechali się już do swoich krajów, a parlamentarne korytarze roiły się od młodych ludzi pracujących w biurach europostów. Gwar rozmów prowadzonych w wielu różnych językach przeplatał się z zapachem kawy. Dziewczynom bardzo spodobała się atmosfera tego miejsca. Adam, asystent polskiego europośła, który oprowadzał je po instytucji, powiedział, że z reguły nie zawsze jest tu taki luz, ale dziś jest przecież „piąteczek”. Potem przeszli już do rozmowy o instytucji, w której Adam pracuje.

Kto zasiada w Parlamencie Europejskim?

W skład Parlamentu Europejskiego wchodzi 751 europostów, którzy reprezentują obywateli Unii Europejskiej. Obowiązuje minimalny próg sześciu przedstawicieli na jedno państwo członkowskie, czyli tylu eurodeputowanych wybieranych jest w najmniejszych państwach członkowskich. Polsce przypada 51 miejsc w Parlamencie Europejskim, co jest jedną z najliczniejszych reprezentacji.

W Parlamencie Europejskim posłowie nie zasiadają jednak według narodowości, a przynależności partyjnej do jednej z tzw. grup politycznych. Do najważniejszych grup w PE należą: Europejska Partia Ludowa (centroprawica), Postępowy Sojusz Socjalistów i Demokratów (centrolewica) oraz Porozumienie Demokratów i Liberatów na rzecz Europy (liberałowie). To negocjacje między nimi decydują w większości przypadków o stanowisku Parlamentu Europejskiego w danej sprawie.

Parlament ma siedzibę w Strasburgu, ale tam ma miejsce jedynie dwanaście posiedzeń plenarnych w ciągu roku. Na co dzień prace odbywają się w Brukseli, gdzie obradują komisje parlamentarne. Co do zasady Parlament Europejski stanowi prawo większością oddanych głosów. W niektórych przypadkach wymagana jest większość kwalifikowana, na przykład do uchwalenia wotum nieufności wobec Komisji potrzebne jest 2/3 oddanych głosów.

Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani na pięcioletnią kadencję w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym. Tym samym wszyscy dorośli obywatele UE mają wpływ na skład Parlamentu Europejskiego. Eurodeputowani muszą się więc starać, żeby reprezentować ich interesy w UE. W przeciwnym razie nie zostaną wybrani na kolejną kadencję! To sprawia, że Parlament Europejski jest zdecydowanie najbardziej „demokratyczną” instytucją europejską.

Mandatu posła Parlamentu Europejskiego nie można łączyć z funkcją członka rządu państwa członkowskiego, członka Komisji Europejskiej, sędziego, rzecznika generalnego czy sekretarza Trybunału Sprawiedliwości. Posłom przysługują przywileje oraz immunitety, których celem jest zagwarantowanie niezależności w sprawowaniu ich funkcji.

Jakie funkcje pełni Parlament Europejski?

Parlament wspólnie z Radą pełni funkcję prawodawczą, współuczestniczy w ustalaniu budżetu, kontroluje politycznie prace Komisji Europejskiej oraz wybiera przewodniczącego Komisji Europejskiej.

Jakie kompetencje ma Parlament Europejski?

KOMPETENCJE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO				
PRAWODAWCZE	BUDŻETOWE	KONTROLNE	KREACYJNE	MIĘDZYNARODOWE
Parlament dzieli uprawnienia prawodawcze z Radą.	Parlament i Rada tworzą razem władzę budżetową Unii, która corocznie określa wydatki i dochody poprzez ustanowienie budżetu.	Możliwość zgłoszenia wotum nieufności wobec Komisji Europejskiej.	Powołuje Rzecznika Praw Obywatelskich.	Parlament uczestniczy w zawieraniu umów międzynarodowych przez Unię z państwami trzecimi oraz umów akcesyjnych.
	Zgodnie z zaleceniem Rady, Parlament Europejski stwierdza prawidłowość wykonania budżetu w poprzednim roku budżetowym.	Komisje śledcze mogą być ustanowione do zbadania zarzutów naruszenia lub niewłaściwego administrowania w stosunku prawa Unii.	Zatwierdza nominację przewodniczącego Komisji Europejskiej oraz całego składu Komisji.	
		Prawo skargi do Trybunału Sprawiedliwości.	Jest konstruowany przez Radę w sprawie mianowania członków Trybunału Obrachunkowego.	

Parlament Europejski nie posiada prawa inicjatywy ustawodawczej, lecz może zwrócić się do Komisji, aby przedstawiła Radzie projekty aktów prawnych. Ponadto uczestniczy on w opracowaniu nowych tekstów legislacyjnych, rozpatrując roczny program pracy Komisji i wskazując akty, które należałoby przyjąć.

Po rozmowie z asystentem europosła przyjaciółki wiedziały już na tyle dużo o funkcjonowaniu Parlamentu Europejskiego, że zaczęły rozważać ubieganie się o staż w Brukseli po ukończeniu studiów.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Parlamentu Europejskiego,
<http://www.europarl.europa.eu/portal/pl>.

Pytanie 10

Czym jest Komisja Europejska?

Po weekendowym zwiedzaniu stolicy Europy Magda z Karoliną udały się do jednego z wielu budynków Komisji Europejskiej, w której pracuje ponad 30 tys. osób. Bardzo dobrze kojarzyły tę instytucję z programów informacyjnych w polskiej telewizji. Pamiętały, jak dziennikarze niejednokrotnie poruszali sprawę sankcji, które mogą być nałożone przez Komisję Europejską na kraj, który nie wywiązuje się z traktatowych zobowiązań. Po przejeździe brukselskim metrem weszły do budynku, gdzie mieściło się trochę tajemnicze DG REGIO. Szybko okazało się, że to Dyrekcja Generalna ds. polityki regionalnej, jedna z wielu instytucji wchodząca w skład Komisji. Sympatyczny urzędnik z Hiszpanii opowiedział im o miejsu, w którym się znalazły.

Kto tworzy Komisję Europejską?

Komisja Europejska działa w Brukseli i w Luksemburgu na podstawie traktatów oraz własnego regulaminu wewnętrznego, a jej kadencja wynosi pięć lat. W skład Komisji wchodzi przewodniczący Komisji, siedmiu wiceprzewodniczących (w tym pierwszy wiceprzewodniczący i wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa) oraz 20 komisarzy odpowiedzialnych za poszczególne dziedziny polityki. Razem stanowią tzw. kolegium komisarzy. Wszelkie decyzje podejmowane są wspólnie przez kolegium, co oznacza, że komisarze są równi w procesie podejmowania decyzji i zbiorowo za nie odpowiedzialni. Bieżącą działalnością Komisji zajmują się pracownicy Komisji (prawnicy, ekonomiści itp.), którzy pracują w tzw. dyrekcjach generalnych. Dyrekcje to odpowiedniki ministerstw, a każda z nich odpowiada za konkretny obszar polityki.

Członkowie Komisji Europejskiej powinni zachowywać całkowitą niezależność od rządów państw, których są obywatelami, działając w ogólnym interesie Unii. Oznacza to, że podczas wykonywania obowiązków nie zwracają się o instrukcje ani nie przyjmują wskazówek od żadnego z rządów państw członkowskich. W swojej działalności powinni kierować się jedynie dobrem całej Unii Europejskiej.

Przewodniczący Komisji Europejskiej decyduje o wewnętrznej organizacji, tak aby zapewnić spójność, skuteczność i kolegialność jej działania. Ustala zakres obowiązków Komisji i rozdziela je między jej członków oraz może dokonywać zmian w rozdziale obowiązków w trakcie kadencji Komisji. Obecny przewodniczącym jest Jean-Claude Juncker, który pełni tę funkcję od 1 listopada 2014 roku.

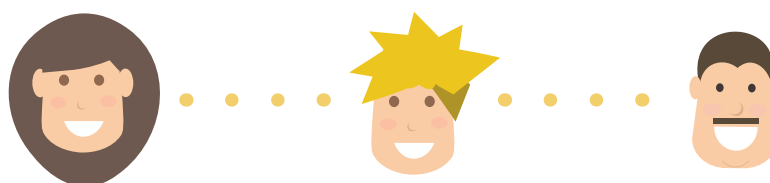
Za co odpowiada Komisja Europejska?

Komisja Europejska jest organem wykonawczym UE. Ma wyłączne prawo do opracowywania wniosków dotyczących nowych aktów prawa unijnego. Ponadto wdraża decyzje podjęte przez Parlament i Radę. Komisja nadzoruje stosowanie prawa Unii pod kontrolą Trybunału Sprawiedliwości, wykonuje budżet, zarządza programami oraz z wyjątkiem wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zapewnia reprezentację Unii na zewnątrz.

FUNKCJE KOMISJI EUROPEJSKIEJ			
KONTROLNE	DECYZYJNE	WYKONAWCZE	MIĘDZYNARODOWE
Reprezentuje interes ogólny Unii.	Może tworzyć prawo poprzez wydawanie opinii lub zaleceń.	Jest odpowiedzialna za wykonanie budżetu i za bieżące realizowanie polityk unijnych.	Na podstawie mandatu udzielonego przez Radę prowadzi rokowania z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi mające na celu zawarcie z nimi umowy przez Unię.
Ma obowiązek monitorowania stanu przestrzegania prawa w państwach członkowskich.	Ma wyłączną bezpośrednią inicjatywę legislacyjną.		

Komisja monitoruje stan przestrzegania prawa europejskiego w państwach członkowskich. Jeśli przepisy unijne nie są właściwie stosowane, KE napomina dane państwo członkowskie, a w ostateczności kieruje sprawę do Trybunału Sprawiedliwości, który może nakładać na kraje członkowskie kary finansowe.

Wychodząc z budynku Komisji, Magda i Karolina długo dyskutowały o sensowności karania krajów członkowskich za nieprzestrzeganie prawa. Na koniec doszły jednak do wniosku, że jest to konieczne, bo bez groźby kar państwa mogłyby sobie wybierać i stosować tylko te przepisy prawa, które by im pasowały. A przecież prawo musi obowiązywać wszystkich i w całości.

Dowiedz się więcej

Portal Unii Europejskiej, *Komisja Europejska*,

https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-commission_pl.

Anna Wyrozumska, Jan Barcz, Maciej Górka, *Instytucje i prawo Unii Europejskiej. Podręcznik dla kierunków prawa, zarządzania i administracji*, Warszawa 2017.

Pytanie 11

Czym jest Rada Europejska?

Nadszedł czas na zwiedzanie gmachu Rady Europejskiej, którą dziewczęta kojarzyły, ponieważ jej przewodniczącym jest były polski premier, Donald Tusk. Karolina i Magda nie wiedziały jednak wiele o samej instytucji. Jej organizacja pracy czy kompetencje wciąż były dla nich zagadką, choć niejednokrotnie spotkały się z opinią, że Rada Europejska jest najważniejszym organem Unii. Gdy przekroczyły wejściowe drzwi, spotkały czekającego na nie urzędnika, mówiącego z bardzo wyraźnym francuskim akcentem. Dziewczyny przekonały się, że choć wszyscy urzędnicy brukselscy świetnie mówią po angielsku, to jednak nikt nie przejmuje się swoim narodowym akcentem, dlatego śmiało wypytywały Francuza o meandry funkcjonowania Rady.

Czym zajmuje się Rada Europejska?

Rada Europejska wyznacza ogólne kierunki rozwoju Unii Europejskiej i priorytety polityczne. Reprezentuje ona również stanowisko całej Unii wobec takich kwestii, jak bieżące zdarzenia polityczne, unijna polityka zagraniczna, a także zagrożenia dla bezpieczeństwa.

Kto wchodzi w skład Rady Europejskiej?

W skład Rady Europejskiej wchodzi szefowie państw lub rządów, jak również jej przewodniczący, przewodniczący Komisji oraz wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. Z wyjątkiem przewodniczącego wybieranego na okres dwóch i pół roku, Rada Europejska nie jest organem kadencyjnym, ponieważ jej skład zależy od tego, kto aktualnie zajmuje stanowisko szefa państwa lub rządu danego państwa członkowskiego. Systemy konstytucyjne i praktyka państw członkowskich decydują, czy dane państwo jest reprezentowane w Radzie Europejskiej przez premiera, kanclerza czy prezydenta. Nie jest to organ formalnie powoływany, nie ma też mechanizmu odwoływania jego członków, z wyjątkiem przewodniczącego.

Jak wygląda organizacja pracy Rady Europejskiej?

Rada Europejska zbiera się kilka razy do roku, jest zwoływana przez jej przewodniczącego. Decyzje są w niej podejmowane w drodze konsensusu, jednak w kwestiach proceduralnych oraz w sprawie przyjęcia regulaminu wewnętrznego stanowi zwykłą większością, zaś podczas wyboru przewodniczącego

decyzje podejmuje większością kwalifikowaną. Aby Rada Europejska mogła przystąpić do głosowania, wymagana jest obecność 2/3 członków Rady Europejskiej. W momencie głosowania przewodniczący sprawdza, czy kworum zostało osiągnięte. W głosowaniu biorą udział jedynie szefowie rządów poszczególnych państw.

Rada Europejska określa ogólne kierunki i priorytety polityki UE, nie przyjmuje jednak aktów prawnych, a jedynie polityczne. Na jej obrady trafiają te problemy, które z racji swej złożoności albo wagi nie mogły być rozwiązane na szczecelu ministrów w Radzie UE. Przykładem mogą być negocjacje budżetowe, które zawsze kończą się targami pomiędzy najwyższymi przywódcami. Rada kształtuje też wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, nominuje i mianuje kandydatów na niektóre najwyższe stanowiska w UE (np. w Komisji czy Europejskim Banku Centralnym). Rada Europejska może też poprosić Komisję Europejską o przedstawienie wniosku ustawodawczego dotyczącego konkretnej kwestii, czyli daje polityczny impuls do tworzenia prawa europejskiego.

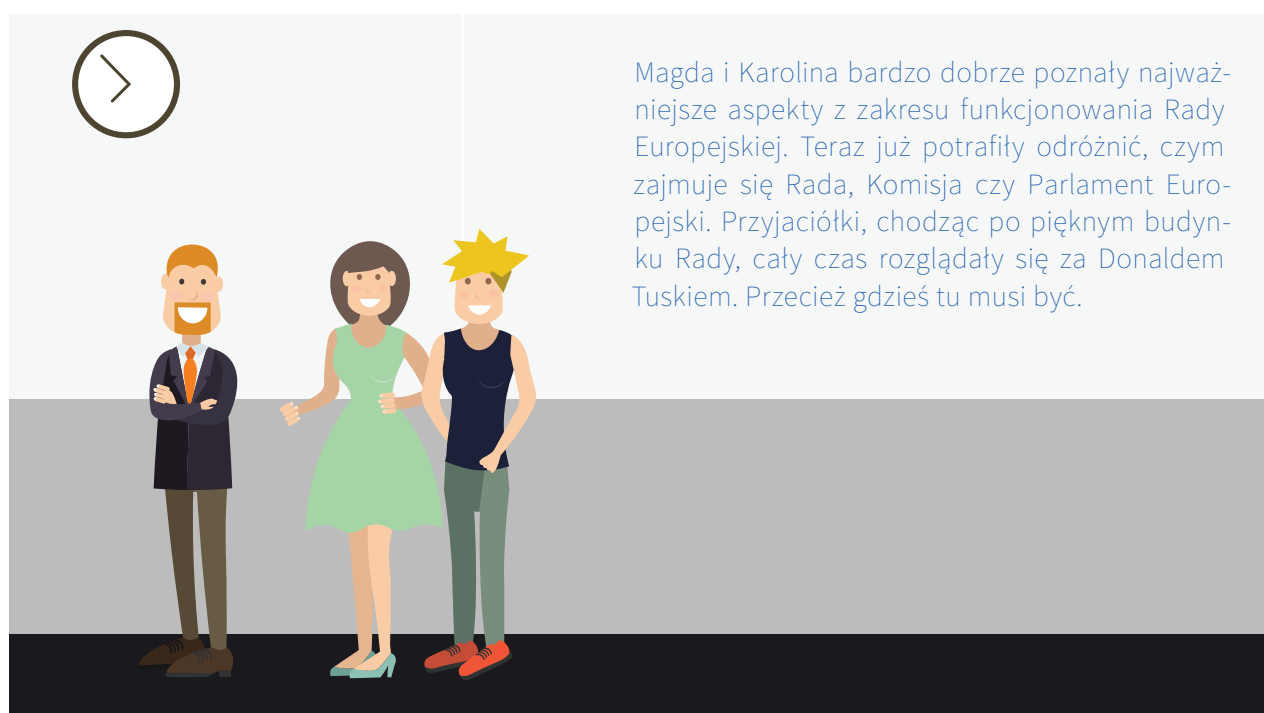
FUNKCJE KREACYJNE

Powołuje swojego przewodniczącego.

Stanowiąc większością kwalifikowaną, przedstawia Parlamentowi Europejskiemu kandydata na funkcję przewodniczącego Komisji oraz mianuje Komisję.

Może, stanowiąc jednomyślnie, podjąć decyzję o zmianie liczby członków Komisji, mając na uwadze system bezwzględnie równej rotacji pomiędzy państwami członkowskimi.

Powołuje prezesa, wiceprezesa i pozostałych członków zarządu Europejskiego Banku Centralnego.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Rady Europejskiej,

<http://www.consilium.europa.eu/pl/european-council/>.

Pytanie 12

Jakie są funkcje przewodniczącego Rady Europejskiej?

Magda często ogląda z tatą programy informacyjne w telewizji. Jednego z wieczorów został zaprezentowany materiał dotyczący Donalda Tuska. Wypowiadał się w nim polityk mający pretensje do byłego premiera Polski, że ten jako przewodniczący Rady Europejskiej nie robi nic dla Polski, aby uczynić ją bogatszą i bardziej znaczącą na arenie międzynarodowej. Ojciec Magdy, zdenerwowany takim przedstawieniem sprawy, szybko wyłączył telewizor i zaczął tłumaczyć córce, czym tak naprawdę zajmuje się przewodniczący Rady Europejskiej oraz jaki jest jego realny wpływ na władzę w Unii Europejskiej. Podczas zwiedzania gmachu wyżej wymienionej instytucji dziewczyna przypomniała sobie wykład ojca i postanowiła dopytać o faktyczną rolę Tuska.

Funkcja przewodniczącego Rady Europejskiej istnieje formalnie od momentu wejścia w życie traktatu lizbońskiego, czyli od 1 grudnia 2009 roku. Potwierdzeniem tego jest artykuł 15 TUE, którego ustęp 5 stanowi o przewodniczącym Rady Europejskiej.

ARTYKUŁ 15, USTĘP 5 TUE

5. Rada Europejska wybiera swojego przewodniczącego większością kwalifikowaną na okres dwóch i pół roku; mandat przewodniczącego jest jednokrotnie odnawialny. W przypadku przeszkody lub poważnego uchybienia Rada Europejska może pozbawić przewodniczącego mandatu zgodnie z tą samą procedurą.

Przewodniczący Rady Europejskiej zapewnia na swoim poziomie oraz w zakresie swojej właściwości reprezentację Unii na zewnątrz w sprawach dotyczących wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, bez uszczerbku dla uprawnień wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

Przewodniczący Rady Europejskiej nie może sprawować krajowej funkcji publicznej.

Źródło: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A12012M%2FTXT>

Pierwszym przewodniczącym Rady Europejskiej był w latach 2009–2014 Belg, **Herman Van Rompuy**. Obecnie przewodniczącym jest Polak, **Donald Tusk**.

Przewodniczący Rady Europejskiej jest wybierany większością kwalifikowaną przez Radę Europejską na okres dwóch i pół roku, a jego mandat może być jednokrotnie odnowiony. Oznacza to, że obecna druga kadencja Donalda Tuska jest jego ostatnią. W przypadku przeszkody lub poważnego uchybienia Rada Europejska może pozbawić przewodniczącego mandatu zgodnie z tą samą procedurą.

Co leży w kompetencjach przewodniczącego Rady Europejskiej?

KOMPETENCJE PRZEWODNICZĄCEGO RADY EUROPEJSKIEJ

1. Przewodniczy Radzie Europejskiej i prowadzi jej prace.
2. Zapewnia przygotowanie i ciągłość prac Rady Europejskiej we współpracy z przewodniczącym Komisji i na podstawie prac Rady do Spraw Ogólnych.
3. Wspomaga osiągnięcie spójności i konsensusu w Radzie Europejskiej.
4. Przedstawia Parlamentowi Europejskiemu sprawozdania z każdego posiedzenia Rady Europejskiej.
5. Zapewnia reprezentację Unii na zewnątrz w sprawach dotyczących wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, bez uszczerbku dla uprawnień wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.
6. Zwołuje konwent złożony z przedstawicieli parlamentów narodowych, szefów państw lub rządów państw członkowskich, Parlamentu Europejskiego i Komisji, gdy Rada Europejska opowie się za przeprowadzeniem zmian traktatów.
7. Ma za zadanie rozpocząć procedurę głosowania z inicjatywy członka Rady Europejskiej, pod warunkiem, że postanowi tak większość jej członków.
8. Ustanawia ścisłą współpracę i koordynację z prezydencją Rady i przewodniczącym Komisji, w szczególności poprzez regularne spotkania.
9. Jeżeli sytuacja tego wymaga, zwołuje nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej.

Przewodniczący nie jest więc reprezentantem swojego kraju i nie może „promować interesów” żadnego z państw członkowskich. Jego głównym zadaniem jest sprawne przygotowywanie obrad Rady, aby podczas krótkiego spotkania liderów udało się przyjąć decyzje uwzględniające interesy wszystkich krajów członkowskich. Dlatego też przewodniczący musi poświęcać dużo czasu na pracę pomiędzy posiedzeniami Rady Europejskiej, będąc w stałym kontakcie ze wszystkimi jej członkami.

- Ważną kompetencją przewodniczącego jest też reprezentowanie UE podczas spotkań międzynarodowych na najwyższym szczeblu. Najczęściej robi to wraz z przewodniczącym Komisji Europejskiej, przez co niektórzy się śmieją, że UE ma reprezentację „dwugłową”.

Na koniec wycieczki po Radzie dziewczyny spotkały jednak jej szefa. Okazało się, że organizatorom udało się wykroić 5 minut z napiętego planu przewodniczącego Rady, który zgodził się spotkać z uczniami z Polski. Był uśmiechnięty i wyluzowany, ale poza zrobieniem pamiątkowego zdjęcia nie było wiele czasu na rozmowę. Choć kiedy jeden z chłopców zapytał go, czy oglądał ostatni mecz polskich piłkarzy, to widać było, że chętnie by o tym dłużej porozmawiał. Zaraz jednak jego asystenci powiedzieli mu, że jest już spóźniony i musi iść. Magda pomyślała, że bycie sławnym politykiem wcale nie jest takie fajne...

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Rady Europejskiej,

<http://www.consilium.europa.eu/pl/european-council/president/role/>.

Pytanie 13

Co oznacza flaga Unii Europejskiej i kto ją zaprojektował?

Spacerując po „Schumanie”, czyli tej dzielnicy w Brukseli, w której mieszczą się europejskie instytucje, dziewczęta wiele razy natknęły się na wiszące przed różnymi gmachami flagi Unii Europejskiej. Zaczekały, aby zobaczyć symbole oraz kolory, jakie są na niej wykorzystane.

Hymn *Oda do radości* zapożyczony z IX Symfonii Ludwiga van Beethovena, motto „jedność w różnorodności” oraz flaga europejska to najbardziej rozpoznawalne i sztandarowe symbole Unii Europejskiej.

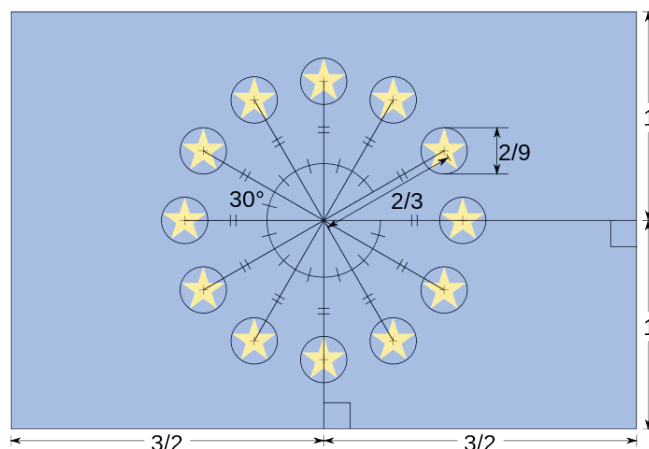
Jak powstał projekt europejskiej flagi?

Historia flagi sięga 1950 roku, kiedy powołano specjalny komitet w strukturach Rady Europy, czyli organizacji międzynarodowej stojącej na straży praw człowieka w Europie, który miał za zadanie selekcję projektów przyszłej flagi oraz wybór tego najodpowiedniejszego. Przeanalizowano ponad sto prac, ale zostały wybrane tylko dwie propozycje: projekt Arsèna Heitza – okrąg dwunastu gwiazd na błękitnym tle oraz projekt Salvadora de Madariagi – konstelacja gwiazd. Po długich namysłach, 8 grudnia 1955 roku Rada Europy przyjęła projekt Arsèna Heitza. Warto zaznaczyć, że Rada Europy pragnęła, aby flaga reprezentowała całą i jednolitą Europę, dlatego zachęcała do przyjęcia jej przez inne instytucje europejskie. W 1983 roku Parlament Europejski zdecydował, że flaga Rady Europy będzie również oficjalną flagą Unii Europejskiej (wówczas nazywanej Wspólnotami Europejskimi). Flaga europejska została zawieszona po raz pierwszy 26 maja 1986 roku przed siedzibą Komisji Europejskiej.

Czemu flaga UE przedstawia akurat 12 gwiazdek?

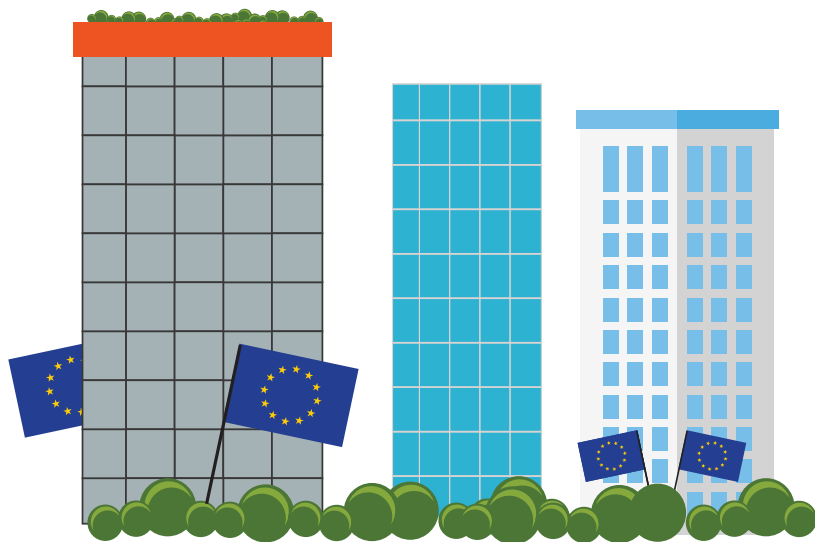
Liczba „12” jest symbolem doskonałości, czegoś idealnego, ponieważ jest podzielna przez 2, 3, 4 i 6. Oznacza również pełnię, coś skończonego, ponieważ znajduje to przełożenie w dwunastu miesiącach kalendarzowych czy dwunastu znakach Zodiaku. „12” odwołuje się również do tradycji europejskiej i religii chrześcijańskiej – jako Europejczycy doskonale wiemy, że w mitologii greckiej Herakles musiał wykonać dwanaście prac, a w Biblii występuje dwunastu Apostołów. Liczba ta jest tak istotna dla decydentów unijnych, że choć począwszy od 1955 roku liczba państw członkowskich sukcesywnie rośnie, to liczba gwiazd na fladze pozostaje niezmienna. Błędne natomiast jest stwierdzenie, że „12” oznacza liczbę państw w momencie zatwierdzenia flagi, bowiem wówczas Unia Europejska liczyła czternaście państw członkowskich.

Gwiazdy są tak ułożone na fladze, jak godziny w konstrukcji zegara, w jednakowej odległości od siebie, a żadna z nich nie wychodzi poza schemat koła, jest równo oddalona od środka. W najprostszym rozumieniu oznacza to jedność i równość państw członkowskich Unii Europejskiej.

Czy kolor flagi też jest znaczący?

Błękitny bądź lazurowy kolor tła flagi oznacza brak wyróżnienia i stawiania na piedestał określonego kontynentu, ponieważ w świadomości ludzi na przykład czarny jest kojarzony z Afryką, a chociażby żółty – z Azją. Wybór takiego koloru najlepiej podkreśla ponadpaństwowy charakter Unii. Warto zaznaczyć, że po raz kolejny mamy nawiązanie do religii chrześcijańskiej, bowiem błękit jest kolorem Maryi, odwołującym się do barwy jej szat.

Przyjaciółki nawet nie pomyślały, że flaga europejska może mieć tak dużo ukrytych symboli i że wcale nie powstała w instytucji unijnej, lecz w Radzie Europy, która to organizacja nie jest jej częścią.

Dowiedz się więcej

Portal Unii Europejskiej, *Flaga europejska*,

https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/flag_pl.

Pytanie 14

Czym jest Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej?

Ostatnim etapem wyprawy stypendialnej było zwiedzanie Luksemburga. Znajdują się tam siedziby Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Trybunału Obrachunkowego. Karolina i Magda wiedziały już wiele o władzy ustawodawczej oraz wykonawczej w strukturach unijnych, teraz przyszedł czas, żeby zgłębić kwestie związane z władzą sądowniczą oraz kontrolną.

Zaczynając od początku, Trybunał Sprawiedliwości został założony w 1952 roku jako instytucja sądownicza Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej. Działa na podstawie traktatów oraz statutu, a każdy z sądów wchodzących w jego skład ma swój regulamin postępowania. Obejmuje Trybunał Sprawiedliwości, Sąd i sądy wyspecjalizowane, a jego siedziba mieści się w Luksemburgu.

Kto zasiada w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej?

W skład Trybunału wchodzi jeden sędzia z każdego państwa członkowskiego i jest on wspomagany przez jednego rzecznika generalnych, którzy przygotowują opinie na potrzeby spraw rozpatrywanych w Trybunale.

Jak wybierani są sędziowie i jaki jest ich status?

Są mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy państw członkowskich na sześć lat, z możliwością reelekcji. Co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego i rzeczników generalnych, a dotyczy ono czternastu sędziów oraz czterech rzeczników. Sędziowie i rzecznicy muszą być osobami o niekwestionowanej niezależności, mającymi odpowiednie kwalifikacje. Sędziów i rzeczników generalnych chroni immunitet jurysdykcyjny, nawet po zakończeniu funkcji, odnośnie działań podejmowanych przez nich w ramach czynności służbowych. Oznacza to, że odwołanie ich ze stanowiska może nastąpić wyłącznie na mocy jednoznacznej decyzji Trybunału Sprawiedliwości.

Jakie funkcje pełni Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej?

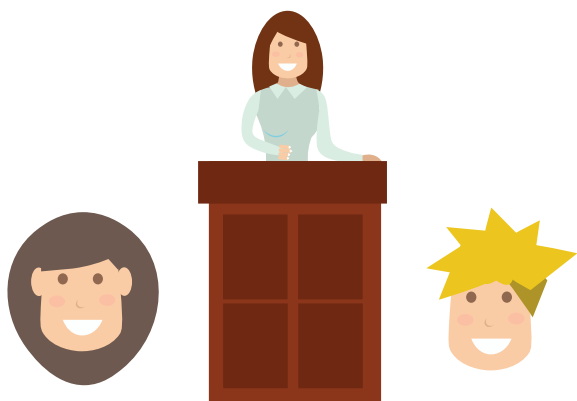
Trybunał zapewnia poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu traktatów oraz orzeka w zakresie skarg wniesionych przez państwa członkowskie, instytucje lub osoby fizyczne i prawne. Wydaje też wyroki w sprawach wykładni prawa Unii lub ważności aktów przyjętych przez instytucje oraz w innych sprawach przewidzianych w traktatach.

ZADANIA TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

1. Czuwa nad poszanowaniem prawa w wykładni i stosowaniu traktatów.
2. Jest właściwy w sprawach skarg przeciwko państwom członkowskim za naruszenie prawa Unii Europejskiej, wnoszonych przez Komisję Europejską, inne państwa członkowskie oraz Radę Dyrektorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego.
3. Orzeka w sporach dotyczących wykonywania przez krajowe banki centralne zobowiązań wynikających z traktatów.
4. Jest właściwy w sprawach o wydanie opinii o zgodności projektowanej umowy międzynarodowej, jaka ma zostać zawarta w imieniu Unii z traktatami.
5. Orzeka w sporach między państwami członkowskimi związanymi z przedmiotem traktatów, jeżeli spory te są mu przedkładane na mocy kompromisu.
6. Jest sądem odwoławczym od orzeczeń Sądu Unii Europejskiej wydanych w I instancji.
7. W razie jakichkolwiek wątpliwości co do ważności bądź interpretacji aktu prawnego Unii Europejskiej sąd krajowy ma prawo zwrócić się do Trybunału o wyjaśnienie.

Jak wygląda postępowanie prowadzone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej?

Postępowanie prowadzone jest w dwóch procedurach – pisemnej i ustnej. W pierwszej kolejności strony postępowania wnoszą oświadczenia na piśmie. Sędzia ma obowiązek opracować sprawozdanie podsumowujące oświadczenia i ewentualne uwagi, by później sprawa mogła zostać poddana dyskusji podczas ogólnego posiedzenia Trybunału Sprawiedliwości. Na nim dokonuje się wyboru liczby sędziów, którzy będą rozpatrywać wniesioną sprawę, a także orzeka się o konieczności rozpoczynania procedury ustnej czy wydawania opinii przez rzecznika generalnego. Warto dodać, że postępowanie przed Trybunałem jest co do zasady wolne od opłat.

Trybunał zrobił na dziewczętach ogromne wrażenie. Czuć było powagę i ciężar wszystkich tych jurysdykcyjnych kompetencji instytucji, która stoi na straży przestrzegania europejskiego prawa. Nawet prelekcja pracownika Trybunału była najbardziej skomplikowana ze wszystkich, których do tej pory słuchały. Cały czas przewijały się w niej nazwy spraw, w których orzekał Trybunał: „Costa vs. ENEL”, „Sayag vs. Leduc”, „Marshall” czy chociażby „Defrenne vs. Sabena”. Magda wyobraziła sobie, że jest taką sędzią Trybunału i w pięknej todzie wydaje poważne wyroki w imieniu Unii Europejskiej.

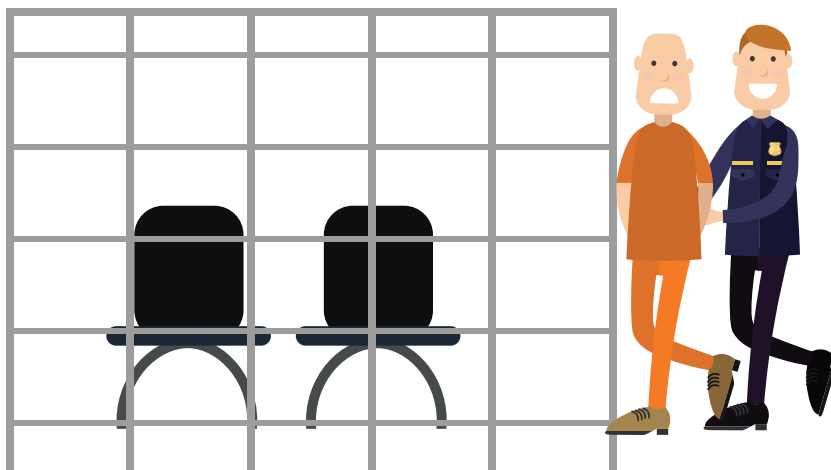
Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, CURIA,
https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/pl/.

Pytanie 15

Czym jest Europejski Nakaz Aresztowania?

Przy okazji zwiedzania gmachu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej prelegent wspomniał o Europejskim Nakazie Aresztowania. Magda po raz pierwszy w życiu słyszała tę nazwę i bardzo ją to zaintrygowało, a skoro już znajdowała się w budynku, w którym zapada wiele wyroków, zapytała się, czym dokładnie jest ENA i czemu ma służyć.

Europejski Nakaz Aresztowania jest jedną z decyzji sądowych, które wydaje państwo członkowskie Unii Europejskiej. Jego celem jest aresztowanie i postawienie przed sądem osoby, wobec której toczy się postępowanie karne, niezależnie od tego, w jakim państwie znajduje się osoba poszukiwana.

Za jakie przewinienia może zostać wydany Europejski Nakaz Aresztowania?

Europejski Nakaz Aresztowania może dotyczyć osoby już skazanej na karę pozbawienia wolności lub osoby oskarżonej za czyn, którego popełnienie grozi karą pozbawienia wolności.

Co wchodzi w skład Europejskiego Nakazu Aresztowania?

W skład Europejskiego Nakazu Aresztowania wchodzi następujące informacje: dane szczegółowe dotyczące osoby oskarżonej, jaki organ sądowy wydaje nakaz, informacje dotyczące przestępstwa, jakie popełnił oskarżony, oraz prawomocne orzeczenie sądu. ENA dostarczany jest organowi sądowemu, którego celem jest wykonanie nakazu. Zdarzają się również sytuacje, kiedy sąd musi współpracować z **Interpolem**. Państwa członkowskie mają prawo do stosowania adekwatnych środków przymusu w celu zatrzymania osoby oskarżonej i przekazania jej odpowiedniemu państwu.

Jak wygląda procedura po zatrzymaniu osoby poszukiwanej?

Po zatrzymaniu osoby poszukiwanej organ wykonawczy musi zapoznać ją z treścią ENA. Oskarżony ma prawo do адвоката oraz tłumacza. Na przekazanie osoby oskarżonej państwo ma sześćdziesiąt dni. Przez ten okres oskarżony może zostać poddany przesłuchaniom. Organ wykonawczy może zdecydować o braku przymusu aresztowania, jednak musi poinformować

o tym organ wydający nakaz. Oskarżony ma prawo do samodzielnego zadecydowania o przekazaniu go do kraju, który wydał nakaz aresztowania. Osoba ta powinna się jednak poważnie zastanowić nad swoją decyzją, ponieważ raz wydana zgoda nie może zostać anulowana. W przypadku, gdy dana osoba wyraża zgodę na przekazanie siebie, postanowienie o przekazaniu musi zostać wydane w ciągu dziesięciu dni. Po otrzymaniu zgody państwa członkowie zezwalają na **tranzyt**.

SŁOWNIK TRUDNYCH TERMINÓW

Interpol – międzynarodowa organizacja policji pomagająca organom ścigania w walce z wszelkimi formami przestępczości.

Tranzyt – przewóz ludzi z terytorium jednego państwa na terytorium drugiego.

Amnestia – jednorazowe darowanie lub złagodzenie prawomocnie orzeczonych kar lub środków karnych za popełnione przestępstwa lub wykroczenia określonego rodzaju poprzez wydanie aktu prawnego.

Czy państwo członkowskie może odmówić wydania nakazu aresztowania?

Istnieją trzy sytuacje kiedy państwo członkowskie może odmówić wykonania nakazu aresztowania. Państwo może odmówić wydania nakazu, o ile wiek osoby podlegającej nakazowi aresztowania uniemożliwia pociągnięcie jej do odpowiedzialności w państwie wykonującym nakaz; jeżeli przestępstwo w państwie wykonującym nakaz aresztowania zostało objęte **amnestią**; jeśli dana osoba została już raz skazana w danej sprawie.

DANE STATYSTYCZNE	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydane nakazy	11 000	14 200	15 800	13 900	9 800	10 450	13 100	14 700
Osoby odnalezione lub zatrzymane	4 200	4 500	6 150	6 460	6 490	5 840	7 850	9 660
Osoby przekazane	3 400	3 630	5 580	5 370	5 230	4 480	3 460	5 480

Źródło: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-pl.do

Magda dowiedziała się, że dzięki współpracy państw członkowskich w strukturach unijnych możliwe jest bardziej efektywne ściganie przestępców.

Dowiedz się więcej

Europejski portal e-sprawiedliwość,

https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-pl.do.

Pytanie 16

Czym jest Europejski Trybunał Obrachunkowy?

Karolina od kilku lat starała się przeglądać codziennie portale internetowe z informacjami o bieżących wydarzeniach zarówno w kraju, jak i na świecie. Kilka miesięcy temu trafiła na artykuł o nadużyciach finansowych dotyczących unijnych pieniędzy. Podczas czytania znalazła zdanie, że wykrywaniem takich nadużyć zajmuje się Europejski Trybunał Obrachunkowy. Teraz wreszcie miała okazję skonfrontować się na żywo z tą instytucją i dowiedzieć się więcej o jej działaniu.

Europejski Trybunał Obrachunkowy to instytucja, która odpowiada za kontrolowanie prawidłowego gromadzenia i wykorzystywania funduszy Unii Europejskiej. Ponadto pomaga w udoskonalaniu zarządzania finansami Unii, a odgrywając rolę niezależnego zewnętrznego kontrolera, dba o interesy unijnych podatników. Zakres uprawnień Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nie obejmuje egzekwowania prawa, lecz działa on na rzecz usprawnienia zarządzania budżetem UE przez Komisję Europejską oraz przedstawia sprawozdania na temat finansów Unii. Nie jest to zatem organ sądowy, a pełni jedynie funkcję organu kontroli finansowej. W tym celu Europejski Trybunał Obrachunkowy oraz krajowe instytucje państw członkowskich współpracują na zasadzie wzajemnego zaufania.

Kto zasiada w Europejskim Trybunale Obrachunkowym?

W skład Trybunału wchodzi jeden obywatel z każdego państwa członkowskiego, który jest mianowany na okres sześciu lat z możliwością reelekcji. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną po konsultacji z Parlamentem Europejskim, przyjmuje listę członków sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z państw członkowskich. Kandydaci do Trybunału Obrachunkowego są zaś wybierani spośród osób, które w swoich krajach wchodziły w skład organów kontroli zewnętrznej lub mające szczególne kwalifikacje do zajmowania tego stanowiska. Warto dodać, że członkowie Trybunału są w pełni niezależni, ponieważ nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od żadnego rządu lub jakiegokolwiek organu. Nie mogą też podczas pełnienia swojej funkcji wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej.

Nowo wybrani członkowie wybierają spośród siebie prezesa, którego kadencja trwa trzy lata, a jego mandat jest odnawialny.

Jakie funkcje pełni Europejski Trybunał Obrachunkowy?

FUNKCJE KONTROLNE	FUNKCJE SPRAWOZDAWCZE
Kontrola rachunków wszystkich dochodów i wydatków Unii oraz rachunków organów i jednostek organizacyjnych utworzonych przez Unię.	Sporządzanie rocznego sprawozdania po zamknięciu każdego roku budżetowego i przysyłanie go innym instytucjom Unii.
Pomaganie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w wykonywaniu ich funkcji kontrolnych w zakresie wykonywania budżetu.	Możliwość w każdej chwili przedstawienia swoich uwag w formie sprawozdań specjalnych w poszczególnych sprawach.
Przedkładanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie poświadczeń wiarygodności rachunków oraz legalności i prawidłowości operacji leżących u ich podstaw.	Możliwość wydawania opinii na żądanie jednej z pozostałych instytucji Unii.

Co podlega kontroli Europejskiego Trybunału Obrachunkowego?

RODZAJE KONTROLI EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU OBRACHUNKOWEGO		
FINANSOWA	ZGODNOŚCI	WYKONYWANIA ZADAŃ
Polega na weryfikacji, czy w sprawozdaniach w prawidłowy sposób została przedstawiona sytuacja finansowa, wyniki oraz przepływy pieniężne w danym roku.	Polega na sprawdzaniu, czy transakcje finansowe są zgodne z przepisami.	Ocenia, czy fundusze Unii Europejskiej zostały wykorzystane w najbardziej oszczędny i efektywny sposób do realizacji założonych celów.

Ponadto Europejski Trybunał Obrachunkowy wyznacza cele, które chce osiągnąć w poszczególnych okresach. Po raz pierwszy taka długofalowa strategia została stworzona na lata 2009–2012, a jej celem było zwiększenie wydajności podejmowanych kontroli. Natomiast na lata 2013–2017 Trybunał wyznaczył sobie cel dotyczący maksymalizacji wkładu Trybunału w rozliczalność publiczną UE.

Karolina wiedziała już prawie wszystko o funkcjonowaniu i zadaniach Trybunału Obrachunkowego. Dzięki poznaniu jego działalności zdała sobie sprawę, że Unia Europejska to nie jest przysłowiowe państwo w państwie, które robi to, na co ma ochotę, nie licząc się z konsekwencjami nadużyć.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, *Rola Trybunału*,
<http://www.eca.europa.eu>.

Pytanie 17

Czym jest Eurosystem?

Trybunał Obrachunkowy był ostatnim przystankiem tej wycieczki. Siedząc już wygodnie w autokarze wracającym do Polski, Magda z nudów przeglądała w telefonie filmy na YouTube, gdzie w propozycjach natknęła się na świetnie wyglądającą filmową miniaturkę dotyczącą działalności Europejskiego Banku Centralnego i Eurosystemu. Nie myśląc wiele, postanowiła pokazać ją Karolinie.

Czym jest strefa euro?

Jest to nazwa obszaru państw członkowskich Unii Europejskiej, które dołączyły do Unii Gospodarczej i Walutowej oraz przyjęły europejską walutę euro, funkcjonującą od 1 stycznia 1999 roku. Ostateczna decyzja dotycząca jednolitej waluty zapadła jednak w ramach traktatu z Maastricht w 1992 roku. Obecnie tą walutą można posłużyć się w dziewiętnastu krajach członkowskich, takich jak: Austria, Belgia, Cypr, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Portugalia, Słowacja, Słowenia i Włochy. Niewątpliwym plusem wspólnej waluty jest łatwość porównywania cen w różnych państwach oraz brak konieczności wymiany walut w wyżej wymienionych krajach.

Jak przystąpić do strefy euro?

Aby państwo będące w Unii Europejskiej mogło wejść do strefy euro, musi spełnić kryteria konwergencji, czyli kryteria gospodarczo-prawne uregulowane w traktacie z Maastricht z 1992 roku. O przystąpieniu państwa do strefy euro ostatecznie decyduje Rada Unii Europejskiej, która ustala również kurs wymiany, po którym euro zastępuje walutę krajową.

Co to jest Eurosystem?

Eurosystem to po prostu nazwa organów, jakimi są Europejski Bank Centralny z siedzibą we Frankfurcie oraz banki centralne państw członkowskich Unii Europejskiej, działające wspólnie na rzecz strefy euro. Jest to organ, który podejmuje decyzje o głównych stopach procentowych, które wpływają na gospodarkę i poziom cen w strefie euro.

CELE I ZADANIA EUROSISTEMU

1. Prowadzenie polityki pieniężnej strefy euro.
2. Ochrona stabilności cen, czyli utrzymanie inflacji poniżej 2%, aby nie doprowadzić do szybkiego wzrostu cen.
3. Zapewnia sprawne działanie systemów płatności, dzięki czemu transakcje bezgotówkowe są szybsze, bezpieczniejsze i prostsze w całej Europie.
4. Utrzymuje i zarządza rezerwami dewizowymi.
5. Zbiera i opracowuje różne statystyki.
6. Zatwierdza emisję banknotów euro.

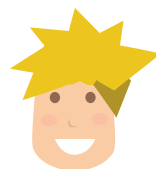
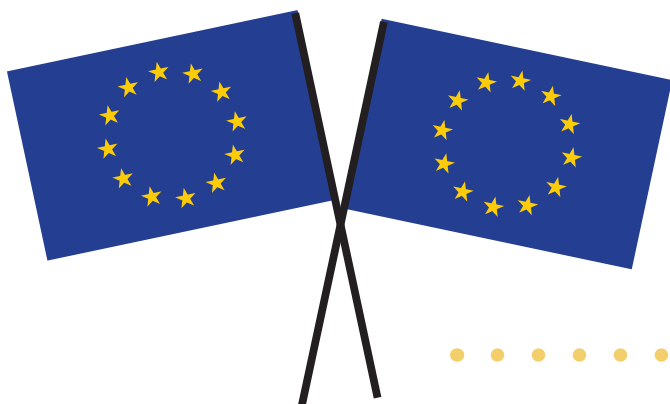
Jak zapadają decyzje w obrębie Europejskiego Banku Centralnego?

Najważniejsze decyzje podejmuje rada prezesów Europejskiego Banku Centralnego, składająca się z wszystkich prezesów banków centralnych państw w strefie euro oraz członków zarządu Europejskiego Banku Centralnego. Decydenci ci nie reprezentują swoich krajów pochodzenia, ponieważ są niezależni w swoich decyzjach, tak aby było to w interesie strefy euro. Decyzje zapadają tam kolegiально, gdzie jeden członek ma jeden ważny głos, bez względu na kraj pochodzenia.

Jak wyglądają banknoty euro?

Szata graficzna banknotów euro była przedmiotem ogłoszonego konkursu, w którym brali udział najlepsi projektanci z czternastu europejskich banków centralnych. Przed rozpoczęciem konkursu uzgodniono, że na wizerunkach banknotów powinny znaleźć się budowle symbolizujące dziedzictwo kulturowe i doświadczenia cywilizacyjny Europy. W konkursie zwyciężył projekt Roberta Kalina z Narodowego Banku Austrii.

Dziewczęta były zachwycone tym filmem, ponieważ w trochę ponad trzy minuty dowiedziały się w zasadzie wszystkiego, co chciały wiedzieć. Postanowiły poszukać sobie również innych filmików publikowanych przez Unię Europejską, bo to przecież była ich ulubiona metoda nauki.

Dowiedz się więcej

Kanał Europejskiego Banku Centralnego na YouTube, *EBC i Eurosistem w trzyminutowym skrócie*, <https://www.youtube.com/watch?v=X4N7iUVqDHM>.

Część 2

Jak Unia Europejska wpływa na moje życie, mój region i mój kraj?

(Paulina Grajeta)

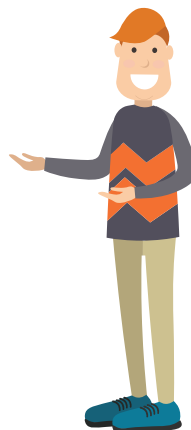
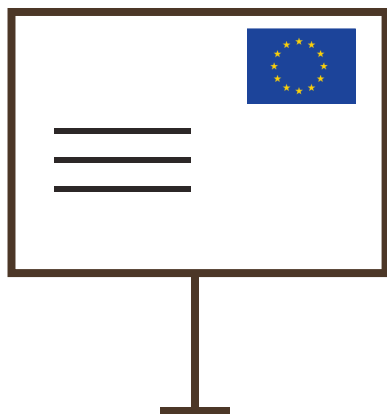
W tej części postaramy się udowodnić, że organizacja, jaką jest Unia Europejska, nie jest oderwana od codziennej rzeczywistości, a wręcz przeciwnie – wywiera na nią spory wpływ. Zostanie on zobrazowany na przykładzie sytuacji, które dotyczyć mogą każdego z nas, naszych rodzin i znajomych. Przez zagadnienia tej części poprowadzą Was: student Janek i jego brat Eryk, kilkoro znajomych Janka, a także jego rodzice i dziadkowie. Janek dowie się wiele o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i unijnych programów dzięki wyjazdowi na Erasmusa, uczestnictwu w programie Erasmus+ Sport oraz przy okazji poszukiwania unijnych dofinansowań do rozkręcenia własnego biznesu. Eryk z kolei zapozna się z konkretnymi działaniami UE w swoim liceum. Ponadto spróbuje wziąć udział w europejskim programie Comenius. Dziadkowie Janka i Eryka opowiedzą im o tym, jak UE wspiera rozwój obszarów wiejskich, a przez to jak przyczynia się do polepszenia jakości życia rolników. Dzięki babci Janek dowie się, że UE organizuje też kursy obsługi komputerów.

Ta część powstała na podstawie prac studentów stosunków międzynarodowych z Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego: Marty Perzyńskiej, Karoliny Smażek, Piotra Figlusa, Katarzyny Dudek, Rusłana Posokhova, Klaudii Sieradzkiej, Przemysława Półgrabii, Anny Janos, Marcina Janika, Dominiki Lenart, Mileny Jaworskiej, Tobiasza Zaworskiego i Macieja Jarzębowskiego.

Pytanie 18

Czym jest Fundusz Spójności?

Janek podczas wakacji dużo podróżował po Polsce. Wielokrotnie napotykał duże tablice informujące o tym, że inwestycje, takie jak budowanie sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu energetycznego czy też budowa nowych dróg współfinansowane są z Funduszu Spójności. Nie miał jednak pojęcia, co to za fundusz. Jak tylko wrócił z wakacji, zaczął szukać w Internecie informacji na ten temat.

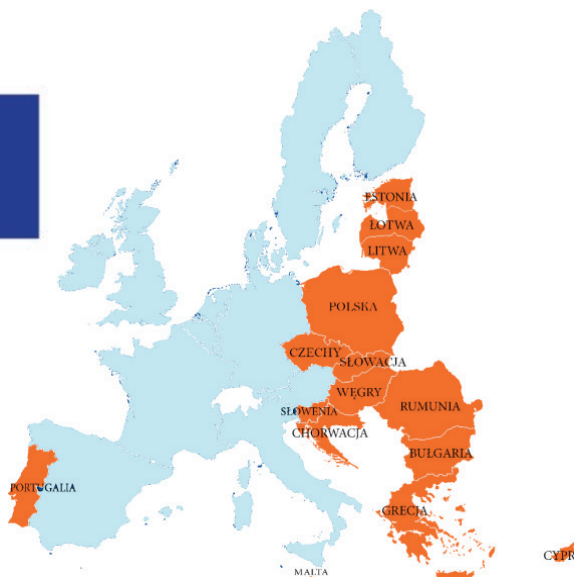
Fundusz Spójności, inaczej Fundusz Kohezyjny, stworzony został z myślą o pomocy państwom członkowskim Unii Europejskiej, których dochód narodowy brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosił mniej niż 90% średniej unijnej. Innymi słowy, dedykowany jest najbiedniejszym państwom Wspólnoty. Ma on zmniejszać dysproporcje w rozwoju ekonomicznym i społecznym między poszczególnymi krajami, a także pomagać w procesie stabilizacji gospodarczej.

Jakie kraje są beneficjentami Funduszu Spójności?

W momencie powstania Funduszu Spójności, tj. na początku lat 90. XX wieku, adresatami programu były: Grecja, Hiszpania, Irlandia i Portugalia.

W latach 2014–2020 z Funduszu korzystają: Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Estonia, Grecja, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Węgry.

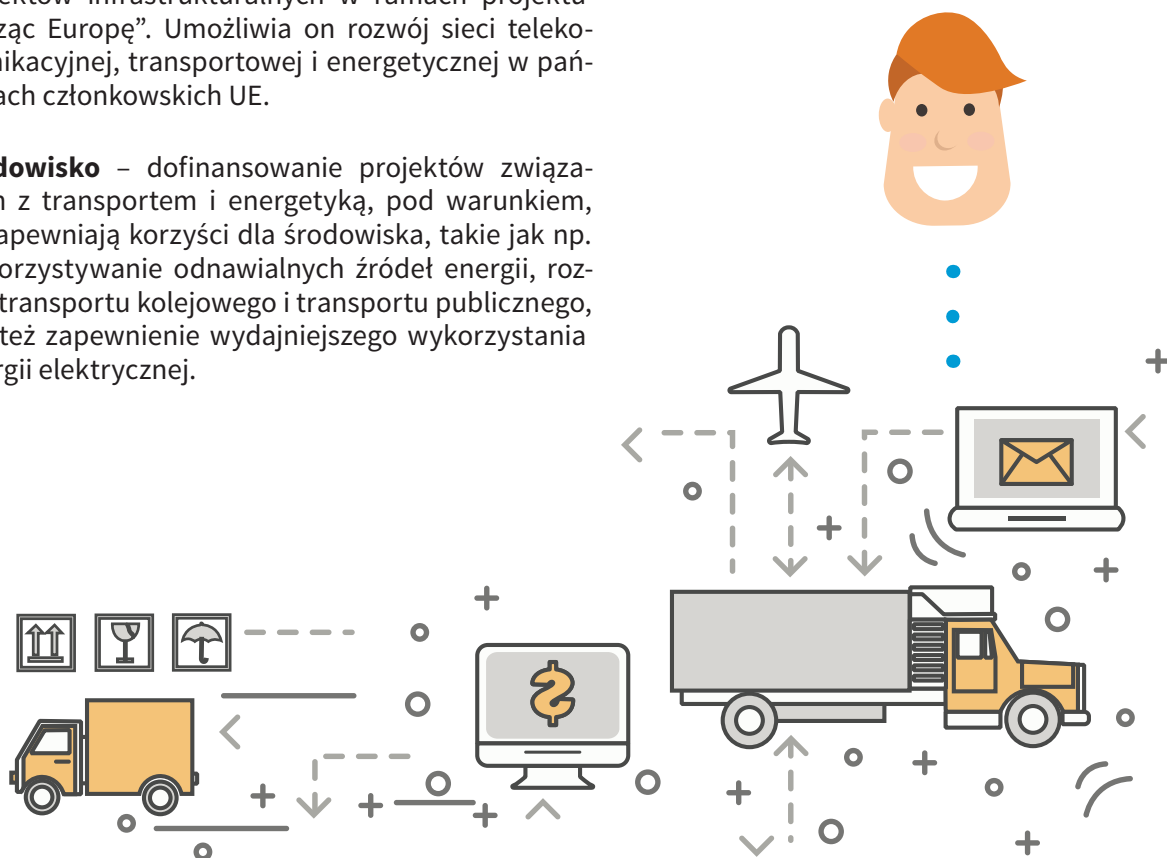
Unia Europejska Fundusz Spójności

Na jakie działania przyznawane są środki pieniężne z Funduszu Spójności?

Fundusz Spójności udziela wsparcia finansowego dla działań należących do dwóch kategorii:

- 1. Transeuropejskie sieci transportowe** – wspieranie projektów infrastrukturalnych w ramach projektu „Łącząc Europę”. Umożliwia on rozwój sieci telekomunikacyjnej, transportowej i energetycznej w państwach członkowskich UE.
- 2. Środowisko** – dofinansowanie projektów związanych z transportem i energetyką, pod warunkiem, że zapewniają korzyści dla środowiska, takie jak np. wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, rozwój transportu kolejowego i transportu publicznego, czy też zapewnienie wydajniejszego wykorzystania energii elektrycznej.

Jakie są przykłady wykorzystania środków z Funduszu Spójności w Polsce?

W Polsce przykładem działania Funduszu Spójności jest chociażby dofinansowanie projektów budowy i przebudowy dróg oraz kolei w korytarzu transportowym „Bałtyk–Adriatyk”, czyli na trasie Gdańsk–Katowice–Brno–Wiedeń/Bratysława. Dzięki temu możemy podróżować szybciej, bezpieczniej oraz bardziej komfortowo. Innym przykładem może być modernizacja i rozbudowa systemu wodociągów i oczyszczania ścieków w aglomeracji łódzkiej, na który Komisja Europejska przeznaczyła aż 71 mln euro. W rozbudowanej oczyszczalni procesowi oczyszczania poddawanych jest ponad 50% wszystkich ścieków z województwa łódzkiego.

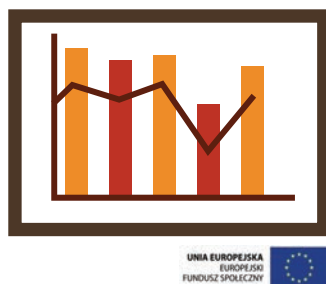
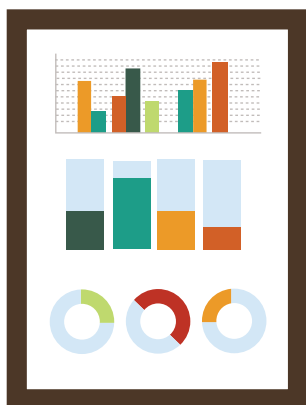
Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Komisji Europejskiej, Fundusz Spójności, Polityka Regionalna,
http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/pl/funding/cohesion-fund/.

Pytanie 19

Czym jest Europejski Fundusz Społeczny?

Eryk i jego koledzy bardzo długo narzekali na słabe wyposażenie sal w swoim liceum. Po wakacjach w szkole pojawiły się tablice interaktywne. Eryk był pewny, że zostały one kupione z jakiejś składki płaconej przez rodziców. Jednak, gdy przyjrzał się nowemu wyposażeniu, okazało się, że posiadało ono logo Europejskiego Funduszu Społecznego. A zatem to Unii Europejskiej liceum Eryka zawdzięczało nowe udogodnienia.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) to jeden z głównych funduszy Unii Europejskiej, za pośrednictwem którego UE wspiera zatrudnienie oraz rozwój społeczny i gospodarczy państw członkowskich. EFS ma przyczyniać się do zwiększenia liczby i jakości miejsc pracy oraz pomagać pracownikom w dostosowaniu się do wymogów rynku pracy. Zachęca do podnoszenia wykształcenia, wspiera znalezienie zatrudnienia poprzez zapewnianie szkoleń lub udzielanie dofinansowania do zakładanych przedsiębiorstw. Ponadto stawia sobie za cel zwalczanie ubóstwa, walkę z wykluczeniem społecznym i dyskryminacją.

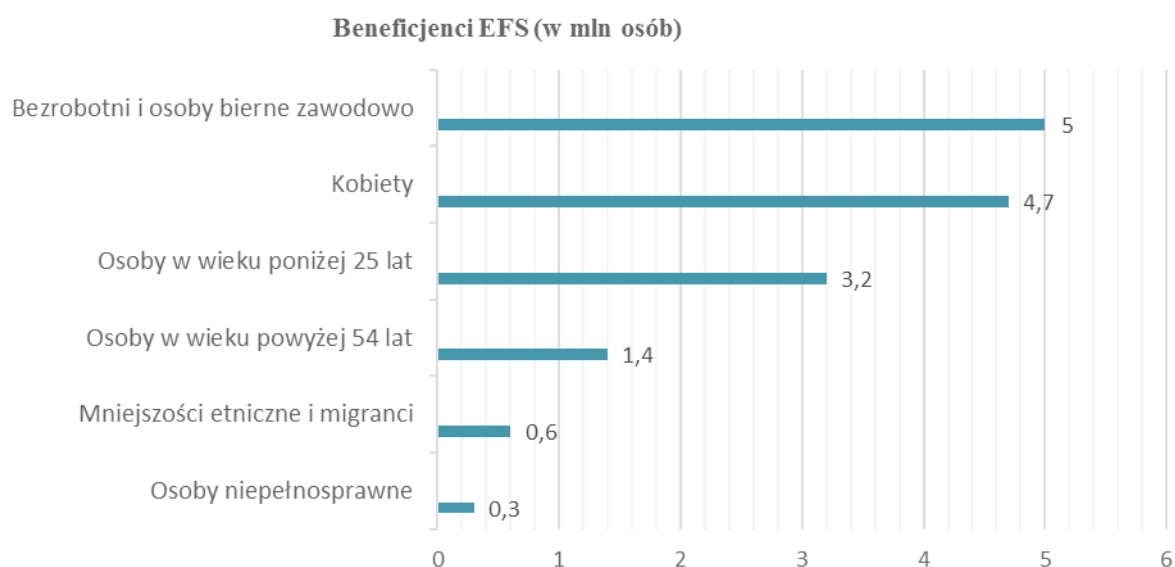
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Do kogo adresowane są projekty finansowane z EFS?

Ze wsparcia finansowego oferowanego przez Europejski Fundusz Społeczny mogą korzystać wszelkie organizacje zrzeszające pracowników i pracodawców, organizacje charytatywne, organizacje rządowe i pozarządowe, uczelnie, szkoły oraz firmy. W latach 2014–2020 projekty będą adresowane zwłaszcza do osób bezrobotnych (zarówno młodych, jak i starszych), narażonych na ubóstwo i wykluczenie społeczne, a także osób samotnie wychowujących dzieci. Korzyści z projektów będą mogły czerpać także osoby mające lub otwierające małe przedsiębiorstwa. Wsparcie z EFS kierowane będzie ponadto do naukowców i studentów, nauczycieli i uczniów oraz pracowników urzędów i placówek służby zdrowia. Co roku w całej Europie ze wsparcia funduszu korzysta kilkanaście milionów ludzi. Na lata 2014–2020 UE przeznaczyła na EFS kwotę ponad 80 mld euro. Polsce przypadło około 13,2 mld euro.

Beneficjenci EFS w milionach osób przypadających przeciętnie na rok

Źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Who_benefits_from_the_ESF%3F.jpg

Jakie działania są finansowane z EFS?

Z EFS finansowane jest na przykład wsparcie dla szkół: poprawiające funkcjonowanie placówek, w kreatywny sposób rozwiązujące problemy lub po prostu czyniące naukę ciekawszą. Organem, który ogłasza pobór na składanie wniosków o dofinansowania projektów dotyczących szkolnictwa, jest Ministerstwo Edukacji Narodowej. Przygotowanie projektu nie jest zadaniem prostym. Trzeba odpowiednio zaprezentować planowane działania, skrupulatnie trzymając się instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu. Jeśli jednak macie dobry pomysł i uda Wam się do niego przekonać nauczycieli i dyrekcję szkoły, to czemu nie spróbować?

Pamiętajcie, że nie zawsze, żeby skorzystać ze środków unijnych, trzeba samemu pisać wniosek – można wziąć udział w projekcie, który realizują inne instytucje. Jak dobrze poszukacie w Internecie, to z łatwością znajdziecie wiele interesujących projektów, z których można skorzystać. Niektóre są naprawdę niezwykle. Na przykład w projekcie „Wirtualna fizyka – wiedza prawdziwa” stworzono ponad 100 filmików i gier, które ułatwiają naukę fizyki w szkołach ponadgimnazjalnych (<http://www.studianet.pl/strona-glowna/aktualnoci/104-wirtualna-fizyka-wiedza-prawdziwa.html>).

Dowiedz się więcej

Portal Funduszy Europejskich, *Przeczytaj o Europejskim Funduszu Społecznym*,
<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/europejski-fundusz-spoleczny/przeczytaj-o-europejskim-funduszu-spolecznym/>.

Komisja Europejska, Europejski Fundusz Społeczny, *Czym jest EFS?*,
<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=pl>.

Pytanie 20

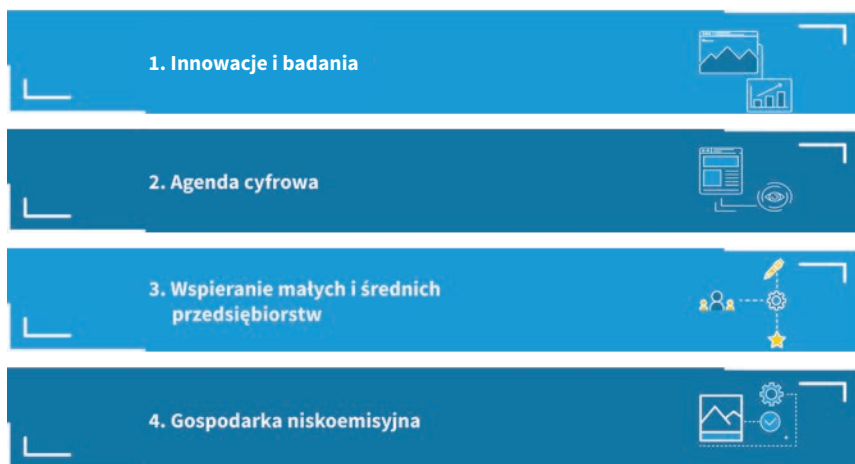
Czym jest Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego?

Od pewnego czasu w liceum Eryka korzysta się nie tylko z interaktywnych tablic i nowoczesnych pomocy naukowych. W szkole pojawił się Internet, uruchomiono także internetową platformę dla uczniów, rodziców i nauczycieli. Okazuje się, że to wszystko również zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Tym razem za pomoc udzieloną szkole Eryka odpowiada Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) został założony w celu umacniania spójności gospodarczej i społecznej państw należących do Unii Europejskiej. Jego zadaniem jest niwelowanie różnic między poszczególnymi regionami UE.

Działania EFRR koncentrują się na następujących obszarach tematycznych:

Jak EFRR wspiera innowacje?

EFRR, mając na celu rozwój najbiedniejszych krajów UE, pomaga im w zdobywaniu i upowszechnianiu nowoczesnych technologii, przeznaczając środki finansowe na badania naukowe i transfer technologii. Dofinansowuje także ośrodki badawczo-rozwojowe i przedsiębiorstwa, które pracują nad innowacjami lub je wdrażają.

Jak EFRR tworzy społeczeństwo informacyjne?

Jednym z zadań EFRR jest upowszechnianie w społeczeństwach poszczególnych krajów technologii cyfrowych. Fundusz wspiera zatem projekty mające na celu zwiększenie dostępu do sieci telekomunikacyjnych i Internetu oraz plany wyposażenia szkół w Internet czy tworzenia platform internetowych dla przedsiębiorstw.

Jaką pomoc EFRR oferuje przedsiębiorcom?

Dzięki EFRR mali i średni przedsiębiorcy uzyskują wsparcie dla przeprowadzanych inwestycji oraz doradztwo w zakresie marketingu, planowania działalności, eksportu czy nowych technologii.

Czy EFRR przyczynia się do ochrony środowiska?

O pomoc do EFRR mogą się zgłaszać przedsiębiorcy planujący zakup technologii, które pozwolą im ograniczyć zużycie energii lub emisję szkodliwych substancji do atmosfery, a także organy administracji planujące realizację projektów dotyczących środowiska, np. budowę oczyszczalni ścieków.

Jakie programy EFRR realizuje w Polsce?

Polskie regiony z EFRR otrzymują środki na znacznie więcej działań niż te priorytetowe, opisane powyżej. Fundusz finansuje więc wiele inwestycji komunalnych, budowę i modernizację infrastruktury (drogi, mosty, obiekty inżynierskie, linie kolejowe itp.), a także różne inne działania wspierające rozwój regionalny. Przykładem może być dofinansowanie stworzenia term w Uniejowie albo rewitalizacja starej elektrowni EC-1, dzięki czemu w centrum Łodzi powstał niezwykle ośrodek kulturalno-edukacyjny.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej, *Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego*,
http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/pl/funding/erdf/.

Portal Funduszy Europejskich, *Jak skorzystać z Funduszy Europejskich?*,
<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl>.

Pytanie 21

Czym jest program europejski Erasmus+?

Zastanawiałeś się kiedyś, czy można połączyć przygodę życia z obietnicą dobrej pracy? To możliwe, wystarczy spojrzeć na Janka. Na pierwszym roku studiów aplikował o wzięcie udziału w Erasmusie. Dostał się i wyjechał do Portugalii. Czemu akurat tam? Tak się składa, że uwielbia surfować, a portugalskie plaże słyną z niezłych fal. Mimo że Janek poświęcał czas na hobby, na wyjeździe nie zaniedbywał nauki. Wrócił do Polski z dobrymi ocenami, bogatszy o nowe doświadczenia. Rok za granicą uczynił go nie tylko lepszym surferem. Stał się też bardziej zaradny i pewny siebie. Te cechy okazały się pożądane przez jego nowego pracodawcę, który zatrudnił go głównie na podstawie jego doświadczeń z Erasmusem. Podoba Ci się ta wizja? Jeśli tak, to koniecznie musisz dowiedzieć się, czym jest program, któremu Janek tyle zawdzięcza.

Co to jest program Erasmus+?

Erasmus+ to program Unii Europejskiej w dziedzinie edukacji, szkoleń i sportu na lata 2014–2020. Jego całkowity budżet wynosi prawie 15 mld euro. Ugruntowany na idei uczenia się przez całe życie, program Erasmus+ umożliwia wyjazd na studia oraz praktyki w 28 krajach członkowskich UE, a także w Turcji, Norwegii, Liechtensteinie, Islandii oraz Macedonii. Program skierowany jest do różnych grup (m.in. uczniów i nauczycieli), ale jego sztandarowym elementem są zagraniczne stypendia dla studentów.

Erasmus+

Kto może wziąć udział w programie?

Szansę na wyjazd ma każdy student studiów licencjackich, inżynierskich, magisterskich lub doktoranckich na uczelni uczestniczącej w programie wymiany studenckiej. Kluczowym kryterium jest znajomość języka obcego, w jakim będą się odbywały zajęcia na zagranicznej uczelni,

a także w którym student będzie musiał zdać egzaminy. Pod uwagę brane są również wyniki w nauce, dlatego nie bez znaczenia jest średnia ocen, zaangażowanie studenta w sprawy uczelni, działalność w kołach naukowych, a także dodatkowe osiągnięcia.

Gdzie można wyjechać?

Oferta miejsc, do których można wyjechać z programem Erasmus+, jest szeroka. O tym, na jakie uczelnie można się rekrutować z poszczególnych wydziałów i kierunków studiów, decyduje to, czy uczelnia macierzysta posiada umowę o współpracy z jednostką mającą przyjąć studenta.

Jak się załapać?

Zainteresowani udziałem w programie ubiegają się o studia za granicą w swojej macierzystej uczelni. To ona prowadzi rekrutację. Kandydaci, z dostępnej dla nich puli, wybierają interesujące ich uniwersytety oraz kierunki. Decydują także, na jak długo chcą wyjechać. Studiowanie za granicą w ramach Erasmus+ może trwać od 3 do 12 miesięcy. Po złożeniu odpowiednich dokumentów odbywa się rozmowa kwalifikacyjna. Jeśli student przejdzie proces pozytywnie, otrzymuje zgodę na wyjazd oraz stypendium.

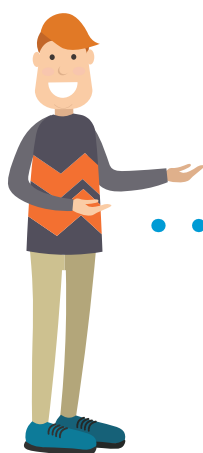
Dowiedz się więcej

Strona oficjalna programu Erasmus Plus,
<http://erasmusplus.org.pl/>.

Pytanie 22

Czym jest Europass?

Na trzecim roku studiów licencjackich Janek postanowił, że od następnego roku będzie kształcił się w innym niż Polska kraju Unii Europejskiej. Nie wiedział jednak, jak zabrać się za sporządzanie potrzebnych dokumentów. Jak przedstawić swoje umiejętności zagranicznej uczelni? Spędził przecież ubiegły rok studiów w Portugalii w ramach programu Erasmus+. Czy może gdzieś to wpisać? Zna też dwa języki obce, jednak nie ma dyplomu, który by to udokumentował. Jak więc może przedstawić zdobytą wiedzę? Podczas poszukiwania odpowiedzi na swoje pytania Janek natknął się na unijną inicjatywę Europass. Ułatwia ona mieszkańcom Unii Europejskiej zarówno zarobkowe, jak i edukacyjne wyjazdy do różnych krajów członkowskich.

Co to jest Europass?

Unia Europejska stara się zapewnić mobilność obywateli pomiędzy krajami członkowskimi. Jedną z inicjatyw promujących tę ideę jest Europass. Obowiązuje on na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a także krajów kandydujących do Unii. Jest to inicjatywa, która ujednoliciła sposób przedstawiania swoich kwalifikacji i doświadczenia zawodowego.

Do czego przydaje się Europass?

Dzięki posiadaniu Europassu można z łatwością przygotować kompletny zestaw dokumentów związanych z edukacją i pracą zawodową, w wiarygodny sposób udokumentować zdobyte przez siebie kwalifikacje (np. szkolenia, staże), a także zaprezentować kompetencje językowe. Dokumenty Europass są przydatne, jeśli szukasz pracy za granicą, ubiegasz się o staż bądź praktykę, czy też kontynuujesz naukę za granicą. Europass ułatwia kontakt z instytucjami zainteresowanymi zatrudnieniem lub przyjęciem osób spoza kraju, w którym mają siedzibę.

Z czego składa się Europass?

Europass składa się z pięciu dokumentów (CV oraz pakietu zwanego Europejskim Paszportem Umiejętności), które funkcjonują w takiej samej formie we wszystkich państwach uczestniczących w programie.

Każdy z dokumentów może funkcjonować oddzielnie. CV i Paszport Językowy można bez problemu wypełnić samodzielnie. Po pozostałe dokumenty należy udać się do odpowiednich instytucji.

EUROPASS

1. CV

2. Europejski Paszport Umiejętności

• Paszport Językowy

• Mobilność

• Suplement do Dyplomu

• Suplement do Dyplomu Potwierdzającego Kwalifikacje Zawodowe

Jakie są poszczególne składniki portfolio?

Europass CV jest ujednoliconym dokumentem zawierającym życiorys kandydata.

Paszport Językowy pomaga udokumentować zdobyte umiejętności językowe. Liczą się tutaj: edukacja szkolna, kursy, szkolenia oraz efekty kształcenia nieformalnego. Oceny swoich zdolności językowych dokonuje się indywidualnie.

Mobilność pokazuje zakres wiedzy, a także doświadczenie zdobyte na drodze nauki, staży, praktyk, wolontariatów oraz szkoleń odbytych poza granicami własnego kraju, w tym w ramach programu Erasmus+.

Suplement do Dyplomu wydawany jest przez szkoły wyższe wraz z dyplomem ukończenia studiów. Dokument ten określa poziom, treść i status ukończonych studiów.

Suplement do Dyplomu Potwierdzającego Kwalifikacje Zawodowe wydawany jest absolwentom ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, którzy zdali odpowiednie egzaminy potwierdzające ich kwalifikacje zawodowe.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Europass,
<http://europass.org.pl>.

Dokumenty Europass,
<http://europass.cedefop.europa.eu/pl/documents>.

Pytanie 23

Czy istnieje możliwość wyjazdu do państw członkowskich w celu kształcenia, zdobywania nowych umiejętności i doświadczeń?

Erykowi bardzo podobało się, że jego brat mógł studiować pół roku za granicą dzięki programowi Erasmus+. Zastanawia się, czy nie mógłby spędzić wszystkich lat studiów za granicą. Eryk wie, że z racji posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej przysługuje mu prawo do studiowania w każdym z państw członkowskich UE. Jednak istnieją różne przepisy regulujące takie wyjazdy. Jakie są zatem wymogi, które należy spełnić, by móc kształcić się w jednym z państw członkowskich?

Prawo do edukacji

Każdemu obywatelowi Unii Europejskiej przysługuje prawo do edukacji w jednym z państw członkowskich i nikomu nie można tego prawa odmówić, niezależnie od kraju, z którego pochodzi. Jednak Unia Europejska nie ma jednolitych zapisów prawnych regulujących zasady kształcenia na terenie całej Wspólnoty. Państwa członkowskie ustalają we własnym zakresie wymogi, jakie należy spełnić, by otrzymać możliwość podjęcia nauki.

Jakie są różnice w wymogach, które trzeba spełnić przed udaniem się na zagraniczne studia?

Różnice pomiędzy państwami dostrzec można przede wszystkim w wysokości opłat za edukację. Zdarzyć się może, że w jednym z państw żadna opłata nie będzie pobierana, natomiast w drugim nauka będzie się wiązać ze sporymi kosztami. Zależy to między innymi od atrakcyjności kraju, do którego się udajemy oraz reputacji, jaką cieszy się dana uczelnia. Warto pamiętać, że będąc studentem na zagranicznej uczelni, nadal przysługuje nam prawo do pobierania stypendium, a stawka czesnego powinna wynosić dla nas tyle samo, ile dla obywateli danego państwa UE.

Kolejnym czynnikiem, na który musimy zwrócić uwagę, planując wyjazd za granicę na studia, jest to, czy dane państwo uznaje dyplomy zdobyte w państwie, którego jesteśmy obywatelami. Niestety, Unia Europejska nie reguluje tej kwestii żadnymi zapisami prawnymi. Dlatego jeśli planujemy rozpoczęcie czy też kontynuowanie nauki w innym państwie, może zaistnieć konieczność dodatkowego potwierdzenia stopnia naukowego czy też dyplomu uzyskanego na swoim uniwersytecie, a nawet znajomości języka używanego w danym państwie. Zdarza się czasem,

- że konieczne jest ukończenie specjalnych studiów uzupełniających. Dobrze jest zatem upewnić się, czy dyplom, który otrzymamy na naszym uniwersytecie, będzie honorowany na poszczególnych zagranicznych uczelniach.

Jadąc na studia do jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, mamy możliwość podjęcia pracy zarobkowej. Młodzi ludzie często decydują się na ten wariant, gdyż środki, jakimi dysponują, bywają niewystarczające, by utrzymać się podczas pobytu za granicą. Podobnie jak w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia, przysługuje nam takie samo prawo do pracy, jak obywatelowi państwa, w którym przebywamy. Natomiast kwestią regulowaną przez każde państwo z osobna jest wymiar godzinowy, w jakim możemy pracować.

https://europa.eu/youreurope/citizens/education/university/recognition/index_pl.htm.

Pytanie 24

Czym są cztery wolności europejskie i co gwarantują?

Jeszcze przed wyjazdem za granicę na Erasmusa Janek, chcąc pożegnać się z dziadkami, udał się do nich w odwiedziny. Powiedział im: „Jadę do Portugalii”. Na co usłyszał od dziadka: „Jak to? A masz wizę?”. W odpowiedzi Janek wyjaśnił dziadkowi, że czasy się zmieniły, a Unia Europejska gwarantuje swoim obywatelom wiele swobód w zakresie przemieszczania się zarówno osób, jak i przepływu dóbr oraz usług.

Czym są cztery wolności europejskie?

Na cztery wolności europejskie składają się: swobodny przepływ towarów, usług, osób oraz kapitału i płatności. Wyznaczają one fundamentalne zasady wspólnej polityki ekonomicznej, które obowiązują w Unii Europejskiej. Stanowią podstawy funkcjonowania Jednolitego Rynku Europejskiego. Wolności europejskie mają na celu usunięcie problemów związanych z dostarczaniem towarów, siły roboczej i kapitału. Mają też przyczynić się do wyeliminowania barier w handlu między państwami członkowskimi, takich jak: kontrole celne, różne standardy towarów, odmienne normy ochrony środowiska czy bariery podatkowe. Wprowadzanie w życie wolności europejskich ma umożliwić połączenie rynków narodowych państw członkowskich Unii Europejskiej, co z kolei miałyby doprowadzić do stworzenia jednego unijnego rynku.

WARTO WIEDZIEĆ!

Jednolity Rynek Europejski – idea zintegrowania rynku europejskiego w obrębie granic państw członkowskich Unii Europejskiej, nazywany także rynkiem wewnętrznym UE. Rynek wewnętrzny zdefiniowany został w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej jako obszar, który nie posiada wewnętrznych granic i w którym zapewnione są cztery swobody.

Swobodny przepływ towarów

Celem tej swobody jest ułatwienie procesu przepływu towarów przemysłowych, rolniczych oraz spożywczych pomiędzy krajami członkowskimi poprzez wyeliminowanie barier technicznych i prawnych oraz wprowadzenie zasady wzajemnego uznania towarów wyprodukowanych na terenie jednego z krajów członkowskich.

Swobodny przepływ usług

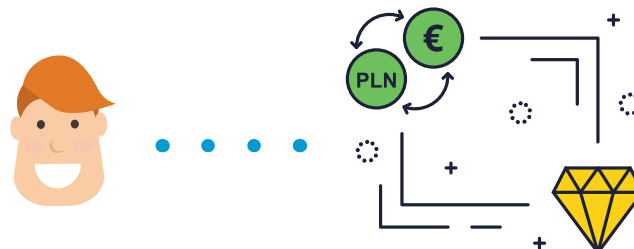
Zasada ta daje możliwość oferowania usług transgranicznych, czyli świadczenia usług przez podmiot na terenie jednego kraju członkowskiego na rzecz siedziby znajdującej się w innym państwie. Pozwala zarówno oferować usługi, jak i korzystać z usług na terytorium własnego kraju, a także gdziekolwiek indziej na terenie UE.

Swobodny przepływ osób

Swoboda ta daje każdemu obywatelowi UE, niezależnie od miejsca zamieszkania, możliwość korzystania z prawa do przemieszczania się. A zatem, będąc obywatelem UE, możesz osiedlać się, żyć i pracować na terenie każdego spośród państw członkowskich UE.

Swobodny przepływ kapitału i płatności

Celem swobody przepływu kapitału jest ukształtowanie wspólnego rynku usług finansowych i papierów wartościowych. Dzięki temu obywatele UE mogą sami wybrać miejsce założenia konta bankowego oraz utworzenia lokaty. Mogą także swobodnie dokonywać transakcji bankowych we wszystkich krajach Unii. Przedsiębiorstwa natomiast mają możliwość bezproblemowego wykonywania przelewów za granicę w celu zapłaty za towary, założenia filii w innym kraju oraz rozpoczęcia współpracy z zagranicznymi firmami.

Dowiedz się więcej

Krzysztof Tomaszewski, *Rynek wewnętrzny Unii Europejskiej – szansą i wyzwaniem dla obywateli*, http://www.ce.uw.edu.pl/pliki/pw/2-2003_Tomaszewski.pdf.

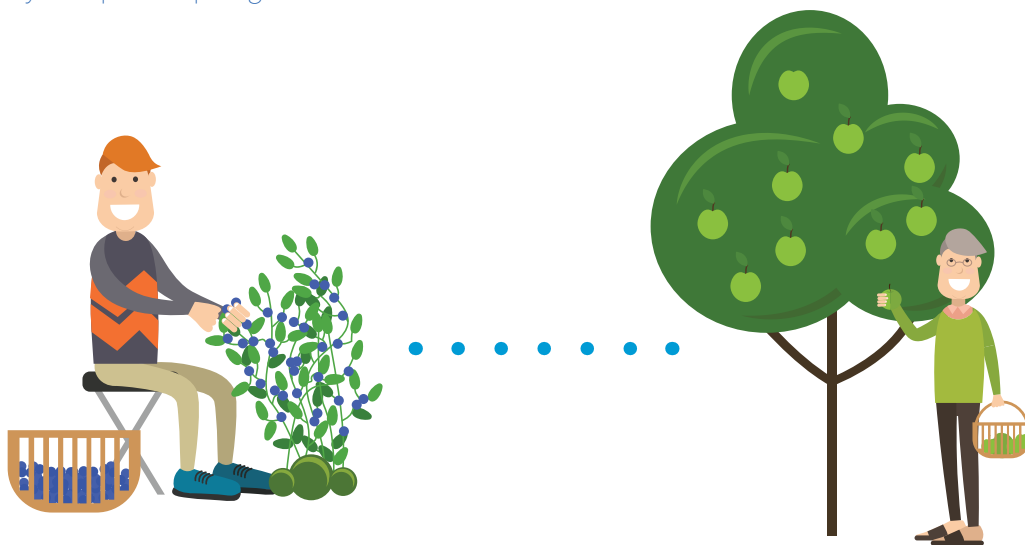
Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct – Wrocław, *Obywatel Unii: 4 swobody rynku wewnętrznego*,

<http://www.europedirect-wroclaw.pl/images/pliki/publikacje/Przewodnik%20Obywatel%20Unii%20-%204%20swobody%20rynku%20wewntrznego.pdf>.

Pytanie 25

Jak Unia Europejska finansuje rozwój obszarów wiejskich?

Podczas ostatniego pobytu Janka u dziadków okazało się, że dziadek nie za bardzo zna prawo do swobodnego przemieszczania się, jakie Unia Europejska gwarantuje swoim obywatelom. Jako rolnik z wieloletnim stażem wie jednak dużo więcej niż jego wnuczek o wsparciu, którego UE udziela obszarom wiejskim. Janek nigdy wcześniej nie zastanawiał się nawet nad tym, czy Unia wspiera polskie wsie. Dzięki dziadkowi już wie, na czym ta pomoc polega.

Jakie są cele wspólnej polityki rolnej?

Unijna polityka rolna za cele stawia sobie przede wszystkim zapewnienie odpowiedniego standardu życia rolnikom, zagwarantowanie swoim społeczeństwom stałego dostępu do żywności, a także ochronę zasobów naturalnych przez zrównoważone gospodarowanie nimi oraz ochronę przyrody i różnorodności biologicznej.

Skąd pochodzą na to środki?

Rozwój obszarów wiejskich jest finansowany z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Ma on na celu zwiększenie konkurencyjności rolnictwa, poprawę stanu środowiska naturalnego i krajobrazu oraz podnoszenie jakości poziomu życia mieszkańców wsi. Budżet funduszu na lata 2014–2020 wynosi 96 mld euro. Każde z państw członkowskich UE dostaje środki finansowe o różnej wysokości na okres siedmiu lat. Środki przydzielane są na podstawie programów rozwojowych opracowywanych przez poszczególne państwa i regiony, a zatwierdzanych przez Komisję Europejską.

Jaką pomoc można uzyskać?

Po pierwsze, **wsparcie dochodowe w formie tzw. płatności bezpośrednich**. W 2017 roku tzw. jednolita płatność obszarowa, liczona od hektara, wyniosła 461 zł/ha. Dodatkowo, w zależności od sposobu użytkowania ziemi, rolnicy otrzymują dopłaty dodatkowe, np. do uprawy pomidorów, chmielu, buraków cukrowych czy hodowli bydła. Płatności bezpośrednie mają zapewnić wsparcie dochodów gospodarstw oraz wynagradzają rolników za dostarczanie dóbr publicznych, za które z reguły nie otrzymują honorarium, m.in. za dbanie o obszary wiejskie, zalesianie itp.

Po drugie, poprzez tzw. **środki wspierania rynku** Komisja Europejska może podjąć działania w celu zaradzenia trudnym sytuacjom na rynku. Mogą nimi być klęski żywiołowe, nagły spadek popytu z powodu zagrażającej zdrowiu epidemii albo spadek cen na skutek tymczasowej nadwyżki danych produktów.

Po trzecie, **UE inwestuje środki na rzecz rozwoju obszarów wiejskich**, na których mieszka około połowy mieszkańców UE. Nie wszyscy z nich mogą żyć z rolnictwa, dlatego UE stara się wspierać tworzenie dodatkowych miejsc pracy poprzez rewitalizację wiosek, projekty na rzecz ochrony krajobrazu lub dziedzictwa kulturowego oraz wiele innych działań bezpośrednio lub pośrednio związanych z rolnictwem i gospodarką wiejską. Wiele rolników z UE uzyskało dotacje na modernizację budynków gospodarskich i maszyn. Inni skorzystali z dotacji na poprawę warunków chowu zwierząt. Wszystko to ma na celu modernizację rolnictwa, aby stawało się ono bardziej konkurencyjne ekonomicznie, ale jednocześnie przyjazne środowisku i dbające o dobrostan zwierząt.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Komisji Europejskiej, *Rozwój obszarów wiejskich w latach 2014–2020*,
https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_pl.

Broszura Komisji Europejskiej i Europejskiego Banku Inwestycyjnego, *Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Instrumenty finansowe*,
https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EAFRD_The_european_agricultural_fund_for_rural_development_PL.pdf.

Pytanie 26

Czy Unia Europejska może zapewnić mi pomoc na start biznesu?

Jankowi od jakiegoś czasu chodzi po głowie pewna myśl. Otóż, chciałby założyć własną firmę fotograficzną. Uwielbia robić zdjęcia i całkiem dobrze mu to wychodzi, więc pomyślał, że mógłby zacząć na tym zarabiać. Jednak na otworzenie biznesu potrzebne są fundusze na start i z nimi Janek ma kłopot. Czy UE może mu jakoś pomóc?

Dla kogo?

Fundusze europejskie oferują szeroki wachlarz możliwości, z których mogą skorzystać młodzi, bo wsparcie dla osób poniżej 30. roku życia to jeden z unijnych priorytetów. Jeśli już się nie uczysz, ale także nie pracujesz, masz pomysł na biznes i chęć, to... Twoje szanse na otrzymanie unijnej dotacji są całkiem spore.

Co muszę dać od siebie?

Przede wszystkim niezbędny jest pomysł. To on jest podstawowym kryterium oceny Twoich szans na otrzymanie pomocy. O przyznaniu wsparcia, poza tym czy Twój plan jest przemyślany i dopracowany, może zadecydować Twoje nastawienie. Przedsiębiorczość i motywacja zdecydowanie zadziałają na Twoją korzyść. Pamiętaj, że oprócz pomocy otrzymanej z Unii będziesz musiał włożyć dużo wysiłku w rozkręcenie własnego biznesu i utrzymanie się na rynku.

Na czym polega pomoc?

Pomoc z Unii Europejskiej możesz otrzymać w formie dotacji i pożyczek. Typowa dotacja na start biznesu dla młodej osoby to około 20 tys. zł. Jednak wsparcie finansowe to nie wszystko. Unia oferuje również szkolenia, porady przy zakładaniu i prowadzeniu firmy, staże i praktyki zawodowe. Ponadto możesz postarać się o pomoc przy znalezieniu miejsca, gdzie będzie działać Twoja firma, a także przy zdobywaniu niezbędnego wyposażenia. Istnieje możliwość, że dostaniesz też dodatkowe fundusze, które mogłyby pokryć koszty dojazdu do Twojej nowej pracy lub koszty przeprowadzki. Osoby niepełnosprawne mogą ponadto korzystać z pomocy asystenta. To, jaką pomoc dostaniesz, będzie zależało od przedstawionego przez Ciebie planu, Twojej sytuacji i indywidualnych predyspozycji.

Do kogo się zwrócić?

Jeśli byłeś już zarejestrowany jako bezrobotny, skontaktuj się z powiatowym urzędem pracy lub wejdź na stronę urzędu pracy odpowiedniego dla województwa, w którym mieszkasz. Możesz także skontaktować się z **Punktem Informacyjnym Funduszy Europejskich**. Na tym samym portalu znajdziesz **Wyszukiwarkę Dotacji**, w której publikowane są aktualne możliwości wsparcia.

O wsparciu dla młodych przedsiębiorców możesz również przeczytać
na portalu **Funduszy Europejskich**.

Dowiedz się więcej

Portal Funduszy Europejskich, *Punkty informacyjne*,
<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/punkty/#/>.

Portal Funduszy Europejskich, *Fundusze Europejskie na założenie firmy*,
<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/wiadomosci/fundusze-europejskie-na-zalozenie-firmy/>.

Wyszukiwarka Dotacji,
<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/wyszukiwarka/>.

Pytanie 27

Czy Unia Europejska wspiera również istniejące firmy?

Okazuje się, że nie tylko Janek ma szansę otrzymać wsparcie finansowe z Unii Europejskiej na wprowadzenie w życie swoich pomysłów. Jego tata, który jest właścicielem małego przedsiębiorstwa, także spełnia kryteria niezbędne do otrzymania unijnej dotacji dla biznesu. Jak Unia może pomóc tacie Janka?

Unia Europejska na lata 2014–2020 przeznaczyła na pomoc polskim przedsiębiorcom aż 20 mld euro. Jednymi z głównych beneficjentów tej pomocy są właściciele mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, czyli takich zatrudniających mniej niż 250 osób. Wsparcie uzyskują w formie bezzwrotnych dotacji albo preferencyjnych kredytów i pożyczek – nisko oprocentowanych oraz łatwiej dostępnych.

NA WSPARCIE MOGĄ LICZYĆ PRZEDĘ WSZYSTKIM PRZEDSIĘBIORCY REALIZUJĄCY INWESTYCJE W NASTĘPUJĄCYCH OBSZARACH:

Projekty badawcze i innowacje w biznesie	Rozwój działalności firmy	Informatyzacja	Wprowadzanie ekologicznych rozwiązań	Działalność za granicą	Szkolenia
--	---------------------------	----------------	--------------------------------------	------------------------	-----------

Projekty badawcze i innowacje w biznesie

Unia Europejska chce, żeby europejskie firmy były coraz bardziej innowacyjne, dlatego udziela wsparcia w formie dofinansowania na wdrażanie innowacji, przeprowadzanie prac badawczych i zakup wyposażenia niezbędnego do badań.

Rozwój działalności firmy

Unia Europejska oferuje firmom pomoc w pokryciu wydatków na potrzeby inwestycyjne, takie jak zakup sprzętu czy rozbudowa infrastruktury firmy. Pomoc ta jest dostępna w formie pożyczek, których warunki będą korzystniejsze niż w przypadku zaciągania kredytu w banku. Natomiast w przypadku brania kredytu bankowego fundusz unijny może wydać takiemu bankowi gwarancję spłaty, co ułatwi otrzymanie kredytu.

Informatyzacja

Ze środków Funduszu Europejskiego można skorzystać też przy wprowadzaniu technologii informacyjnych do swojej firmy. Dofinansowanie można otrzymać chociażby na przygotowanie strony internetowej albo prowadzenie i rozwój platform handlu elektronicznego.

Wprowadzanie ekologicznych rozwiązań

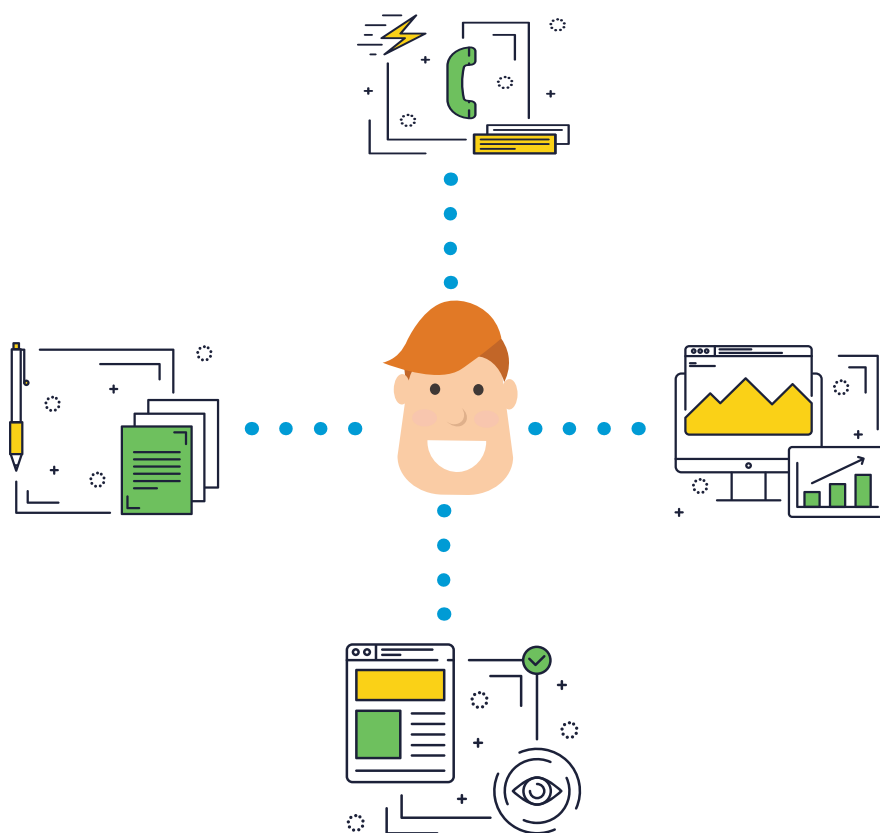
Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych, termomodernizacja budynków firmy, zakup energooszczędnych maszyn, wdrażanie technologii niskoemisyjnych – to przykłady działań, na jakie można otrzymać dofinansowanie lub pożyczkę ze środków unijnych.

Działalność za granicą

Dofinansowanie można otrzymać na przygotowanie i realizację strategii rozszerzania działalności eksportowej firmy. Wsparciu podlega na przykład udział w targach zagranicznych albo innych wydarzeniach promocyjnych, na których spotkać można przedsiębiorców i klientów z różnych krajów świata.

Szkolenia

Przedsiębiorca może liczyć na wsparcie w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników. UE finansuje szkolenia, doradztwo albo nawet studia podyplomowe, które mają podnieść wiedzę i umiejętności.

Dowiedz się więcej

Portal Funduszy Europejskich, *Wsparcie dla mikro-, małych lub średnich przedsiębiorców*,
<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/skorzystaj/wsparcie-dla-mikro-malych-lub-srednich-przedsiębiorcow/>.

Pytanie 28

Dlaczego powstanie Jednolitego Rynku Cyfrowego jest dla mnie ważne?

Eryk wyjechał na wycieczkę szkolną do Paryża. Był podekscytowany miastem, ale tak naprawdę myśli jego i kolegów krążyły wokół wieczornego meczu reprezentacji. Mieli go obejrzeć na komputerze przez internetowy portal jednej z telewizji. Jakie było ich zdziwienie i rozczarowanie, gdy okazało się, że nie mogą zobaczyć meczu, ponieważ... przekaz nie jest dostępny. Chłopcy zaczęli głośno narzekać, że trochę słabo działa ta cała Unia, skoro nawet meczu nie można zobaczyć przez Internet, będąc za granicą. Czy mieli rację?

Geoblokowanie, czyli ograniczenie dostępu do treści lub usług online dla użytkowników znajdujących się w określonych regionach geograficznych, to tylko jeden z problemów rynku cyfrowego w Europie, który wciąż... działa bardzo słabo. Bariery, które wciąż się na nim utrzymują, sprawiają, że obywatele nie mają dostępu do wszystkich towarów i usług, sklepy i firmy internetowe mają ograniczone możliwości rozwoju, a przedsiębiorstwa i rządy nie mogą w pełni wykorzystywać szans, jakie daje rozwój technologii cyfrowych. Zaledwie 7% małych i średnich przedsiębiorstw w UE prowadzi sprzedaż w innych krajach.

Co ma dać powstanie Jednolitego Rynku Cyfrowego?

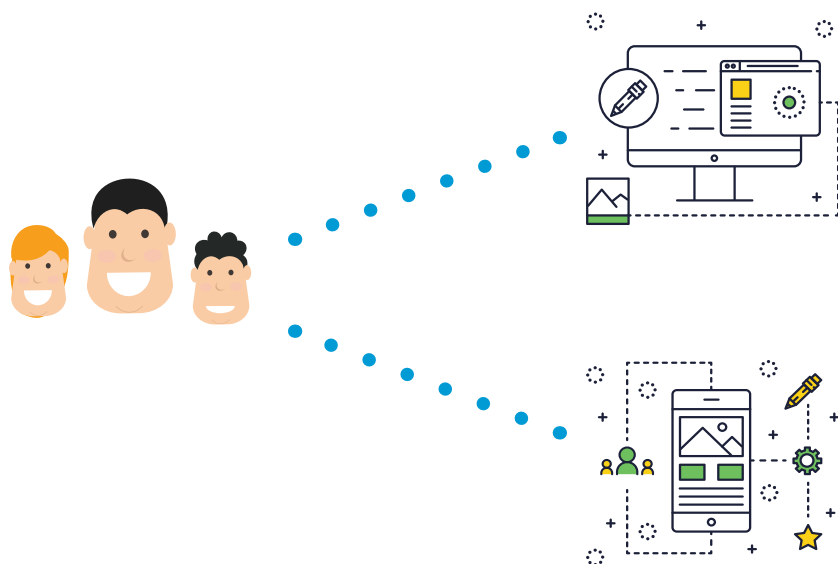
Komisja Europejska ocenia, że usunięcie barier i połączenie 28 rynków w jeden mogłoby przynieść gospodarce około 415 mld euro rocznie i skutkować utworzeniem setek tysięcy nowych miejsc pracy. Komisja stawia sobie następujące cele:

1. Poprawę warunków funkcjonowania handlu elektronicznego w UE poprzez rozwiązanie problemu blokowania geograficznego oraz poprawę dostępności i wydajności systemu dostarczania paczek za granicę.
2. Modernizację przepisów prawa autorskiego w UE, aby odpowiadały one wymogom ery cyfrowej.
3. Aktualizację przepisów unijnych w dziedzinie usług audiowizualnych, aby stworzyć sprawiedliwe warunki dla wszystkich uczestników rynku, promować europejską kulturę audiowizualną, a także eliminować „mowę nienawiści” i skutecznie chronić dzieci przed szkodliwymi dla nich treściami.
4. Poprawę zdolności Europy do reagowania na ataki cybernetyczne.

- 5. Zagwarantowanie wszystkim mieszkańcom UE szybkiego dostępu do Internetu, aby mogli w pełni uczestniczyć w gospodarce cyfrowej.
- 6. Dostosowanie przepisów w dziedzinie ochrony prywatności do wymogów nowego środowiska cyfrowego, m.in. portali społecznościowych.

Co już udało się zrobić?

Choć wiele rzeczy jeszcze pozostało do zrobienia, działania UE zaczynają przynosić pierwsze owoce. Przede wszystkim po dziesięciu latach negocjacji, w czerwcu 2017 roku udało się ostatecznie znieść opłaty roamingowe w Europie. Korzystanie z telefonu za granicą stało się wreszcie tanie i dostępne. W 2018 roku ograniczeniu ulegną też możliwości geoblokowania treści internetowych. Obywatele UE, przebywając w innym państwie na wakacjach, wyjazdach służbowych czy wymianach studenckich, będą mogli korzystać z platform dystrybucji cyfrowej na tych samych zasadach i warunkach, co w swoim kraju. Choć jeszcze nie jest pewne czy będzie to dla konsumentów wygodne¹. W maju 2018 roku wchodzi też w życie nowe przepisy dotyczące ochrony danych osobowych w Europie, m.in. lepiej zabezpieczające prawa obywateli UE, takie jak prawo do bycia zapomnianym. Coraz częściej w sieci znajdziemy nasze wypowiedzi, fotografie i informacje o sobie, które chcielibyśmy usunąć. Na nasz uzasadniony wniosek właściciel wyszukiwarki internetowej musi zadbać, aby określona strona czy informacja, po wpisaniu naszego imienia i nazwiska, nie pojawiała się w wynikach wyszukiwania².

¹ Aleksandra Modzelewska, *Nowe rozporządzenie w sprawie przenoszenia usług online*, <http://pankow-ska.com.pl/nowe-rozporzadzenie-w-sprawie-przenoszenia-uslug-online/>.

² Joanna Worona, *Jak zniknąć z Google'a? Prawo do bycia zapomnianym*, <http://www.wirtualnemedial.pl/arttykul/jak-zniknac-z-google-a-prawo-do-bycia-zapomnianym>.

Dowiedz się więcej

Komisja Europejska, *Jednolity Rynek Cyfrowy*,

https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_pl.

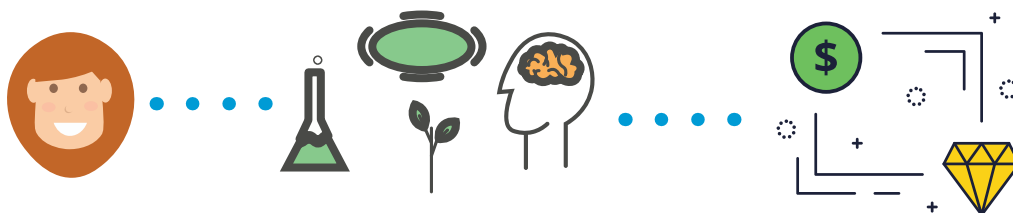
Wywiad z europosłanką Różą Thun, *Jednolity Rynek Cyfrowy – poważne bariery*,

<https://resellernews.pl/jednolity-rynek-cyfrowy-powazne-bariery/>.

Pytanie 29

Czym jest Program Horyzont 2020?

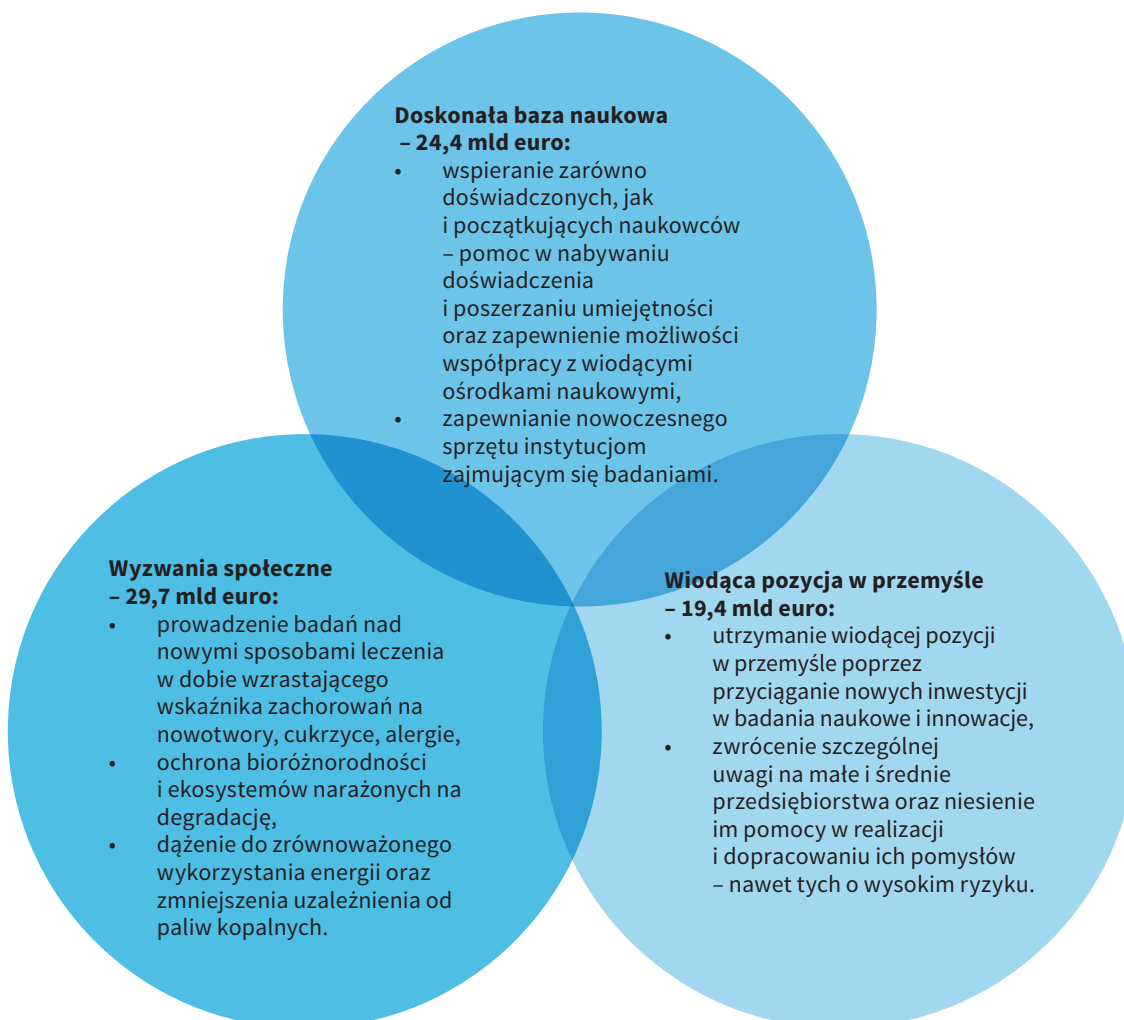
Mama Janka od wielu lat wykłada na uniwersytecie. Jednak zarówno jej, jak i jej współpracownikom zdarza się narzekać na słabe możliwości finansowania projektów badawczych. Janek, po tym jak udało mu się znaleźć unijne dofinansowanie dla siebie, a później dla firmy taty, postanowił pomóc również mamie. Unia Europejska ma bowiem program oferujący pomoc finansową także dla naukowców. Nazywa się on H2020.

Co to jest H2020?

Program Horyzont 2020 (H2020) to unijny program finansujący badania naukowe i innowacje w Unii Europejskiej. Stawia na wzmocnienie współpracy nauki z przemysłem oraz wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw. W latach 2014–2020, zgodnie z planem programu, tworzony będzie spójny system finansowania innowacji, począwszy od samego pomysłu, przez badania, aż do etapu wdrażania nowych rozwiązań i przenoszenia projektów powstałych w laboratoriach na rynek.

Program Horyzont 2020 opiera się na trzech filarach

Jakie ma przynieść rezultaty?

Program Horyzont 2020, dzięki aktywnemu wspieraniu rozwoju badań i innowacji, ma doprowadzić do zbudowania we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy. Ponadto ma zwiększyć wysokość krajowych wydatków na badania i rozwój do 3% budżetu poszczególnych państw. Przyczynić się ma także do umiędzynarodowienia nauki.

Jak można wziąć udział w programie?

Program adresowany jest w pierwszej kolejności do uczelni wyższych, organizacji badawczych, przedsiębiorstw, organizacji międzynarodowych, instytucji publicznych, fundacji oraz indywidualnych naukowców. Jednostki te mogą zgłaszać swoje projekty badawcze do H2020. By to zrobić, należy przygotować wniosek, znaleźć odpowiedni konkurs i partnerów. Projekt następnie zostaje poddany opinii europejskich ekspertów, którzy zadecydują o przyznaniu finansowania. Na stronie internetowej Komisji Europejskiej, w zakładce Research & Innovation, Participant Portal, można znaleźć dokładne instrukcje dotyczące ubiegania się o dofinansowanie dla badań w ramach Programu Horyzont 2020 – <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/home.html>.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, *Horyzont 2020*,
<http://www.nauka.gov.pl/horyzont-2020/>.

Pytanie 30

Jak wyglądają moje prawa do świadczeń w ramach zabezpieczenia społecznego na terenie Unii Europejskiej?

Przed wyjazdem na Erasmusa mama Janka zapytała go, czy ma ważne europejskie ubezpieczenie zdrowotne. Janek nie miał pojęcia, o jakie ubezpieczenie chodzi. Mama wytłumaczyła mu, że aby móc korzystać z pomocy lekarza na terenie Unii Europejskiej, musi wyrobić sobie kartę EKUZ. Jest to konieczne, ponieważ ustawodawstwo państw członkowskich UE różni się między sobą w kwestiach ubezpieczenia społecznego.

Czym jest zabezpieczenie społeczne?

Jest to całokształt działań i środków, dzięki którym państwo stara się chronić swoich obywateli. Zapewnienie zabezpieczenia społecznego ma być równoznaczne z zaspokojeniem podstawowych potrzeb i zapewnieniem poczucia bezpieczeństwa. Stanowi ono swego rodzaju zapewnienie wsparcia w razie problemów związanych z podeszłym wiekiem, pogorszeniem stanu zdrowia, utratą pracy, trudnymi sytuacjami rodzinnymi, a także nieoczekiwanymi zdarzeniami.

Czy i jak Unia Europejska reguluje kwestię zabezpieczeń społecznych?

Systemy zabezpieczenia społecznego państw członkowskich UE różnią się między sobą. Przepisy unijne w tym zakresie nie zmierzają do ujednolicenia tych systemów. Ich cel jest inny: mają ustalać normy, które będą zapobiegać utracie praw do zabezpieczenia społecznego przez obywateli poszczególnych państw UE, gdy przebywają oni poza krajem, z którego pochodzą. Unijne przepisy w zakresie zabezpieczeń społecznych dotyczą:

- świadczeń z tytułu choroby;
- świadczeń z tytułu macierzyństwa;
- wypadków przy pracy i chorób zawodowych;
- świadczeń z tytułu inwalidztwa;
- emerytur;
- rent rodzinnych;
- świadczeń z tytułu śmierci;
- świadczeń dla bezrobotnych;
- świadczeń rodzinnych;
- świadczeń przedemerytalnych.

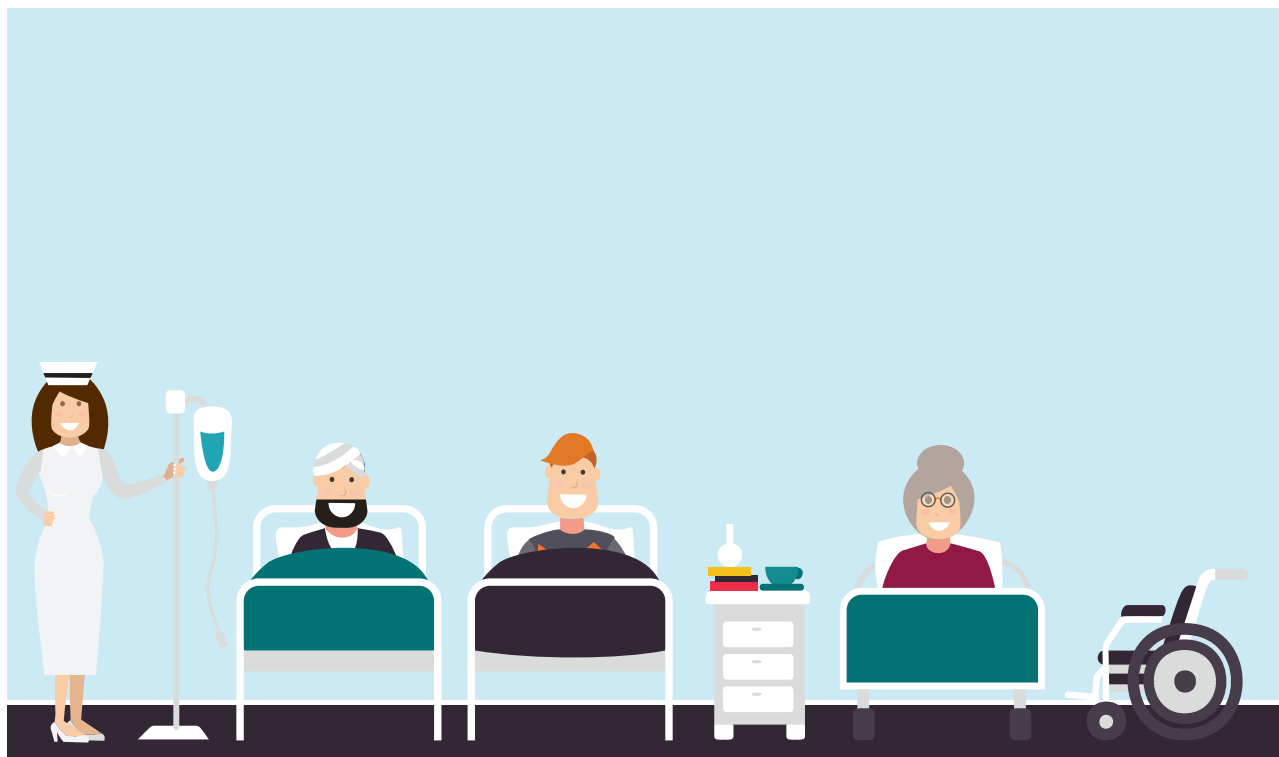
Jakie zasady regulują zabezpieczenia społeczne na terenie UE?

Przepisy unijne w tym zakresie podyktowane są przede wszystkim zasadą niedyskryminacji i równego traktowania. Zgodnie z tym, przykładowo przebywając w państwie członkowskim UE, którego obywatelstwa nie posiadasz, masz takie same prawa i obowiązki, jak obywatele tego państwa. Inna istotna zasada stanowi, że jeśli jesteś uprawniony do otrzymania świadczenia pieniężnego w danym kraju, możesz je uzyskać, nawet jeżeli mieszkasz aktualnie w innym kraju.

Do czego przydają się przepisy unijne w tym zakresie?

Przepisy unijne dotyczące zabezpieczenia społecznego przydają się chociażby w przypadku wyjazdu na wakacje za granicę. Niezwykle przydatna jest wtedy karta EKUZ, czyli Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego. Obywatele europejscy, którzy posiadają tę kartę, mogą w razie potrzeby bez problemu korzystać z pomocy medycznej na terenie państwa UE, w którym się znajdują. Można ją wyrobić w odpowiednim urzędzie kraju, którego jest się obywatelem. W Polsce za wydawanie karty EKUZ odpowiada Narodowy Fundusz Zdrowia.

Ponadto przepisy unijne pozwalają rozwiązać problematyczne kwestie dotyczące opłat za pobyt w szpitalu podczas pobytu za granicą czy też emerytury osoby, która pracowała w kilku państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Dowiedz się więcej

Broszura informacyjna Komisji Europejskiej, *Przepisy UE w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Twoje prawa w innych państwach Unii Europejskiej*,
ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=4783&langId=pl.

Pytanie 31

Jak Unia Europejska chroni środowisko, w którym żyję?

Kiedy Janek wstał rano, na kuchennym stole znalazł maseczkę i kartkę od swojej mamy: „Janek, najlepiej nie wychodź dziś z domu. Jeśli już musisz, załóż maseczkę. Mamy dziś alarm smogowy”. Janek zastanawiał się przez chwilę, czy to nie są przypadkiem żarty. Od kiedy to ogłasza się alarmy smogowe? Sięgnął po telefon i szybko wygooglował „alarm smogowy”. Po zasięgnięciu informacji w Internecie, okazało się, że alarm, który tak zaskoczył Janka, wprowadziła Unia Europejska. Zgodnie z unijną regulacją każde państwo członkowskie powinno informować obywateli o wysokim stężeniu zanieczyszczenia w powietrzu, w danym miejscu, danego dnia. Chcąc znaleźć więcej informacji na ten temat, Janek dowiedział się, że ogłaszanie wspomnianych alarmów jest częścią polityki ochrony środowiska Unii Europejskiej. Czego jeszcze dowiedział się o tej polityce?

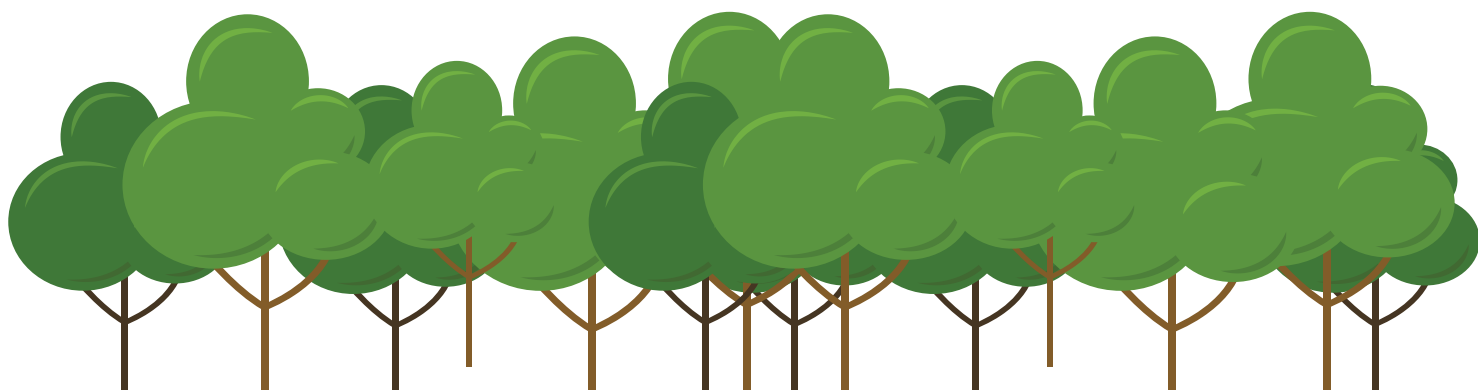

Co chronimy?

Polityka ochrony środowiska to działanie skierowane na dbanie o świat, który nas otacza, o istoty, które wspólnie z nami go zamieszkują. To troska o powietrze, którym oddycha każdy z nas, ale także o własne zdrowie i jakość życia.

Dlaczego dbamy o środowisko?

Pogarszający się stan środowiska jest obecnie jednym z najważniejszych wyzwań globalnych, którym musi sprostać współczesny świat. Wobec nieustannie rosnącej liczby ludzi, na niezmienniejącej się przecież powierzchni Ziemi, konieczne jest podjęcie działań zapewniających zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych. Chronimy środowisko, ponieważ nie chcemy dopuścić do momentu, w którym klimat zmieni się na tyle, że przeżycie okaże się dla ludzkości niemożliwe. Co więcej, pragniemy żyć w czystości i nie dopuścić do zajmowania coraz większych powierzchni wód i ziem przez odpady i zanieczyszczenia.

Jaki jest plan?

Unia Europejska, obierając odpowiedni kurs dla swojej polityki ochrony środowiska, zdecydowała się za główną zasadę przyjąć ideę zrównoważonego rozwoju. Oznacza ona, że dłużej nie można dopuszczać do sytuacji, w której wzrost gospodarczy jest forsowany za wszelką cenę, kosztem strat ponoszonych przez środowisko naturalne lub społeczeństwo. Zrównoważony rozwój obejmuje takie praktyki, jak rozsądne gospodarowanie odpadami, chociażby poprzez recykling czy kładzenie nacisku na rezygnowanie z nieodnawialnych źródeł energii, na rzecz tych odnawialnych. Podjęte zostały także kroki mające ograniczyć emisję gazów cieplarnianych do atmosfery. W ramach programu „Natura 2000” wdrażane są również mechanizmy ochrony rzadkich gatunków zwierząt i roślin oraz ich naturalnych siedlisk. Powietrze także jest objęte unijną ochroną. Zgodnie z tym, Unia Europejska wprowadziła regulacje ograniczające używanie substancji niszczących ziemską warstwę ozonową, a ponadto wspomniane regulacje nakazujące alarmowanie społeczeństw o wysokich poziomach stężenia zanieczyszczenia w powietrzu, co określa się mianem „alarmu smogowego”.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Komisji Europejskiej, *Środowisko*,

https://ec.europa.eu/info/departments/environment_pl.

Europejski Portal Integracji i Rozwoju, *Ochrona środowiska naturalnego*,

<http://europejskiportal.eu/ochrona-srodowiska-naturalnego/>.

Część 3

Unia Europejska w świecie

(Damian Raczkowski, Tomasz Kamiński)

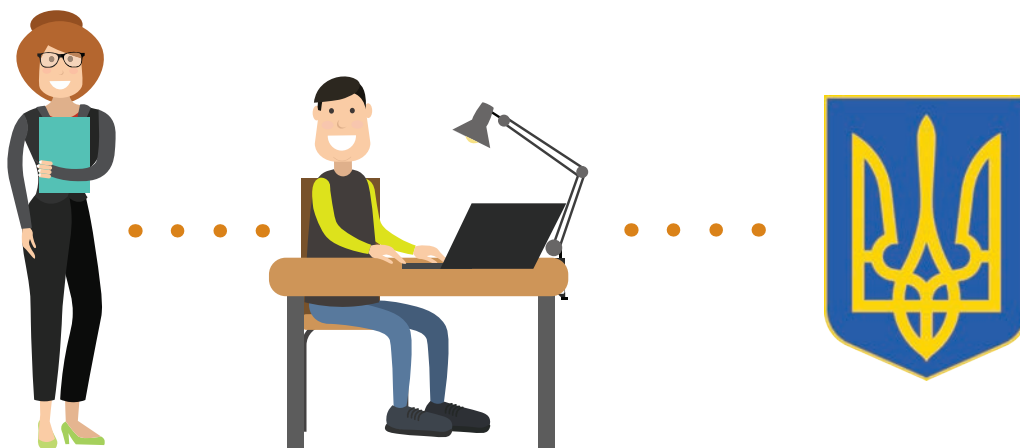
Część trzecia dotyczy funkcjonowania Unii Europejskiej na arenie międzynarodowej i jej relacji z sąsiadami. Znajdziecie tu m.in. odpowiedzi na pytania o politykę migracyjną Unii, relacje z takimi krajami, jak Ukraina i Turcja, a także wyjaśnienie funkcjonowania strefy Schengen. Pomagać Wam będą Marcin i Oliwia, uczniowie liceum, którzy przygotowują się do organizowanej w ich szkole debaty na temat Unii Europejskiej. Starają się zebrać materiały i przygotować notki z odpowiedziami na pytania, które mogą paść w jej trakcie. W tym roku debata zatytułowana jest „Unia Europejska w świecie”. Zwycięzcy otrzymują stypendia oraz w nagrodę jadą na tydzień do Brukseli. Będziecie się mogli przekonać, jak im się to udało.

Ta część publikacji została napisana na podstawie prac studentów stosunków międzynarodowych z Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego: Wojciecha Sosny, Adriana Kopczyńskiego, Macieja Jarzębowskiego, Michała Gzika, Aleksandry Wojdy, Klaudii Szadkowskiej, Ruslana Posokhova, Katarzyny Hasior, Anny Wieczorek i Katarzyny Dudek.

Pytanie 32

Czym jest układ stowarzyszeniowy z Unią Europejską?

Licealiści postanowili podzielić się tematami na debatę. Marcin miał przygotować informacje dotyczące relacji Unii z sąsiadami, a Oliwia – „całą resztę”. Chłopak zaczął od Ukrainy, bo wydała mu się najciekawsza. Szybko okazało się, że kraj ten stara się współpracować z Unią, ale ma problemy z wdrożeniem „umowy stowarzyszeniowej”. Postarał się doczytać, co to oznacza i na tej bazie przygotować pytanie na debatę.

Państwa stowarzyszone z UE to takie, które podpisały tzw. układy stowarzyszeniowe. Jak powiedział Walter Hallstein – pierwszy przewodniczący Komisji Europejskiej – „Stowarzyszenie to jest mniej niż akces do Wspólnoty, ale więcej niż układ handlowy”.

Co to jest umowa stowarzyszeniowa?

To rodzaj umowy między Unią Europejską a państwem niebędącym jej członkiem, która tworzy ramy prawne i polityczne dla współpracy między stronami. Obszary współpracy dotyczą zazwyczaj rozwoju relacji politycznych, handlowych, społecznych i kulturalnych oraz bezpieczeństwa. W ramach takiej umowy UE otwiera swój rynek na towary i usługi z danego kraju, oferuje pomoc finansową i doradczą. W zamian za to ów kraj zobowiązuje się do przeprowadzenia reform politycznych, gospodarczych czy sądowych. Pomaga to w politycznym i prawnym zbliżeniu z Unią, wzmacnia zależności gospodarcze, ale też daje pewną uprzywilejowaną pozycję w stosunku do państw niestowarzyszonych.

Układy stowarzyszeniowe mogą przybierać bardzo różne kształty w zależności od sytuacji politycznej i ekonomicznej kraju ubiegającego się o status państwa stowarzyszonego z UE. Generalnie jednak polegają na pewnej „wzajemności ustępstw” przy stosowaniu zasady asymetrii praw i zobowiązań na korzyść partnera słabiej rozwiniętego. Umowa o stowarzyszeniu musi być ratyfikowana przez wszystkie państwa członkowskie UE.

Do czego zobowiązuje się kraj stowarzyszony?

Praktyka pokazuje, że w wielu przypadkach podpisanie układu stowarzyszeniowego z UE jest przygotowaniem do przyszłego członkostwa. W takiej sytuacji układ zawiera zobowiązania powiązane z kryteriami wejścia do Unii. Typowymi zobowiązaniami zawartymi w układach są m.in.: przestrzeganie praw człowieka i zasad demokracji, budowa gospodarki rynkowej, zapewnienie uprzywilejowanego dostępu do swojego rynku dla podmiotów z krajów UE, ustanowienie ścisłej współpracy politycznej i gospodarczej z Unią w stopniu wyższym od zwykłej współpracy.

Z kim zostały podpisane umowy stowarzyszeniowe?

Obecnie UE ma podpisanych ponad 20 umów stowarzyszeniowych. Obejmują one przede wszystkim sąsiadów, np. państwa Półwyspu Bałkańskiego czy kraje Europy Wschodniej, ale też odległe Chile.

W ostatnich latach najwięcej uwagi przyciągnęło podpisywanie umowy stowarzyszeniowej z Ukrainą. Stała się ona bezpośrednią przyczyną wybuchu wojny w tym kraju i zmiany władzy. Umowa wywołała olbrzymie kontrowersje w Rosji, która uznała ją za naruszenie swojej „strefy wpływów” na terytorium postsowieckim. Z punktu widzenia Ukrainy umowa jest natomiast bardzo korzystna, bo choć nie ma w niej zawartej obietnicy przyszłego członkostwa w UE, to silnie wiąże ona to państwo z Europą poprzez m.in. zniesienie obowiązku wizowego czy ułatwienie sprzedaży ukraińskich towarów na rynkach unijnych. Jednocześnie układ z UE stanowi silny bodziec do przeprowadzenia niezbędnych reform politycznych i prawnych na Ukrainie.

Dowiedz się więcej

Ukraina krok bliżej UE. Umowa stowarzyszeniowa w pełni wchodzi w życie, TVN24 BiS,
<http://tvn24bis.pl/ze-swiata,75/umowa-stowarzyszeniowa-ue-ukraina-wchodzi-w-pelni-w-zycie,769142.html>.

Strona internetowa Institute for Government,
<https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/association-agreements>.

Strona internetowa Rady UE poświęcona relacjom z Ukrainą,
<http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/eastern-partnership/ukraine/>.

Pytanie 33

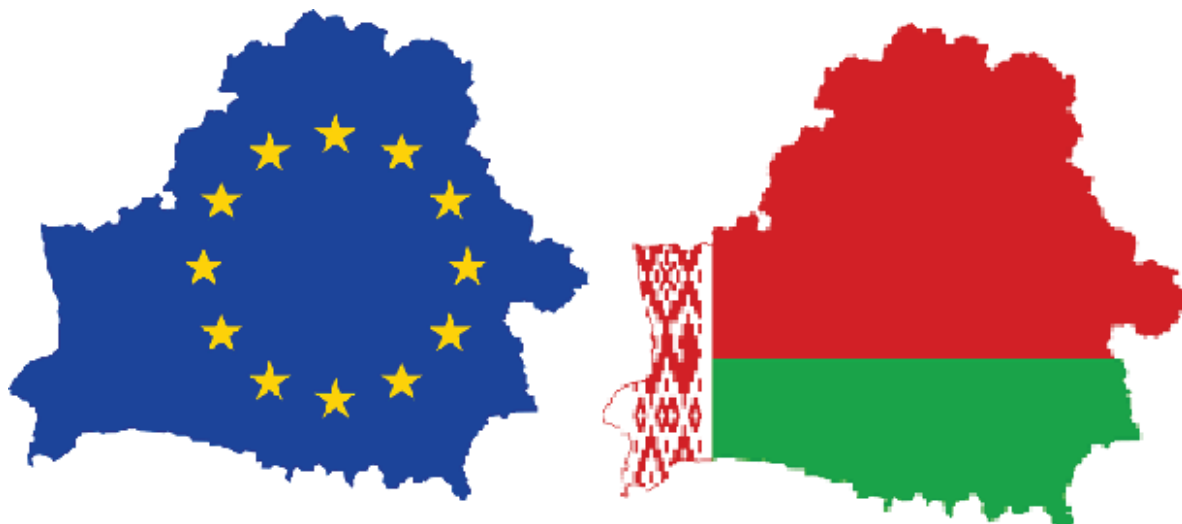
Czy Białoruś ma szansę wejść do Unii Europejskiej?

No dobra, a dlaczego Białoruś nie jest stowarzyszona? – zastanawiał się Marcin. Czyżby nie chcieli kiedyś wejść do Unii? Zaczął googlować i szybko się zorientował, że sytuacja na Białorusi jest bardzo trudna, a krajowi temu znacznie bliżej do Rosji niż do Unii Europejskiej. Miał już jednak kolejne pytanie na debatę.

Jak układają się stosunki Unii z Białorusią?

Po uzyskaniu przez Białoruś niepodległości 25 sierpnia 1991 roku jej stosunki z Unią Europejską były relatywnie dobre. Dnia 6 marca 1995 roku podpisano układ o partnerstwie i współpracy, ale nigdy nie wszedł on w życie. Wszystko przez dojście do władzy Aleksandra Łukaszenki, który znacząco ograniczył wolność na Białorusi, o czym świadczą zmiany wprowadzone w białoruskiej konstytucji w 1996 roku. Zdławiono wtedy wolne media, a bardzo wzmocniono pozycję prezydenta. W związku z tym, a także represjami wobec białoruskiej opozycji, relacje na linii Białoruś–UE mocno się ochłodziły. Państwa członkowskie postanowiły nałożyć na ten kraj sankcje i ograniczyć kontakty polityczne.

Źródło: grafika własna

Przez lata stosunki Białorusi i Unii Europejskiej pozostawały chłodne ze względu na represyjne rządy Aleksandra Łukaszenki i jego metody utrzymywania władzy – pomimo apeli ze strony UE i jej państw członkowskich na Białorusi w dalszym ciągu dochodziło do pogwałceń demokracji i ograniczeń wolności podczas wyborów. Polityka UE była kompletnie nieskuteczna, a Białoruś popadała w coraz większą zależność od Rosji.

W ostatnich latach relacje na linii UE–Białoruś uległy poprawie. Unia złagodziła sankcje, podjęła kilka wspólnych projektów (m.in. szkoleniowych) i wsparła Białorusinów w staraniach o wejście do Światowej Organizacji Handlu, a także w negocjacjach kredytu z Międzynarodowym Funduszem Walutowym.

Co to jest Partnerstwo Wschodnie?

Partnerstwo Wschodnie powstało w 2009 roku z inicjatywy Polski i Szwecji jako część europejskiej polityki sąsiedztwa obejmująca wschodnich sąsiadów UE: Armenię, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzję, Mołdawię i Ukrainę. Unia współpracuje z nimi, by jak najbardziej pogłębić więzi polityczne i integrację gospodarczą, zapewniając tym samym bezpieczeństwo na swoich wschodnich granicach.

Białoruś z jednej strony podkreśla swoje zainteresowanie współpracą ekonomiczną, infrastrukturalną, inwestycyjną, celną oraz uzyskaniem wsparcia finansowego, ale z drugiej – nie chce przyjąć zobowiązań w zakresie przestrzegania praw człowieka, wartości demokratycznych i prawa wyborczego. Taka postawa bardzo utrudnia udział Białorusi w Partnerstwie Wschodnim i realne zbliżenie z Unią.

Czy Białoruś może zostać członkiem UE?

Teoretycznie tak, bo jest państwem europejskim, ale w praktyce nie jest to na razie możliwe. Silne powiązania Białorusi z Federacją Rosyjską mocno ograniczają możliwość samodzielnego kształtowania przez nią polityki zagranicznej, zwłaszcza z państwami Zachodu. Rosja traktuje Białoruś jako swoją „strefę wpływu” i nie pozwala jej na samodzielność polityczną. Dlatego też obecnie nie ma możliwości, aby kraj ten podjął działania istotnie zbliżające go do struktur Unii Europejskiej, nie mówiąc już o członkostwie.

Dowiedz się więcej

Anna Maria Dyner, *Perspektywy relacji Unia Europejska–Białoruś*, Polski Instytut Stosunków Międzynarodowych,

<https://www.pism.pl/publikacje/biuletyn/nr-85-1435#>.

Portal Rady Unii Europejskiej, *Partnerstwo Wschodnie*,

<http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/eastern-partnership/>.

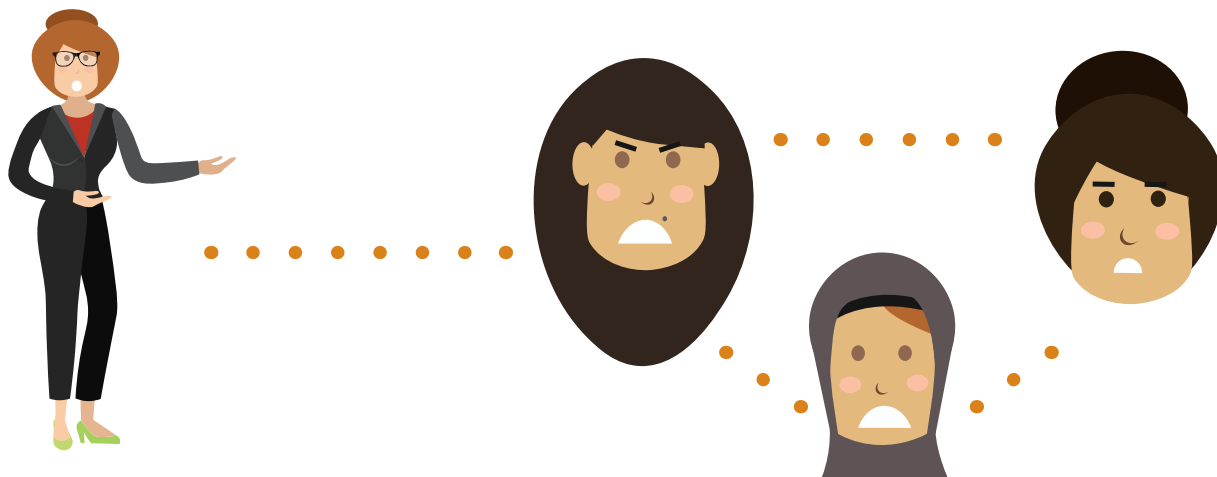
Strona przedstawicielstwa UE na Białorusi,

https://eeas.europa.eu/delegations/belarus_en.

Pytanie 34

Czy Turcja ma szansę zostać państwem członkowskim Unii Europejskiej?

Serfując po sieci, Oliwia natknęła się na szokujący artykuł o pogarszającej się sytuacji kobiet w Turcji. Sprawą ją zainteresowała, bo była tam opisana tragiczna historia licealistki. Wspomniano też, że właśnie łamanie praw kobiet jest jedną z przeszkód, która utrudnia Turcji wejście do Unii. Oliwia przypomniała sobie, że była kiedyś z rodzicami w Stambule. Wyglądał on na bardzo zamożne miasto i w sumie... dość europejskie. Pomyślała, że pytanie o Turcję będzie idealnie pasowało na debatę, więc przygotowała sobie notkę.

Czy Turcja stara się o członkostwo w Unii?

Tak, mimo że negocjacje akcesyjne z Turcją rozpoczęły się w 2005 roku, to do dziś nie widać ich końca. Jest to proces długotrwały, ponieważ Turcja jest bardzo dużym krajem o odmiennej kulturze, położonym na obrzeżach Europy, w którym standardy polityczne i społeczne są niezgodne z zasadami obowiązującymi w UE. Z uwagi na te czynniki wejście tego państwa do Unii Europejskiej budzi olbrzymie kontrowersje, zresztą po obu stronach.

Wieloletnie starania Turcji o wejście do Unii spowodowały pewne dopasowanie tego kraju do standardów wyznaczonych przez Brukselę: zlikwidowano karę śmierci, zakazano stosowania tortur i dogłębnie zreformowano system penitencjarny. Poszerzono również katalog wolności i praw, a tym samym zwiększono swobodę wypowiedzi w mediach oraz zliberalizowano ustawy o stowarzyszeniach.

Niewątpliwie jednak w ostatnich latach doszło w Turcji do wzrostu nastrojów nacjonalistycznych. Rząd jest oskarżany o łamanie praw człowieka, a standardy tureckiej demokracji i państwa prawa znacząco spadły. Jednocześnie wzrosła niechęć do integracji z Europą. Nie wiadomo jeszcze, czy jest to chwilowy regres czy trwałe odejście od idei integracji europejskiej.

Czy integracja Turcji z Unią byłaby korzystna?

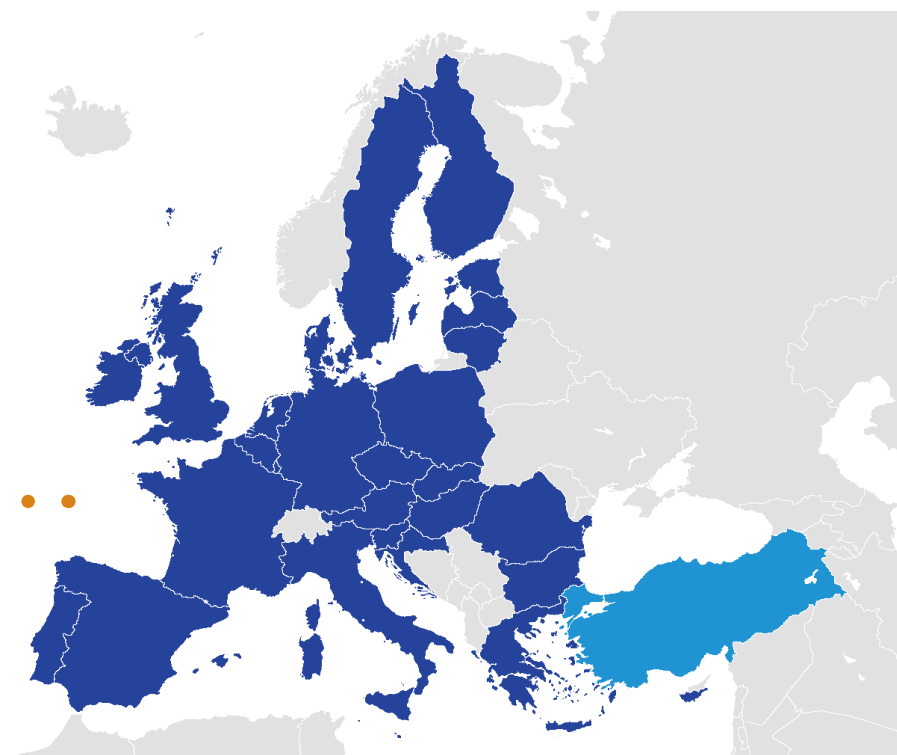
Oczywiście dla samej Unii Europejskiej członkostwo Turcji przyniosłoby wiele korzyści. Z uwagi na położenie tego kraju byłoby łatwiej nawiązać współpracę z państwami Bliskiego Wschodu, skuteczniej niż do tej pory oddziałując na ten region. Głębsza integracja ekonomiczna z dużym rynkiem tureckim byłaby też niewątpliwie opłacalna finansowo. Turcja jest obecnie piątym największym partnerem UE w handlu towarami. Od zawarcia unii celnej w 1996 roku wartość handlu dwustronnego zwiększyła się ponad czterokrotnie i obecnie wynosi 140 mld euro rocznie. Komisja Europejska ocenia, że pogłębienie unii celnej przyniosłoby obu partnerom znaczne korzyści gospodarcze.

Jakie problemy wyniknęłyby z wejścia Turcji do UE?

Ewentualna akcesja Turcji niesie ze sobą jednak wiele problemów. Jak sama nazwa wskazuje, Unia Europejska zrzesza państwa europejskie, a Turcji z całą pewnością nie możemy zaliczyć do tego grona, biorąc pod uwagę takie czynniki, jak położenie geograficzne, kulturę, historię czy religię. Należy również wziąć pod uwagę potencjał demograficzny tego kraju, który – według prognoz – za kilkadziesiąt lat będzie liczył 100 mln mieszkańców. W tym momencie Unia musiałaby od podstaw przebudować swoje instytucje i wymyślić nowy proces decyzyjny głosowania chociażby w Radzie, ponieważ w przeciwnym razie Turcja miałaby większą siłę głosu niż przykładowo Niemcy.

Poważnym problemem jest też niechęć Europejczyków do włączenia Turcji w szereg państw członkowskich. Lęk przed muzułmańskim fundamentalizmem, związany z licznymi atakami terrorystycznymi na terenie Europy, mocno wpływa na sposób myślenia mieszkańców wielu krajów. W tej sytuacji byłoby bardzo trudno uzyskać zgodę wszystkich państw na akcesję Turcji, która jest niezbędna, żeby zwiększyć liczbę członków UE.

Czy więc Turcja ma szansę zostać państwem członkowskim Unii Europejskiej?
Zdecydowanie tak, jednak na pewno nie w najbliższej przyszłości.

Dowiedz się więcej

Adrian Chojan, *Turcja w Unii Europejskiej – dialog czy zderzenie cywilizacji*,
<http://www.lazarski.pl/pl/pobierz/338/>.

Ebu Orhan, *Być kobietą w Turcji*, „Tygodnik Przegląd”, 2.04.2017,
<https://www.tygodnikprzeglad.pl/byc-kobieta-turcji/>.

Pytanie 35

Czy Ukraina ma szansę na wejście do Unii Europejskiej?

Ciocia Marcina mieszka na Ukrainie i kiedy czasem spotykała się z jego rodzicami, to słyszał, jak bardzo zazdrościła Polakom członkostwa w UE. Teraz jego kuzynka przyjechała do Polski na studia i do pracy, jak zresztą tysiące innych Ukraińców. Marcin był dwa razy u niej na imprezie i poznał wielu jej rodaków, z którymi świetnie się bawił. Nie widział specjalnie różnic między sobą a nimi, ale oni bardzo mu zazdrościli unijnego obywatelstwa i paszportu. Z dużym zainteresowaniem zabrał się więc do szukania informacji o możliwości wejścia Ukrainy do UE.

Pierwsze negocjacje w sprawie układu o stowarzyszeniu z Ukrainą rozpoczęły się w 2007 roku. Od 2016 roku obowiązuje już pogłębiona strefa wolnego handlu, a od 2017 roku część Ukraińców będzie mogła skorzystać z bezwizowego ruchu z krajami Wspólnoty. Pomimo tych znaczących kroków, przyspieszających akcesję tego państwa do Unii Europejskiej, ciężko określić, czy Ukraina kiedykolwiek stanie się częścią zjednoczonej Europy. Na dzisiaj sytuacja w tym kraju jest bardzo niestabilna, a poziom życia i warunki ekonomiczne znacząco odbiegają od tych, które wyznaczają unijne regulacje.

Obecnie Ukraina boryka się z największym kryzysem od momentu swego powstania. Na wschodzie kraju panuje wojna, duża część granicy nie jest kontrolowana przez władze państwa. W takich warunkach dążenie do unijnych standardów i podniesienie stopy życia staje się bardzo trudne. Znaczącym problemem jest też wszechobecna korupcja, która istotnie spowalnia postępy w dziedzinie zbliżenia standardów prawnych. Sytuacja gospodarcza Ukrainy jest zdecydowanie trudniejsza niż w innych krajach współpracujących z Unią. Istotnym czynnikiem, który hamuje integrację Ukrainy z Unią Europejską, jest ingerencja rosyjska. Kraj od lat zmaga się z bardzo silnymi wpływami rosyjskimi. Obecnie jest to terytorium, gdzie o wpływy walczą między sobą Rosja oraz Unia Europejska. Ostatnie wybory prezydenckie, które wygrał proeuropejski kandydat, Petro Poroszenko, pokazały jednak, że kraj ten ma duże ambicje, jeśli chodzi o integrację z Europą.

Członkostwo Ukrainy w Unii Europejskiej przyniosłoby Wspólnocie szereg korzyści oraz stworzyłoby dla tego kraju możliwości inwestowania, co zapobiegłoby z pewnością masowej emigracji. Ze względu na strategiczne położenie Ukrainy, ułatwiłoby również prowadzenie mediacji w regionie. Wiele obszarów zostałoby objętych programami unijnymi, co znacznie zwiększyłoby ich atrakcyjność. Pamiętać należy również o tym, że kraj ten jest zasobny w najlepsze ziemie w Europie, co przyniosłoby agrarne korzyści całej Unii.

Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że ewentualne przyjęcie Ukrainy do Wspólnoty mogłoby ugruntować podziały między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, w konsekwencji doprowadzając do Europy dwóch albo nawet trzech prędkości. Obecnie Ukraińcy mają bardzo podzielone zdanie odnośnie akcesji, lecz większość z nich opowiada się za przystąpieniem do Wspólnoty.

Kraj ten jest jednak zbyt słaby, aby w najbliższej przyszłości zostać członkiem Unii Europejskiej. Ukraina musi jak najszybciej rozwiązać wewnętrzne problemy, pracując również nad wzrostem standardów demokratycznych i stopniowym uniezależnianiem się od Rosji. Nie należy jednak wykluczać, że po spełnieniu tych kryteriów jej członkostwo w Unii Europejskiej stanie się bardzo realne.

Dowiedz się więcej

Piotr Kuspys, *Ukraina i Unia Europejska – członkostwo czy partnerstwo?*,

<http://fae.pl/biuletynopiniefaeukrainauczlonkostwoczypartnerstwo.pdf>.

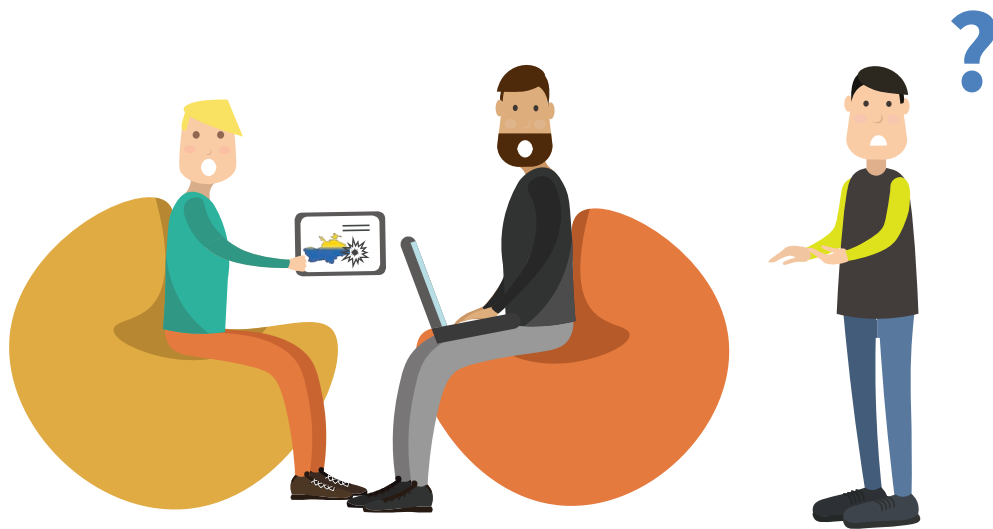
Strona oficjalna Rady Unii Europejskiej,

<http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/eastern-partnership/ukraine/>.

Pytanie 36

Jaki jest stosunek Unii Europejskiej do wojny w Donbasie?

W piątek Marcin ponownie spotkał się na imprezie z ukraińskimi kolegami swojej kuzynki. Akurat doszło do jakiegoś tragicznego zdarzenia na wschodniej Ukrainie i wszyscy o tym rozmawiali. Potem zaczęli zarzucać Europie, że nic nie robi, żeby przerwać trwający w tym kraju konflikt zbrojny, w którym codziennie giną ludzie. Marcin próbował bronić Unii, ale szybko zabrakło mu argumentów. Nazajutrz, z nieco bolącą głową, postanowił przyrzeć się bliżej tej kwestii.

Jaką rolę odegrała Unia w czasie Euromajdanu?

Bezpośrednią przyczyną wybuchu fali protestów na Ukrainie, tzw. Euromajdanu, była rezygnacja przez prezydenta Wiktora Janukowycza z podpisania układu stowarzyszeniowego z Unią Europejską. Wielu mieszkańców Ukrainy odebrało to jako kres marzeń na włączenie się w proces integracji europejskiej. W czasie protestów powiewały flagi unijne, wznoszono proeuropejskie hasła. Nic więc dziwnego, że Unia była żywo zainteresowana rozwojem sytuacji na Ukrainie. Politycy europejscy próbowali włączyć się w proces negocjacji pomiędzy opozycją a rządem. Bardzo aktywny był między innymi ówczesny polski minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski, który odegrał istotną rolę w podpisaniu porozumienia. Kamery wychwyciły nawet, jak mówił do opozycjonistów: „Jeśli nie podpiszecie tego, będziecie mieli stan wojenny [...]. Wszyscy będziecie martwi”. Jednak już chwilę po zawarciu porozumienia sytuacja zmieniła się diametralnie: prezydent Janukowycz uciekł z kraju, Rosja dokonała aneksji Krymu, a następnie doszło do konfliktu zbrojnego w Donbasie, na wschodzie Ukrainy.

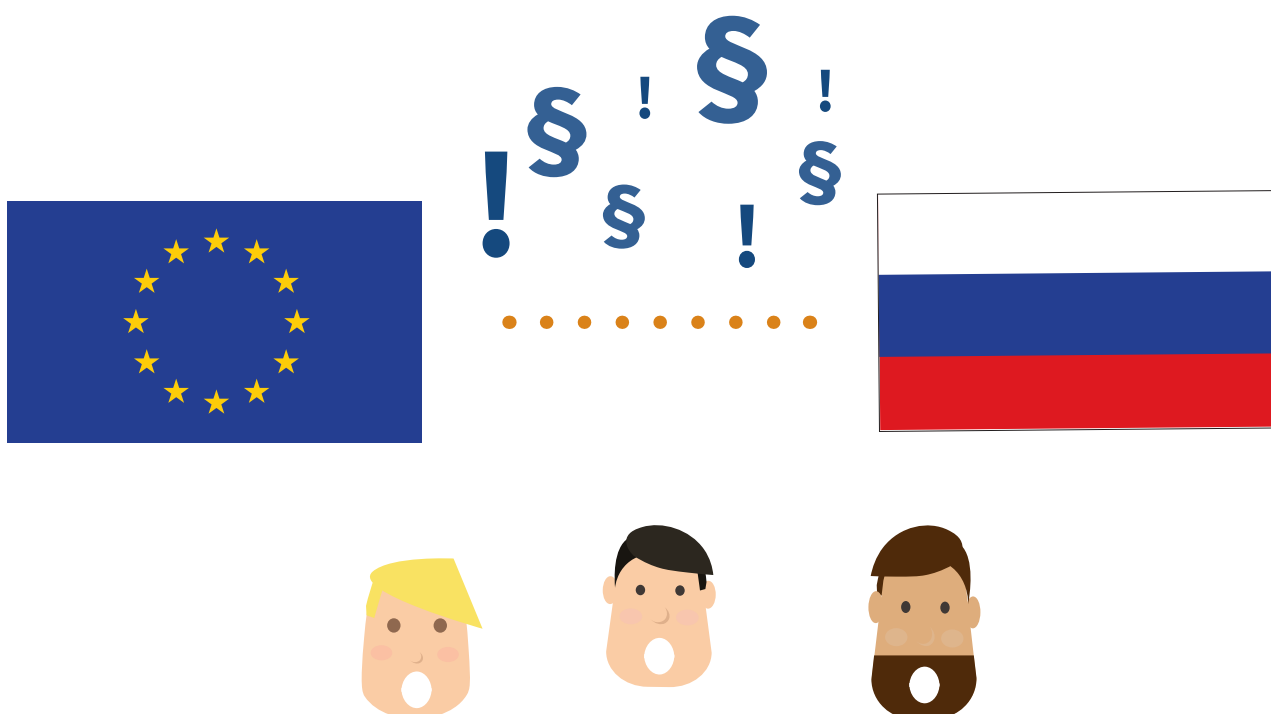
Jaka była reakcja UE na agresywną politykę rosyjską?

Reakcja Unii Europejskiej była jednoznaczna. UE potępiła działania Rosji w Donbasie i na Krymie. Wprowadziła także sankcje, które wcześniej wprowadziły również Stany Zjednoczone. Niemcy i Francja, a w pierwszej fazie także Polska, jako przedstawiciele UE wzięły czynny udział w procesie pokojowym na Ukrainie. Negocjacje zakończyły się jednak fiaskiem – konflikt w Donbasie cały czas trwa, a Krym pozostaje pod kontrolą Rosji.

- Unia Europejska wprowadziła sankcje dyplomatyczne, które polegały na: odwołaniu szczytu UE–Rosja, zawieszeniu rozmów z Rosją na temat zniesienia wiz, wykluczeniu Rosji z grupy G-8, wstrzymaniu rozmów z Rosją na temat jej przystąpienia do niektórych organizacji międzynarodowych. Unia Europejska zastosowała także sankcje indywidualne: zamroziła aktywa i wydała zakaz wizowy 150 osobom (w tym 6 posłom do Dumy Państwowej) i 37 podmiotom związanym z destabilizacją sytuacji na Ukrainie. Ponadto Unia objęła nielegalnie zaanektowane obszary blokadą gospodarczą (zakaz turystyczny, zakaz jakiejkolwiek wymiany handlowej, zakaz operacji finansowych). Nałożyła też na Rosję embargo w: handlu bronią, handlu produktami podwójnego zastosowania, handlu technologiami. Zawieszono także wspólne projekty z Rosją. Ukraina zaś została objęta unijną pomocą gospodarczą.

Czy polityka unijna była skuteczna?

Trudno powiedzieć jednoznacznie. Z jednej strony sankcje gospodarcze sporo Rosję kosztują, ale z drugiej – nie na tyle, żeby wycofała się z zajętych terenów. Większe znaczenie ma współpraca z Ukrainą w ramach układu stowarzyszeniowego, która przyczynia się do poprawy sytuacji gospodarczej i usprawnienia działania tego państwa.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Rady Unii Europejskiej,

<http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/sanctions/ukraine-crisis/>.

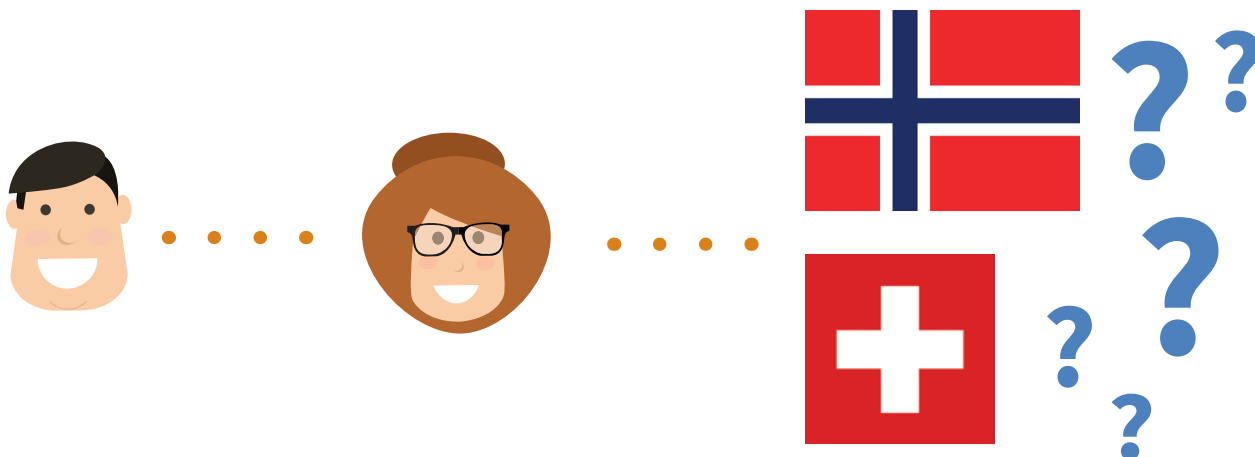
Wojna na Ukrainie. Mogherini. Eskalacja konfliktu pogorszy stosunki UE–Rosja, serwis Money.pl,

<http://news.money.pl/artykul/wojna-na-ukrainie-mogherini-eskalacja,3,0,1699331.html>.

Pytanie 37

Dlaczego Szwajcaria i Norwegia nie należą do Unii Europejskiej?

Przygotowując informacje o sąsiadach Unii, Marcina najbardziej zdziwiło to, że dwa dość duże i zamożne państwa – Norwegia i Szwajcaria – nie są członkami Unii Europejskiej. Zadzwoił do Oliwii z pytaniem, czy wie dlaczego i czy uwzględnić ten temat w przygotowaniach do debaty. Ona powiedziała, że jak nie wiadomo, o co chodzi, to pewnie chodzi o pieniądze, a pytanie na debatę jest świetne. Nawet dwa pytania.

Jak układają się relacje Unii Europejskiej ze Szwajcarią?

Podstawą w stosunkach Unii Europejskiej i Szwajcarii jest umowa z 1972 roku o wolnym handlu między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Konfederacją Szwajcarską. Od 2008 roku Szwajcaria oficjalnie zniósła kontrolę paszportową na swoich granicach, ponieważ zdecydowała się przystąpić do strefy Schengen. Ponadto uczestniczy ona w programach kulturowo-edukacyjnych, takich jak Erasmus+, Socrates II czy Leonardo da Vinci II. Szwajcaria nie należy więc do Unii Europejskiej, ale jest z nią silnie związana poprzez uczestnictwo we wspólnym rynku europejskim. Jest też trzecim najważniejszym partnerem handlowym Unii Europejskiej, ustępując jedynie USA i Chinom.

Czemu Szwajcaria nie chce wejść do UE?

Głównym powodem niechęci Szwajcarów do Unii Europejskiej jest kontynuacja tradycji neutralności ogłoszonej w 1815 roku podczas kongresu wiedeńskiego. Szwajcaria po dziś dzień nie uczestniczy w konfliktach zbrojnych ani nie zawiera sojuszy militarnych. Przystępuje do organizacji międzynarodowych tylko wtedy, gdy nie zagraża to jej neutralności, autonomii ekonomicznej i autonomii w polityce handlowej. Tym sposobem kraj ten jest członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych (od 2002 roku), ale nie zdecydował się, by przystąpić do Unii Europejskiej.

Jak silnie zintegrowana z Unią jest Norwegia?

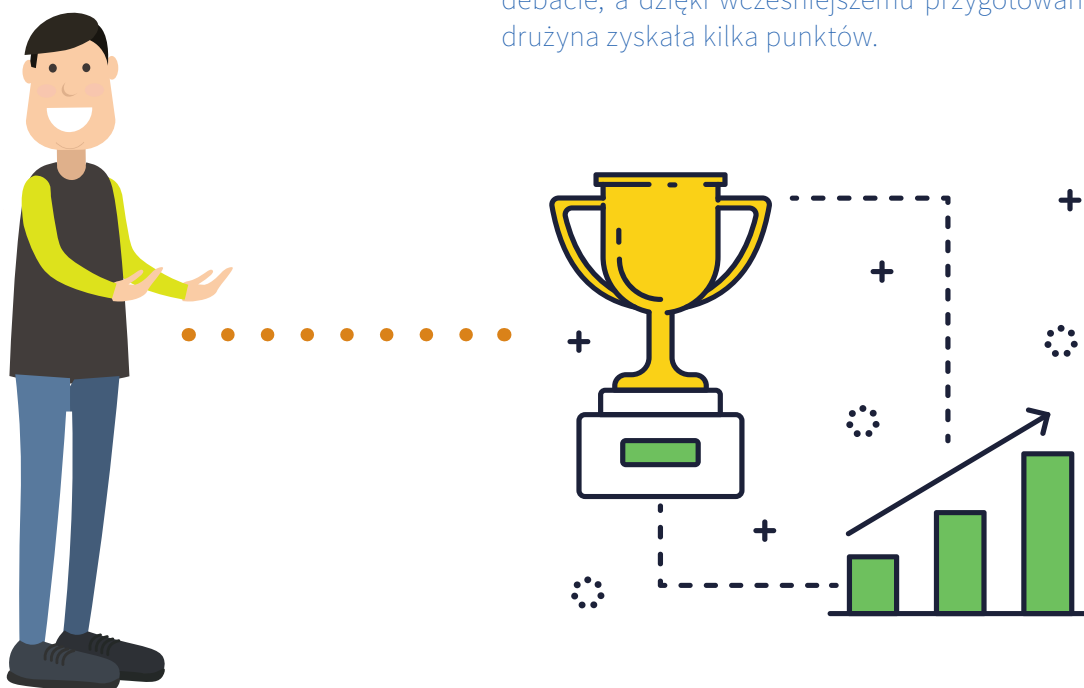
Norwegia jest częścią Europejskiego Obszaru Gospodarczego, którego fundamentem są cztery wolności: swoboda przepływu ludzi, kapitału, towarów i usług. Obywatele tego kraju mogą się swobodnie przemieszczać, osiedlać i nabywać nieruchomości na terenie UE, a Norwegia przyjęła do swojego ustawodawstwa dużą część szczegółowych przepisów unijnych. W zamian za dostęp do rynku unijnego Norwegia płaci składkę na unijny Fundusz Spójności. W efekcie norwescy przedsiębiorcy i obywatele traktowani są w UE w zasadzie tak samo, jak obywatele państw Unii Europejskiej. Norwegia mocno współpracuje z Unią Europejską w bardzo wielu różnych dziedzinach, m.in. w zakresie badań naukowych.

A dlaczego Norwegia nie chce wejść do UE?

Główną przyczyną nieobecności Norwegii w szeregach UE jest niechęć jej obywateli, którzy w dwóch referendum, gdy pytano ich o chęć wstąpienia do Unii Europejskiej, wypowiedzieli się negatywnie. Pierwsze referendum zorganizowano w 1972 roku, a drugie w 1994 roku, czyli aż dwadzieścia dwa lata później. Jednak również za drugim razem odpowiedź była negatywna, „za” głosowało 47,8%, a „przeciw” – 52,2%. Warto zaznaczyć, że w sondażu przeprowadzonym trzy lata temu okazało się, że Norwegowie jeszcze bardziej nie chcą Unii Europejskiej. Według badania ośrodka badawczego Senito aż 70% Norwegów jest przeciwnych wejściu do UE, a „za” jest 20,2%. Dlaczego obywatele są tak niechętni?

Zamożni Norwegowie uważają, że pełne członkostwo im się nie opłaca. Na terenie Norwegii znajduje się bardzo dużo złóż ropy naftowej oraz gazu ziemnego, a dochody ze sprzedaży surowców sprawiają, że sytuacja ekonomiczna w tym kraju jest bardzo dobra. Do tego dochodzą obawy norweskich rybaków o skutki otwarcia ich łowisk dla innych państw UE.

Marcin cieszył się, że postanowił opracować ten temat. Okazało się, że było to jedno z pytań, które padło na debacie, a dzięki wcześniejszemu przygotowaniu jego drużyna zyskała kilka punktów.

Dowiedz się więcej

Ewelina Miklas, *Specyfika stosunków Szwajcarii i Unii Europejskiej*, Portal Spraw Zagranicznych, <http://www.psz.pl/117-polityka/ewelina-miklas-specyfika-stosunkow-szwajcarii-i-unii-europejskiej>.

Agnieszka Boryczka-Cichy, *Norwegia a kwestia integracji ze strukturami Unii Europejskiej*, „Studia Ekonomiczne” 2012, nr 123.

Pytanie 38

Czym jest umowa handlowa pomiędzy Unią Europejską a Kanadą?

Oliwia zobaczyła na Facebooku, jak ktoś ze znajomych udostępnił petycję przeciwko żywności GMO, w której było napisane, że jest zagrożeniem wynikającym z umowy handlowej między Unią Europejską a Kanadą, tzw. CETA. Nie była za bardzo przekonana, czy GMO to faktycznie takie zagrożenie, ale zaintrygowała ją CETA. Widziała kiedyś w telewizji jakieś protesty przeciwko niej, ale nie bardzo rozumiała, o co chodziło. Pomyślała, że to bardzo dobry temat, którym można zaskoczyć przeciwników podczas debaty.

Co to jest CETA?

CETA, czyli umowa handlowa pomiędzy Unią Europejską a Kanadą, oficjalnie została podpisana 26 września 2014 roku, a weszła w życie trzy lata później. Jej negocjacje trwały wiele lat, nie obyło się bez trudności i komplikacji, takich jak przeciek, w wyniku którego udostępnionych zostało aż 1600 stron poufnych danych.

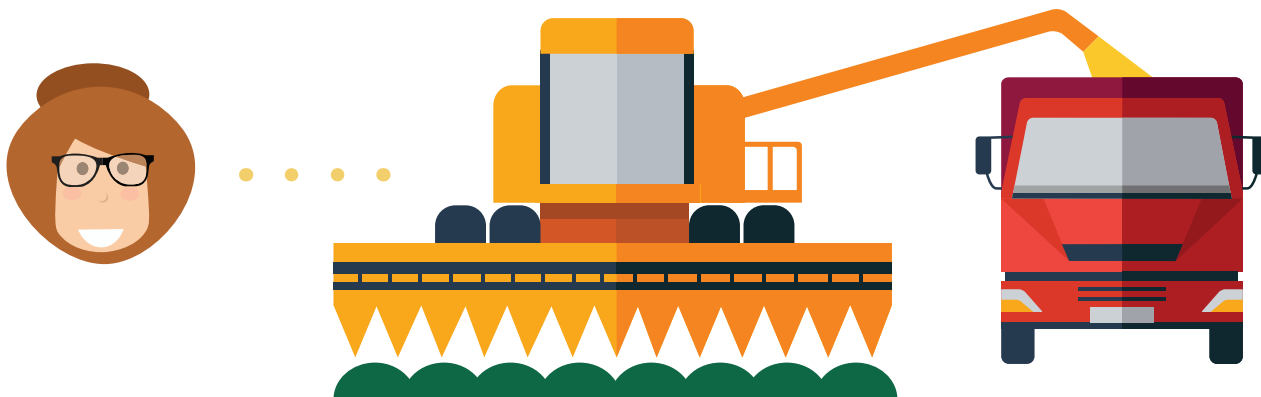
Istotą umowy jest zlikwidowanie 98% celów pomiędzy UE a Kanadą, co ma pobudzić wymianę handlową i inwestycje.

Jakie są korzyści z takiej umowy?

Wzajemne otwarcie rynków, w tym dostępu do zamówień publicznych, jest impulsem do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. We wspólnym unijno-kanadyjskim studium korzyści z zawarcia umowy oszacowano na ponad 11 mld euro dla całej UE i 8 mld euro dla trzydziestopięciomilionowej Kanady. Umowa z Kanadą likwiduje też różnorodne wymogi prawne, stanowiące dodatkowy koszt wejścia firmy na rynek, np. konieczność ponownego testowania bezpieczeństwa produktów, nawet jeśli były one już raz testowane w Europie na podstawie takich samych lub wyższych standardów. Wielkie korporacje stać było na ponoszenie takich kosztów i na wynajem dobrych prawników, orientujących się w meandrach kanadyjskich przepisów. Kiedy wiele wymogów prawnych zostanie ujednoliconych, otworzy to szansę dla mniejszych firm, które do tej pory były nieobecne na rynku kanadyjskim. Pewną wskazówką co do skutków CETA mogą być też bardzo pozytywne doświadczenia z podobnymi umowami handlowymi, np. pomiędzy UE a Koreą Południową. W ciągu pięciu lat od jej wejścia w życie eksport unijny do tego kraju zwiększył się o połowę, a każdy dodatkowy 1 mld euro eksportu przełożył się na stworzenie 14 tys. miejsc pracy.

Kontrowersje

Przeciwnicy zawarcia umowy obawiali się, że CETA spowoduje obniżenie europejskich standardów bezpieczeństwa produktów, praw pracowniczych i innych. W umowie jest jednak wyraźnie napisane, że wejście w życie umowy nie zmienia w żaden sposób obowiązujących norm unijnych. Formułowane były także obawy o przyszłość europejskiego rolnictwa, które może nie wytrzymać konkurencji z tańszą żywnością z Kanady. Z tego powodu część najbardziej „wrażliwych produktów” (drób, jaja, mięso indycze) została wyłączona z umowy, a dla innych ustalono kontyngenty, czyli maksymalne ilości bezcłowego wwozu na rynek europejski.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Komisji Europejskiej,

http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/index_pl.htm.

Tomasz Kamiński, *Dlaczego nie protestuję przeciwko CETA*,

<http://kaminski.liberte.pl/dlaczego-nie-protestuje-przeciwko-ceta/>.

Pytanie 39

Czym jest Europol?

Oliwia, oglądając z mamą program informacyjny w telewizji, usłyszała o jakimś wielkim sukcesie policji, która rozbiła międzynarodowy gang handlarzy narkotykami. Z materiału wynikało, że polscy policjanci rozpracowali tę grupę wspólnie z Amerykanami oraz Europolem. Zastanawiała się, co to jest Europol i czy nie byłoby to dobre pytanie na debatę.

Co to jest Europol?

Zglobalizowany świat i wolny przepływ osób w Europie sprzyja rozwojowi międzynarodowych grup przestępczych. Walka z nimi nie jest możliwa bez współpracy policji z różnych krajów. Europejski Urząd Policji, inaczej Europol, jest unijną agencją, która pomaga organom ścigania w państwach członkowskich w walce z przestępczością międzynarodową i terroryzmem. Warto wiedzieć, że Europol powstał w 1999 roku, a swoją siedzibę ma w Hadze. Liczba jego członków to ponad tysiąc pracowników, w tym stu doskonale wyszkolonych analityków kryminalnych. Dzięki temu agencja jest jednym z największych centrów wiedzy specjalistycznej i umiejętności w dziedzinie kryminalistyki. Europol prowadzi wiele działań na całym świecie, które mają pomóc w zwalczaniu: posiadania niedozwolonych środków odurzających, handlu ludźmi, przemytu papierosów, cyberprzestępczości (która wciąż przybiera na sile), przestępczości przeciwko własności intelektualnej, ułatwiania nielegalnej imigracji, fałszowania euro, oszustw związanych z podatkiem VAT i prania pieniędzy. W obszar ten wpisują się również mobilne zorganizowane grupy przestępcze, zakazane gangi motocyklowe oraz terroryzm.

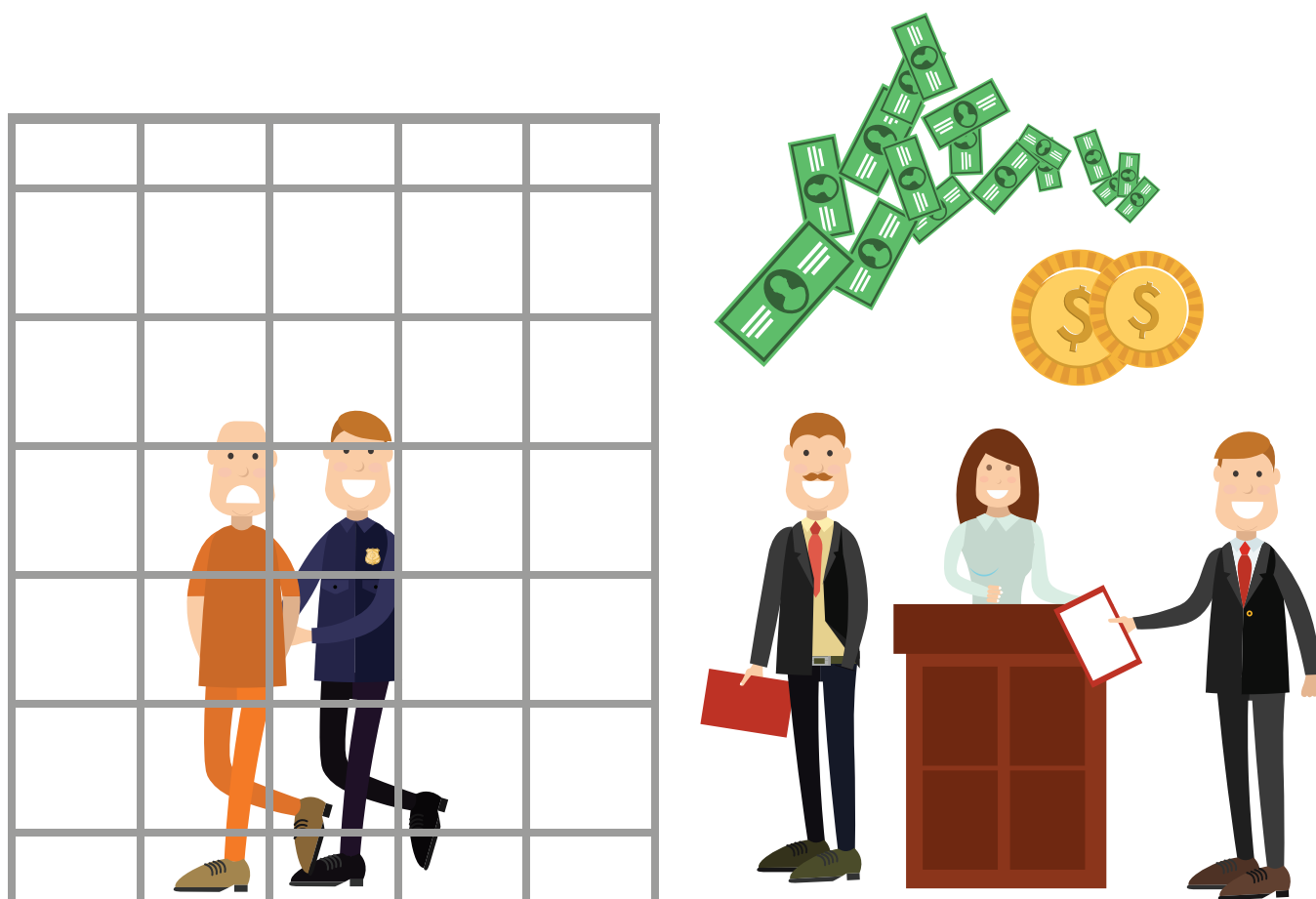

Na czym polega pomoc Europolu?

Europol oferuje szereg rozmaitych usług wsparcia, takich jak pomoc w działalności operacyjnej w zakresie egzekwowania prawa w terenie, wymianę informacji na temat działalności przestępczej, dzielenie się wiedzą specjalistyczną z zakresu ścigania.

Jak każdy organ ścigania, tak i Europol, posiada własną strategię. W 2010 roku zebrali się członkowie Unii Europejskiej i ustalili wieloletni plan działania. To na nim właśnie urząd opie-
ra wszystkie swoje poczynania. Przyjęte cele można odnaleźć w rocznym programie prac Europolu.

Jednym z przykładów spektakularnych akcji z udziałem Europolu była operacja polskiego Centralnego Biura Śledczego przeciwko masowej produkcji podrobionych banknotów. Funkcjonariusze polskiej policji, wspierani przez Europol, zlikwidowali jedną z największych drukarni fałszywych euro w Europie. Na początku polska policja prowadziła dochodzenie w sprawie oszustw związanych z użyciem podrobionych dokumentów i odkryła, gdzie fałszowano dowody tożsamości. Później jednak okazało się, że dokładnie w tym samym miejscu drukowano też nieprawdziwe pieniądze. Podczas nalotu na lokal funkcjonariusze organów ścigania odkryli więc kompletną drukarnię produkującą fałszywe banknoty euro oraz przerobione dokumenty. Europol w znaczny sposób ułatwił współpracę międzynarodową, m.in. ustalił sieć dystrybucji podrobionych pieniędzy poza obszarem Polski. Brał też udział w badaniu nielegalnej drukarni i zapewniał wsparcie techniczne na miejscu.

Dowiedz się więcej

Oficjalny portal Komisji Europejskiej,

https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_pl.

Pytanie 40

Czy Unia Europejska powinna posiadać własną armię?

Wreszcie nadszedł dzień debaty. Przeciwnikami Oliwii i Marcina była dwójka prymusów z klasy IIIa. Stres był olbrzymi, bo na sali gimnastycznej zebrała się cała szkoła i niemal wszyscy nauczyciele. Zaczyna się. Jako pierwsi pytanie zadają im przeciwnicy. Oliwia nagle poczuła wielką ulgę – pytanie „o wojsko” przerobili z Marcinem wczoraj wieczorem. Tak naprawdę to pokłócili się o to, bo Oliwia jako pacyfistka uważała, że cywilizowani ludzie w Europie powinni umieć rozwiązywać problemy międzynarodowe bez użycia siły. Marcin natomiast uważał, że armia europejska to konieczność, bo nasza własna nigdy nie będzie na tyle silna, żeby nas obronić. Teraz trzeba było sobie tylko przypomnieć wczorajsze argumenty...

Po co Europie armia?

Wielu zwolenników integracji europejskiej od dawna twierdzi, że Unia Europejska powinna posiadać własną armię złożoną z żołnierzy państw członkowskich, która stałaby się gwarantem bezpieczeństwa terytorium Unii, jej granic i obywateli. Sceptycy, których nie brakuje, odpowiadają, że szczytem ambicji powinno być rozwijanie współpracy wojskowej umożliwiającej prowadzenie misji wywiadowczych, humanitarnych albo stabilizacyjno-pokojowych, czyli operacji o tzw. „niewielkiej intensywności bojowej”. Bezpieczeństwo Europy zaś powinno być nadal gwarantowane przez sojusz z USA w ramach NATO. O ile więc raczej większość zgadza się na tworzenie europejskich sił zbrojnych, o tyle już ich zakres zadań i wielkość pozostaje przedmiotem sporu.

Dotychczasowa współpraca wojskowa

Idea „europejskiej armii” sięga tzw. planu Plevana z 1950 roku, którego celem było stworzenie armii z międzynarodowymi jednostkami. Jej głównym celem miała być ochrona Europy przed atakiem ze strony ZSRR. Ostatecznie koncepcja została odrzucona. Do pomysłu integracji wojskowej wrócono w latach 90. XX wieku, gdy okazało się, że pozbawiona instrumentów militarnych Unia Europejska nie była w stanie skutecznie poradzić sobie z wyzwaniem wojen bałkańskich. Od 2003 roku UE przeprowadziła około 30 misji cywilnych i operacji wojskowych na trzech kontynentach, ale podejmując działania jedynie o niewielkiej skali. Jednym z największych sukcesów było ograniczenie działań morskich piratów u wybrzeży Somalii. Warto również zauważyć, że podejmowane są próby głębszej integracji przemysłów zbrojeniowych i zwiększenia efektywności wydatków – kraje członkowskie powinny kupować więcej sprzętu wojskowego wspólnie.

Koncepcja „armii europejskiej”

W ostatnim czasie pomysł „europejskiej armii” powrócił za sprawą przewodniczącego Komisji Europejskiej. Jean Claude-Juncker przekonuje, że utworzenie „wspólnej armii” będzie sygnałem pod adresem Rosji, mówiącym o gotowości do „obrony wartości Unii Europejskiej”. Dzięki temu koordynacja polityki zagranicznej i obronnej państw członkowskich Unii Europejskiej uległaby znacznej poprawie.

- Wielu polityków spogląda na „Euroarmię” pozytywnie, lecz zastrzeżenia budzi sprawa bezpieczeństwa narodowego. Jeżeli siły zbrojne państw UE zostałyby zintegrowane w takim stopniu, w którym poszczególne kraje Unii Europejskiej straciłyby możliwość samodzielnego ich użycia, mogłoby to stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego.

Do tego dochodzą kwestie kierowania „Euroarmią”, szybkości podejmowania decyzji, mobilności i elastyczności tej armii. Mobilność jest tutaj kluczowa ze względu na terytorium, jakie zajmują państwa członkowskie. Dlatego wiele krajów członkowskich boi się podporządkowania swoich sił zbrojnych instytucjom europejskim, sądząc że lepszym pomysłem jest dalsze wspieranie interoperacyjności i kooperacji wojskowej między poszczególnymi krajami Unii Europejskiej. Dodatkowo wiele państw, w tym Polska, obawia się, że „europejska armia” mogłaby stać się konkurencją dla NATO, które uznawane jest za fundament bezpieczeństwa europejskiego.

Dowiedz się więcej

Andrzej Hładij, Andrzej Kozłowski, Jakub Palowski, *Europejska armia czy integracja bezpieczeństwa? Współpraca w siłach zbrojnych, cyberprzestrzeni i kosmosie*, portal Defence24, <http://www.defence24.pl/419800,europejska-armia-czy-integracja-bezpieczenstwa-wspolpraca-w-silach-zbrojnych-cyberprzestrzeni-i-kosmosie>.

Anna Słojewska, *UE: Czas na wspólną armię*, „Rzeczpospolita”, 20.06.2017, <http://www.rp.pl/Polityka/306219882-UE-Czas-na-wspolna-armie.html>.

Wojciech Pawłuszko, *Pracowity rok Unii Europejskiej w zbrojeniówce*, portal Defence24, <http://www.defence24.pl/719302,pracowity-rok-unii-europejskiej-w-zbrojeniowce-analiza>.

Pytanie 41

Czy trzeba być członkiem Unii Europejskiej, aby należeć do strefy Schengen?

Debata rozkręcała się. Padały coraz trudniejsze pytania, bo obie grupy zostawiły sobie najlepsze na koniec. Był remis, a prowadzący ogłosił, że każda z grup musi wybrać ostatnie pytanie. Oliwia z Marcinem zadali to najbardziej podchwytliwe, o członków strefy Schengen. To był prawdziwie nokautujący cios, bo okazało się, że ich przeciwnicy nie umieli wytłumaczyć, jak to jest z tym brakiem kontroli na granicach Unii.

SCHENGEN

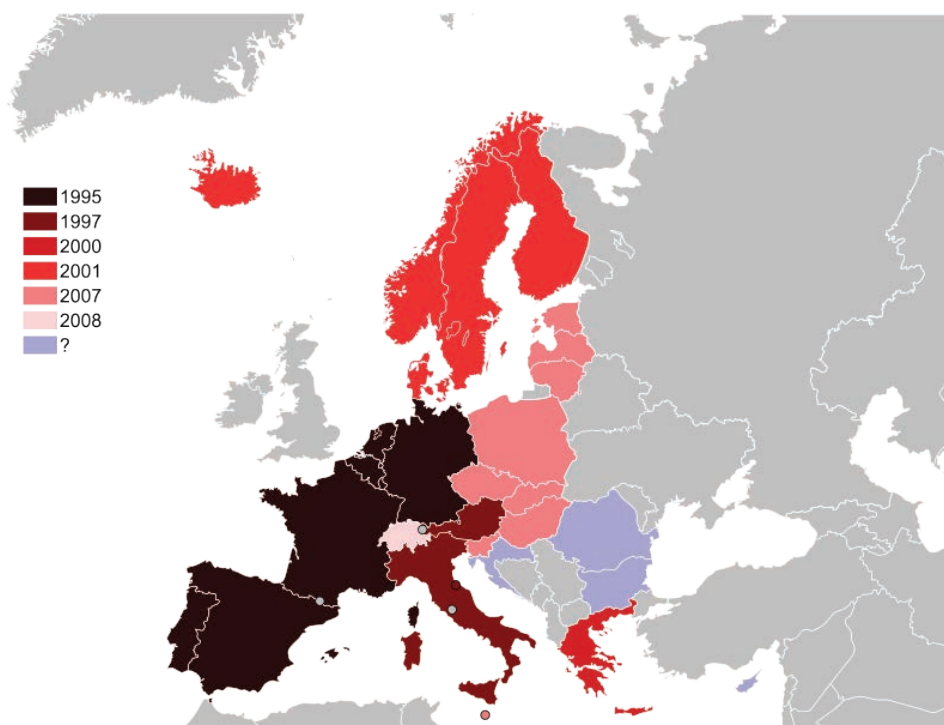
Co to jest strefa Schengen?

Początki strefy Schengen sięgają 1985 roku, kiedy kraje Beneluksu, Francja i RFN umówiły się na stopniowe znoszenie granic pomiędzy sobą. W 1995 roku zniesiono całkowicie kontrole, a do układu z Schengen dołączyły kolejne państwa (zob. mapa).

Na obszarze strefy Schengen nie istnieją kontrole graniczne, co oznacza, że po wjeździe do strefy ludzie mogą przemieszczać się w zasadzie bez ograniczeń. Podczas podróży w strefie Schengen powinno się posiadać dokument potwierdzający tożsamość oraz narodowość, czyli paszport lub dowód osobisty. Obywatele wielu państw spoza UE potrzebują wizy na wjazd do strefy. Polska dołączyła do Schengen 21 grudnia 2007 roku.

Kto jest w strefie?

Aż 22 państwa należące do strefy Schengen są również członkami Unii Europejskiej, przez co panuje błędne przekonanie, że układ z Schengen obejmuje jedynie kraje członkowskie UE. Prawda jest zupełnie inna – do strefy Schengen mogą należeć państwa spoza Unii Europejskiej. Są nimi: Szwajcaria, Norwegia, Islandia czy Liechtenstein. Formalnie do strefy Schengen nie należą Watykan, San Marino i Monako, jednak ich granice z Francją (Monako) i Włochami (Watykan, San Marino) pozostają otwarte. Co więcej, członkostwo w Unii Europejskiej nie oznacza automatycznie zniesienia kontroli granicznych. Poza Schengen pozostają: Chorwacja, Bułgaria, Rumunia, Cypr, Wielka Brytania i Irlandia.

Źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:SchengenAgreement_map_with_dates.svg

Korzyści

Najbardziej oczywistą korzyścią jest z całą pewnością łatwiejsze i szybsze podróżowanie, bo nie marnujemy czasu w kolejkach do kontroli granicznej. Jest to niezwykle ważne dla rozwoju turystyki, ale też niezmiernie ułatwia podejmowanie pracy w innym kraju członkowskim, np. gdy mieszkamy nieopodal granicy. Strefa Schengen ułatwia życie również przedsiębiorcom – przepływ towarów stał się zdecydowanie bardziej swobodny. Dzięki temu koszty transportu dóbr zmniejszyły się, a co za tym idzie – przedsiębiorstwa mogą sobie pozwolić na ich przewóz w większych ilościach.

Ryzyko

Wprowadzenie udogodnień w zakresie podróżowania bez kontroli granicznych objęło jednak wszystkie osoby, także nielegalnych imigrantów i przestępców. Może to prowadzić do zwiększenia aktywności organizacji przestępczych, ułatwień w transporcie narkotyków czy broni. Odpowiedzią na to mają być zwiększone kontrole na granicach zewnętrznych UE w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji otwarcia granic wewnętrznych. Bardzo pomaga w tym System Informacji Schengen – narzędzie informatyczne w postaci olbrzymiej bazy danych, pozwalające na sprawdzenie, czy osoby lub przedmioty przekraczające granicę strefy Schengen nie są poszukiwane lub objęte np. zakazem wstępu. Wspólna baza pozwala na zacieśnianie współpracy pomiędzy jednostkami policji z różnych krajów członkowskich i na zwiększenie efektywności walki z przestępczością.

Dowiedz się więcej

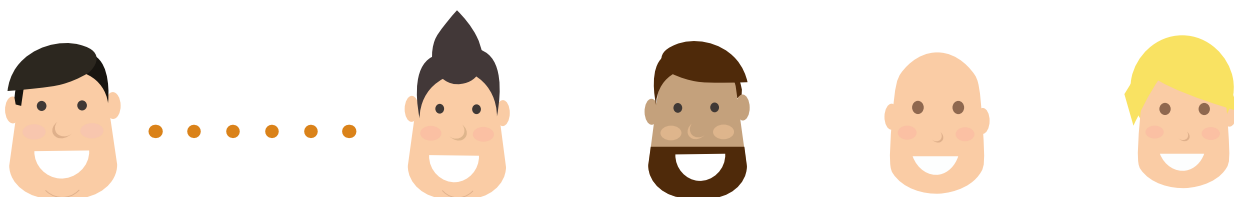
Komisja Europejska, *Strefa Schengen*,

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/docs/schengen_brochure/schengen_brochure_dr3111126_pl.pdf.

Pytanie 42

Jakie kroki podjęła Unia Europejska, by powstrzymać napływ nielegalnych migrantów?

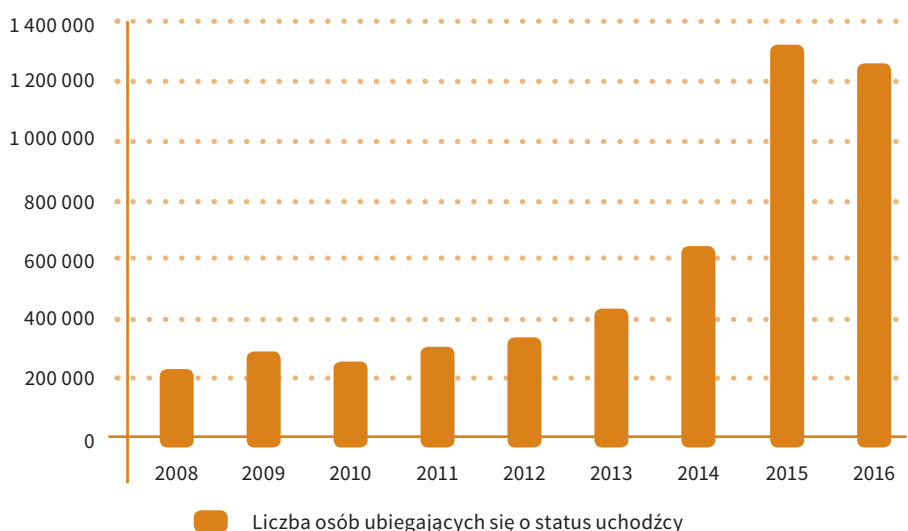
Teraz była kolej na pytanie od przeciwników. Marcin spodziewał się najgorszego, a tu się okazało, że od drużyny przeciwnej dostali na koniec prezent w postaci pytania o migrantów. Marcin całe godziny spędził ze swoimi kolegami, z którymi chodził razem na mecze, na dyskusjach o tym, czy i jak powinno się pomagać uchodźcom i migrantom. Chyba w żadnym temacie nie miał tak uporządkowanej wiedzy. Teraz czuł się więc jak na meczu siatkówki, gdy w decydującym momencie ostatniego seta zawodnik dostaje idealną wystawę, na prawy atak, bez bloku.

Na czym polega „problem z uchodźcami”?

Konflikty w Afryce i na Bliskim Wschodzie, zmiany klimatyczne powodujące pustynnienie terenów rolniczych, olbrzymie różnice w zamożności mieszkańców UE i ich sąsiadów – to wszystko sprawia, że miliony ludzi co roku chce dostać się do Europy. Wielu z nich szuka azylu jako uchodźcy z terenów objętych wojną, ale niektórzy szukają po prostu lepszego życia – są migrantami ekonomicznymi. Choć korzyści ekonomiczne i społeczne wynikające z napływem imigrantów są bardzo dobrze opisane przez naukowców, to wiedza ta gorzej trafia do świadomości społecznej niż zagrożenia związane z migracjami. Ochrona zewnętrznych granic Unii Europejskiej przed napływem nielegalnych migrantów stała się jednym z najważniejszych wyzwań, jakie stoją przed Europą.

Gwałtowny wzrost liczby osób, które ubiegają się o status uchodźcy, spowodował niewydolność systemu rozpatrywania wniosków. Zdesperowani ludzie tkwiący miesiącami w przepełnionych obozach dla uchodźców stają się podatni na wpływy grup przestępczych oraz organizacji terrorystycznych, co jest zagrożeniem dla europejskiego bezpieczeństwa.

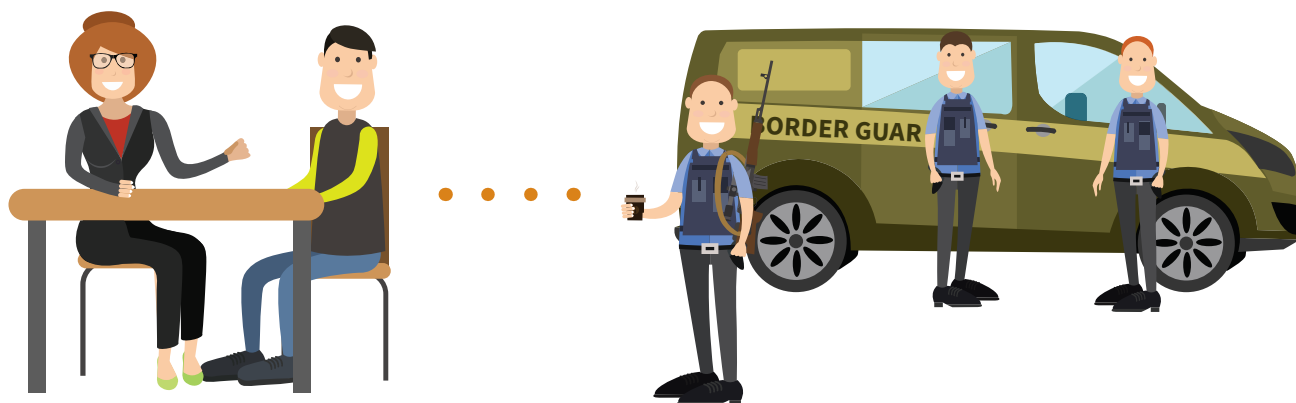

W jaki sposób UE próbuje sobie radzić z problemem?

Przede wszystkim Unia stara się współpracować z tymi sąsiadami, którzy stanowią główne trasy nielegalnej migracji. W 2016 roku podpisano bardzo ważne porozumienie z Turcją. W zamian za pomoc finansową Turcja zgodziła się przyjmować z powrotem wszystkich nielegalnych migrantów, co znacznie zmniejszyło nacisk migracyjny z tego kraju. Po drugie wzmocniono ochronę granic zewnętrznych i zaostrzono walkę z przemytnikami ludzi. W październiku 2016 roku zaczęła funkcjonować Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej. Po trzecie, co okazało się najbardziej kontrowersyjne, została podjęta próba reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i skłonienia wszystkich państw członkowskich do przyjmowania uchodźców, aby cały ciężar nie spadał na kraje graniczne, takie jak Włochy czy Grecja. Z uwagi na opór kilku państw, w szczególności z Europy Środkowej i Wschodniej, nie udało się tego osiągnąć.

Migranci są Europie potrzebni, ale...

Nic nie wskazuje na to, by nacisk migracyjny na Europę zmniejszył się znacząco w najbliższych latach. Nawet gdyby udało się zakończyć konflikty zbrojne w sąsiedztwie, to będą jeszcze inne powody skłaniające ludzi do prób osiedlania się w Europie. Warto przy tym pamiętać, że napływ migrantów jest dla europejskich gospodarek niezbędny, gdyż w starzejącej się Europie brakuje rąk do pracy. Zapewnianie legalnych dróg migracji do Europy jest więc niezmiernie ważne. Wielkim wyzwaniem jest zatem efektywna integracja migrantów, która w wielu krajach wywołuje rozmaite napięcia na tle kulturowym, religijnym, ekonomicznym, a czasem etnicznym. Te napięcia są naturalną konsekwencją migracji, ale powodują spadek poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli krajów europejskich i wzrost niechęci do obcych, czyli ksenofobii.

Dowiedz się więcej

Strona oficjalna Rady Europejskiej,

<http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/migratory-pressures/>.

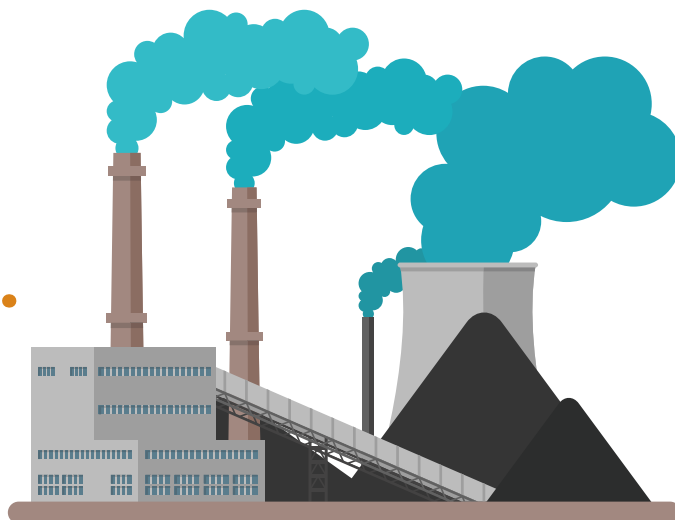
Tomasz Kamiński, *Uchodźcy a interes narodowy Polski*,

<http://kaminski.liberte.pl/uchodzczy-a-interes-narodowy-polski/>.

Pytanie 43

Czym jest idea unii energetycznej?

A potem były brawa, gratulacje i wręczenie wspaniałej nagrody – biletów na dwutygodniowy pobyt w Brukseli połączony z warsztatami w instytucjach unijnych. Przeciwnicy podeszli, by pogratulować zwycięzcom, ale widać było, że są wściekli. Jeden z nich syknął do Oliwii, że ona i Marcin mieli wyjątkowe szczęście, bo gdyby na koniec dostali pytanie o „międzynarodowe aspekty unii energetycznej”, to na pewno by nie odpowiedzieli. Dziewczyna tylko się uśmiechnęła, a z pliku notatek wyciągnęła zapisaną drobnym maczkiem kartkę i podała ją chłopcom. „Z tego też byliśmy przygotowani. Sorry” – powiedziała, pękając z dumy na widok min rywali. Włożyła z Marcinem mnóstwo pracy w przygotowanie pytań na debatę, ale teraz nie żałowała z tego ani pięciu minut. Zwycięstwo smakowało wspaniale.

W Europie rośnie zapotrzebowanie na energię, a rynek energetyczny jest bardzo podzielony. Powoduje to, że każdy kraj samodzielnie negocjuje sobie dostawy surowców energetycznych (kupując przez to drożej). Dodatkowo, niektóre państwa są narażone na poważne niedobory energii w przypadku zakłócenia dostaw. Było to szczególnie widoczne podczas tzw. kryzysu energetycznego z 2009 roku, kiedy w wyniku konfliktu pomiędzy Rosją a Ukrainą na kilka dni zupełnie odcięto dostawy gazu z Rosji. Wiele krajów bardzo ucierpiało, a uzależniona od rosyjskich dostaw Słowacja musiała wprowadzić nawet stan wyjątkowy.

Co to jest unia energetyczna?

Unia energetyczna ma zapewnić europejskim obywatelom niedrogą, bezpieczną i przyjazną dla środowiska energię. Założeniem jest umożliwienie swobodnego przepływu energii przez granice państw w UE. Rozwój nowych technologii oraz działania w zakresie efektywności energetycznej przyczynią się do pobudzenia wzrostu gospodarczego i zwiększenia eksportu. Ponadto Europa chce być liderem w produkcji energii ze źródeł odnawialnych, a także w walce z globalnym ociepleniem.

Jakie są najważniejsze cele UE związane z energią i klimatem?

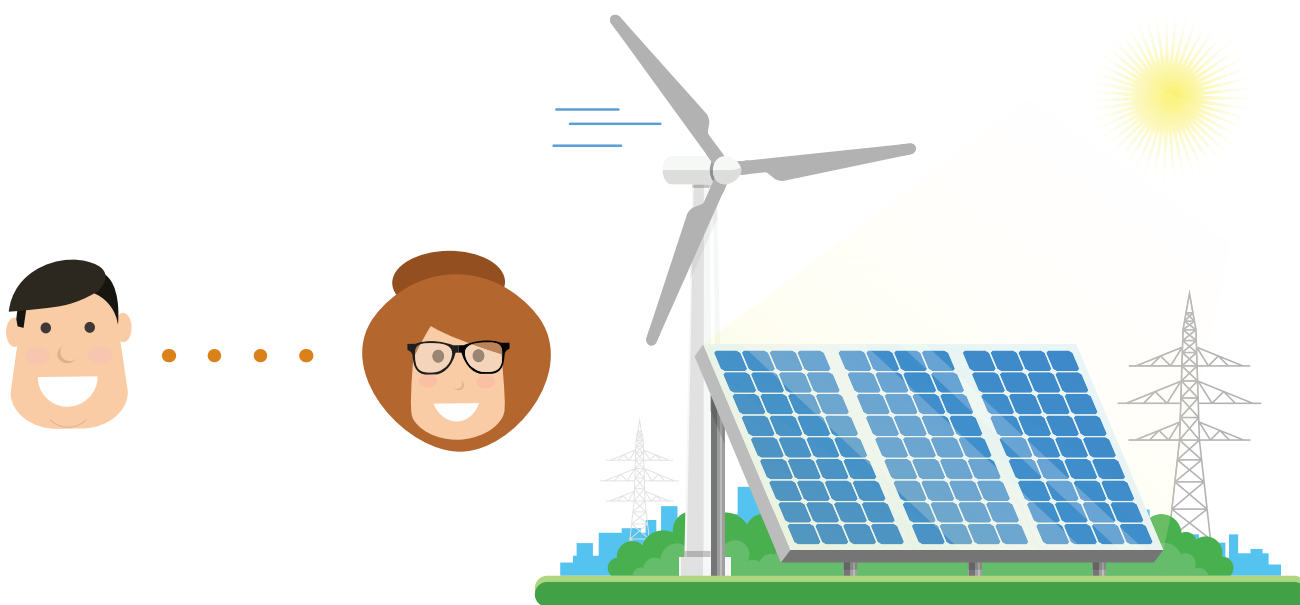
Unia wyznaczyła sobie ambitne cele, które powinny zostać osiągnięte do 2020 roku. Jest to tak zwana strategia „3 x 20”:

1. Chce zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomów z 1990 roku.
2. Chce zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii do 20%.
3. Chce poprawić efektywność energetyczną o 20%, czyli zmniejszyć ilość energii zużywanej w firmach do produkcji albo ogrzewania domów.

Unia Europejska zakłada, że dzięki unii energetycznej stanie się mniej zależna od importu ropy i gazu, na co wydawane jest rocznie aż 350 mld euro.

Dlaczego polityka energetyczna UE jest dla mnie ważna?

Dzięki wprowadzeniu mechanizmów konkurencji na europejskim rynku energetycznym możemy liczyć na korzystniejsze warunki dostaw energii. Uwzględnienie w energetyce konieczności większej dbałości o środowisko sprawi, że w Polsce będziemy oddychali czystszy powietrzem, przez co mamy szansę być zdrowsi i dłużej żyć. Zmniejszenie zależności od dostaw gazu z Rosji sprawi z kolei, że będziemy bezpieczniejsi, mniej narażeni na szantaż gazowy, na odcięcie dostaw. Osiągnięcie celów polityki energetycznej jest zatem w interesie Polaków.

Dowiedz się więcej

Komisja Europejska, *Energia. Zrównoważona, bezpieczna i dostępna energia dla Europejczyków*, broszura z serii „Zrozumieć Unię”,

<https://publications.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/664e-7979-229e-4326-b7e5-cbf4c51545ed>.

